

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
GOVERNMENT OF PUNJAB

**DISTRICT
STATISTICAL
ABSTRACT
OF
BHATINDA**

1973-74

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ: ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ISSUED BY :

**THE ECONOMIC ADVISER TO GOVERNMENT, PUNJAB
CHANDIGARH**

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

Government of Punjab

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੰ: 239

Publication No. 239

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ

ਬਠਿੰਡਾ

**District Statistical Abstract
of
Bhatinda**

1973-74

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ : ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

Issued by: Economic Adviser to Government, Punjab.

ਭਾਸ਼ਿਕਾ

ਅਰਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸੰਗਠਨ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਰਾਜ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ-ਸਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਾਲ 1961-62 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਸਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਰਵ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਲਾਲ ਭਾਟੀਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਸਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ. ਐਸ. ਭੱਲਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅੰਕੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਧੀਨ ਸਰਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਖੋਜ ਅਫਸਰ; ਪੀ. ਡੀ. ਠਾਕੁਰ, ਖੋਜ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਹਰੀ ਰਾਮ ਨੇਗੀ ਅੰਕੜਾ ਸਹਾਇਕ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਜੇ. ਐਸ. ਸੰਧੂ

ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ :
3-9-1975

PREFACE

The Economic and Statistical Organisation Punjab, brings out Statistical Abstract of the State annually giving district-wise data on various socio-economic aspects of the State, but no tehsilwise data are given in it. To meet this demand first issue of District Statistical Abstract was published in 1961-62. Keeping in view the persistent demand of the information below district level from different agencies of the Government and non-Government, it was decided to bring out the District Statistical Abstract by the District Statistical Agencies. The present issue is third in the series. A brief Socio-Economic Review of the district has also been added to the Abstract.

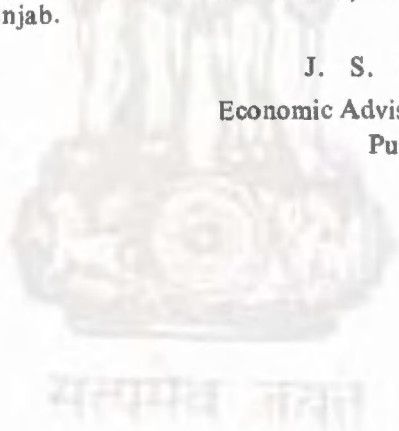
Acknowledgement is made of the work done by Sarvshri Prem Lal Bhatia and Siri Krishan Bansal, Technical Assistants under the supervision of Shri Pawan Kumar, District Statistical Officer, Bhatinda, and those of Sarvshri Gurcharan Singh, Senior Research Officer; P. D. Thakur, Research Officer, and Hari Ram Negi Statistical Assistant for scrutiny of the publication under the supervision of Shri J. S. Bhalla, Director Bureau of Statistics, Punjab.

Chandigarh:

3.9.1975.

J. S. SANDHU

Economic Adviser to Government,
Punjab.

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਯੂਨਿਟ
Units used in this publication

ਲੱਖ	1,00,000
Lakh	
ਕੁਇੰਟਲ	100 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Quintal	Kilograms
ਟਨ	2 240 ਪੌਂਡ ਜਾਂ 10.16 ਮੀਟਰਕ ਟਨ
Ton	lbs. or Metric tons.
ਮੀ: ਟਨ	1,000 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
M. Ton	Kilograms
ਹੰਡਰਡ ਵੇਟ	112 ਪੌਂਡ ਜਾਂ 50.8 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Cwt.	lbs. or Kgs.
ਪੌਂਡ	0.45359 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Lb.	Kg.
ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ	1,000 ਗਰਾਮ
Kilogram	grams
ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ	1,000 ਮੀਟਰ
Kilometre	Metres
ਮੀਟਰ	100 ਸੈਂਟੀ ਮੀਟਰ
Meters	Centimetres
ਗਨ (ਕੁੰਈ)	180 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Bale (of cotton)	Kgs.
ਪਸਾ	ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੌਵਾਂ ਭਾਗ
Paise	One 100th of a rupee

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੰਬਰੀਵੀਏਸ਼ਨਾਂ ।

Abbreviations used in this publication

.. 'ਨਹੀ' ਮਿਲਦੇ

Not available

--ਨਾਂ ਮਾਤਰ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

Negligible or nil

ਕੇ. ਡਬਲਯੂ. ਐਚ. ਕਿਲੋ ਵਾਟ ਘੰਟੇ

KWH, Kilowatt hours

ਕਨਵਰਸ਼ਨ ਫੈਕਟਰ

Conversion Factors

ਰਕਬਾ

AREA

1 ਏਕੜ	0.40468 ਹੈਕਟੇਅਰ
Acre	Hactare
1 ਵਰਗ ਮੀਲ	2.5900 ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ
Square mile	Sq. kilometre
1 ਵਰਗ ਮੀਲ	640 ਏਕੜ
Sq. mile	Acres
	Hactares
1 ਵਰਗ ਗਜ਼	0.84 ਵਰਗ ਮੀਟਰ
Square yard	Sq. meter
1 ਹੈਕਟੇਅਰ	2.47109 ਏਕੜ
Hectare	Acres
1 ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ	0.38610 ਵਰਗ ਮੀਲ
Square Kilometre	Sq. mile
1 ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ	100 ਹੈਕਟੇਅਰ
Sq. Kilometre	Hectares
1 ਵਰਗ ਮੀਟਰ	1.20 ਵਰਗ ਗਜ਼
Sq. Metre	Sq. yards

ਭਾਰ

WEIGHT

1 ਔਂਸ	28.3495 ਗਰਾਮ
Ounce (oz)	Grams
1 ਪੌਂਡ	0.45359 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Pound	Kilogram

1 ਲੱਗ ਟਨ	1.01605	ਮੀ. ਟਨ
Longton		Metric tons
1 ਸ਼ਾਰਟ ਟਨ	0.90718	ਮੀ. ਟਨ
Short tons		Metric tons
1 ਲੱਗ ਟਨ	2,240	ਪੌਂਡ
Long ton		Pounds
1 ਸ਼ਾਰਟ ਟਨ	2,000	ਪੌਂਡ
Short ton		Pounds
1 ਮਣ	82.28 57	ਪੌਂਡ
Maund		Pounds
1 ਮਣ	0.037324	ਮੀ. ਟਨ
Maund		Metric ton
1 ਮਣ	0.373	ਕੁਇੰਟਲ
Maund		Quintal
1 ਗਰਾਮ	0.0352740	ਔਂਸ ਜਾਂ 0.09 ਤੋਲਾ
Gram		Ounce or tola
1 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ	2.20463	
Kilogram		
1 ਮੀ. ਟਨ	0.98420	ਲੱਗ ਟਨ
Metric ton		Long ton
	1.10231	ਸ਼ਾਰਟ ਟਨ
		Short ton
1 ਮੀ. ਟਨ	1,000	ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Metric ton		Kilograms
1 ਮੀ. ਟਨ	2,204.63	ਪੌਂਡ
Metric ton		Pounds
1 ਮੀ. ਟਨ	26.792	ਮਣ (ਸਟੈਂਡਰਡ)
Metric ton		Maunds (Standard)
1 ਹੰਡਰਡ ਵੇਟ	0.51	ਕੁਇੰਟਲ
Hundred Weight		Kilogram

1 ਸੇਰ	0.933	ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ
Secr		Kilogram
1 ਕਪਾਹ ਲਿੰਟ ਦੀ ਗਠ (392 ਪੌਂਡ)	0.17781	ਮੀ. ਟਨ
Bales of cotton lbs		Metric ton
1 ਪਟਸਨ ਦੀ ਗਠ (400 ਪੌਂਡ)	0.181436	ਮੀ. ਟਨ
Bale of Jute lbs		Metric ton
1 ਮੀ. ਟਨ	5.6624	ਕਪਾਹ ਲਿੰਟ ਦੀ ਗਠ (392 ਪੌਂਡ)
Metric ton		Bales of cotton lint (392 lbs.)
ਮੀ. ਟਨ	5.5116	ਪਟਸਨ ਦੀ ਗਠ (400 ਪੌਂਡ)
Metric ton		Bales of Jute (400 lbs.)

ਗਿਣਤੀ

NUMBERS

1 ਲੱਖ	1,00,000 ਜਾਂ	0.1 ਮਿਲੀਅਨ
Lakh	or	Million
1 ਕਰੋੜ	10,000,000 ਜਾਂ	10 ਮਿਲੀਅਨ
Crore	or	Million
1 ਮਿਲੀਅਨ	10	ਲੱਖ
Million		Lakh
1 ਮਿਲੀਅਨ	0.1	ਕਰੋੜ
Million		Crore

ਲੰਬਾਈ

LENGTH

1 ਇੰਚ	25.4	ਮਿਲੀ ਮੀਟਰ
Inch		Milimetres
1 ਗਜ਼	0.9144	ਮੀਟਰ
Yard		Metre
1 ਮੀਲ	1.61	ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ
Mile		Kilometre

1 ਮਿਲੀ ਮੀਟਰ	0.04 ਇੰਚ
Millimetre	Inch
1 ਸੈਂਟੀ ਮੀਟਰ	0.3937 ਇੰਚ
Centimetre	Inch
1 ਮੀਟਰ	1.09 ਗਜ਼
Metre	Yards
1 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ	0.62 ਮੀਲ
Kilometre	Mile
	ਵਿਸਥਾਰ
	Volume
1 ਘਣ ਗਜ਼	0.7646 ਘਣ ਮੀਟਰ
Cubic Yard	Cubic Metre
1 ਘਣ ਮੀਟਰ	1.3079 ਘਣ ਗਜ਼
Cubic Metre	Cubic Yards
	= 35.3133 ਘਣ ਫੁਟ
	Cubic feet
	ਸਮਰਥਾ
	CAPACITY
1 ਇਮਪੀਰੀਅਲ ਗੈਲਨ	4.55 ਲਿਟਰ
Imperial gallon	Litres
1 ਲਿਟਰ	0.22 ਇਮਪੀਰੀਅਲ ਗੈਲਨ
Litres	Imperial gallon

ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ (ਸੀ°) ਤੋਂ ਫਾਰਨਹੀਟ (ਫ°) ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ

$$ਫ° = 9/5 (ਸੀ°) + 32$$

For conversion of temperature in centigrade (C°)
 to Fahrenheit (F°) the relation of $F° = 9/5(C°) + 32$

ਸੂਚੀ
Contents

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: Table No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨ: Page No.
1. ਰਕਬਾ ਆਬਾਦੀ I Area and Population		
1.1	1961 ਤੋਂ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਵਾਧਾ Increase in Population since 1961 by Tehsils	13
1.2	1961 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ Number of villages in the District according to 1971 Census.	15
1.3	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ Area and Population by Tehsils	16
1.4	1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਹਾਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ Rural Area and Urban Population : 1971	17
1.5	1971 ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਅਨੁਸਾਰ ਆਬਾਦੀ Distribution of Population by Age-groups	18
1.6	ਸਾਲ 1971 ਵਿੱਚ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਰੀਵਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਬੇਘਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Residential Houses, Persons per Occupied House and Houseless Population in Bhatinda District : 1971	20

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: Table No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ: Page No.
1. ਰਕਬਾ—ਸਮਾਪਤ		
1. Area and Papulation— <i>concl'd</i>		
1.7	1971 ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਬਾਦੀ ਰੇਂਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਪਿੰਡ Villages classified by various Population Ranges 1971	22
1.8	1971 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਵਰਕਰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Workers and Non-workers by Tehsils-- 1971	26
1.9	1971 ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Working Population classified into Nine Industrial Categories 1971	28
1.10	1971 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ Scheduled Castes by Tehsils—1971	36
1.11	1971 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ Tehsilwise Literates—1971	38
1.12	ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ Trend in Population of Towns	42
1.13	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਬਾਦੀ Tehsilwise Projected Population	44
1.14	1971 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਾਰ ਆਬਾਦੀ District-wise Population of Punjab—1971	46

ਸਾਰਣੀ ਨੰ Table No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ Page No.
	2. ਜਲ ਵਾਯੂ II— Climate	
2.1	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਮਾਸਕ ਔਸਤ ਵਰਖਾ Monthly Average Rainfall by Tehsils	49
2.2	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਮਾਸਕ ਵਰਖਾ 1969 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਔਸਤ Monthly Rainfall by Tehsils—Average of 5 years 1969—73	50
	3. ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ III— Agriculture	
3.1	ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ Classification of Area in District Bhatinda	54
3.2	ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ (ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ) Classification of Area in District Bhatinda (Tehsilwise)	58
3.3	ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ (ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ) Area under Important Crops Tehsilwise	68
3.4	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ Average yield per Hectare of Important Crops in District Bhatinda	148
3.5	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਉਪਜ Production of Crops in the District	152

ਸਾਰਣੀ ਨੰ : Serial No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ : Page No.
3. ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ—ਸਮਾਪਤ		
III. Agriculture—concl'd		
3.6	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ	164
	Area under Fruits and Vegetables in the district for 1973-74	
3.7	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਕਬੇ ਤੇ ਭੋ' ਮਾਮਲਾ ਨਿਰਧਾਰਣ	166
	Incidence of Land Revenue Assessment on Area in the District	
3.8	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	168
	Distribution of Fertilisers in District Bhatinda	
4. ਸਿੰਚਾਈ		
IV—Irrigation		
4.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ	172
	Net Area under Irrigation in District Bhatinda	
4.2	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ (ਹੈਕਟੇਅਰ)	174
	Net Area under Irrigation Tehsilwise (Hectares)	
4.3	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਸਿੰਚਿਆ ਕੁਲ ਰਕਬਾ (ਹੈਕਟੇਅਰ)	180
	Tehsilwise Gross Area Irrigated (Hectares)	
4.4	ਕੁਲ ਸਿੰਚੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਕੁਲ ਬੀਜੇ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਤਤਾ	184
	Gross Area Irrigated as Percentage of Total cropped Area	
4.5	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਟਿਊਬ ਵੈਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੂਹ	188
	Tehsilwise Tubewells and other Wells	

ਸਾਰਣੀ ਨੰ : Table No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ : Page No.
5. ਹੜ ਅਤੇ ਸੇਮ V—Floods and Water Logging		
5.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੇਮ ਅਤੇ ਥੁਰ ਅਧੀਨ ਕੁਲ ਰਕਬਾ (ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਦਾ), ਸਾਬਕਾ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਦਾ) Total Area (cultivated, ex-cultivated and un- cultivated) under Sem and Thur in the District	194
6. ਵਣ VI—Forests		
6.1	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਵਣਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ Tehsilwise Area under Forests	197
7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ VII—Live Stock and Animal Husbandry		
7.1	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂਧਨ ਅਤੇ ਮੁਰਗੇ ਮੁਰਗੀਆਂ ਆਦਿ — 1972 Tehsilwise Live-stock and Poultry—1972	202
7.2	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਗਊਆਂ —1972 Tehsilwise Cattle—1972	206
7.3	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਮੱਝਾਂ—1972 Tehsilwise Buffaloes—1972	210
7.4	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਸ਼ੂ—1972 Tehsilwise working Cattle—1972	214
7.5	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਖੇਤੀ ਬਾਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰ—1972 Tehsilwise Agricultural Machinery and Implements, 1972	216

ਸਾਰਣੀ ਨੰ :	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ : Page No.
---------------	----------------------	-----------------------------

7. ਪਸ਼ੂ ਪੰਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਨ—ਚਲਦਾ

VII—Live Stock and Animal Husbandry—continued

7.6	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਕਿਤਸਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਲਾ Tehsilwise Veterinary Institutions and their Staff	220
7.7	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ Tehsilwise Live-stock Development Centres	236

8. ਬਿਜਲੀ

VIII—Electricity

8.1	ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕਰਣ ਹੋਏ ਨਗਰਾਂ/ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Tehsilwise Number of Towns and villages Electrified	245
8.2	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵਖ ਵਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ (ਲੱਖ-ਕਿਲੋ ਵਾਟ) Electricity units sold to different categories of Consumers in the district	248

9. ਉਦਯੋਗ

IX—Industries

9.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਖਾਨੇ Number of Registered Factories in the District	253
9.2	ਰਜਿਸਟਰ ਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਖਾਨੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	254

ed therein

ਸਾਰਣੀ ਨੰ; Table No,	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ: Page No.
---------------------------	----------------------	-------------------------

X--ਕਿਰਤ
[X—LABOUR

10.1	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਵਿਉਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਰੇਸ- ਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ Tehsilwise Number of Shops, Commercial Establish- ments, Hotels and Restaurants and Persons employed	258
10.2	ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਜਰਤ (ਰੁਪਏ) Wages paid to Agricultural and Skilled Labourers (Men) in Bhatinda District	266
10.3	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰੱਜਗਾਰ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ Registration and Placings by Employment Exchange in the District	274
10.4	ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Punjab Government Employees as on 31st March, 1974	276

XI—ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਅੰਕੜੇ
X —VITAL STATISTICS

11.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦਰ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦਰ, 1961 ਤੋਂ 1972 ਤੱਕ Birth and Death Rates in the District, 1961 to 1972	282
11.2	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Tehsilwise Medical Institutions	284

ਸਾਰਣੀ ਨੰ:	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ: Page No.
11.3	ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੈਡ Beds in Medical Institutions according to area and Sex	290
11.4	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੰਜਨ ਕਲੀਨਿਕ/ਕੇਂਦਰ Tehsilwise Family Planning Clinics/Centres	304
11.5	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬਾਝ ਪਨ ਦੇ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਈ.ਯੂ.ਸੀ.ਡੀ. ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ Sterilization Operations and I.U.C.D. Insertions in the District	307
11.6	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Tehsilwise Ayurvedic and Unani Institutions	308
11.7	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼ Tehsilwise Patients treated in Medical Institutions	312

XII--ਸਿੱਖਿਆ

XII--EDUCATION

12.1	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Tehsilwise Number of Recognised Institutions	330
12.2	ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Teachers in Recognized Schools	332
12.3	ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ Number of Students in Recognised Schools	333

ਸਾਰਣੀ ਨੰ:	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ :
Sesial No.		Page No.

XIII--ਸਹਿਕਾਰਤਾ
XIII--CO-OPERATION

13.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪੂੰਜੀ Number of Co-operative Societies, their Membership and Working Capital in Bhatinda District	336
13.2	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ Tehsilwise number of Societies and Banks	338
13.3	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਆਮ ਪ੍ਰਗਤੀ Tehsilwise General Progress	340

XIV--ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ
XIV--TRANSPORT AND ROADS

14.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ Number of different types of Vehicles registered in the District	342
14.2	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਦੇਖ ਭਾਲ ਅਧੀਨ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ Road Length maintained by the Public Works Department and Local Bodies in the District	344

XV--ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ
XV--JUDICIAL AND ADMINISTRATIVE

15.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮ Incidences of Crimes in the District	346

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: Table No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ: Page No.
------------------------------	----------------------	----------------------------

15.2	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀਆਂ Tehsilwise Number of Police Stations and Police Posts in the District	348

XVI--ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
XV --LOCAL BODIES

16.1	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਵਸੋਂ, ਬਣਤਰ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ Area, Population, Constitution, Income and Expenditure of Zila Prishad in the District	350
16.2	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਨਗਰਪਾਲਕਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਆਬਾਦੀ, ਬਣਤਰ, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ Number, Population, Constitution, Income and Expenditure of Municipal Committees in the District	352
16.3	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਿਪ Number of Panchayats, Block Samities and their Membership in the District	354

XVII—ਵੱਟਕਲ
XVII—MISCELLANEOUS

17.1	31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਬੈਂਕ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Tehsilwise number of Bank offices in the District Bhatinda as on 31-3-1974 ..	358

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: Table No.	ਵੇਰਵਾ Particulars	ਪੰਨਾ ਨੰ: Page No.
17.2	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਇਆ ਕਰ Number of Assesseees and Tax realised in the District	360
17.3	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੰਗ ਦੀ ਖਪਤ Consumption of Liquor, Opium and Bhang in the District	362
17.4	ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ Tehsilwise Entertainment and Show Tax	364
17.5	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ Progress of Community Development in the District	366
17.6	ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਬੋਕ ਕੀਮਤਾਂ Average Annual Wholesale Prices per quintal	368
17.7	ਅਬੋਹਰ ਵਿਖੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ Consumer Price Index Number of working Class at Abohar	370
17.8	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਖਾਨੇ Post Offices in the District	372
17.9	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਖਾਨੇ-1973-74 Printing Presses in the District 1973-74	374
17.10	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ Warehouses in the District	375
17.11	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ Rest Houses and Dak Bungalows in the District	376

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ
District at a Glance

I. ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ—

Administrative Set-up—

(1) ਉਪ ਮੰਡਲ	..	3
Sub-Divisions		
(2) ਤਹਿਸੀਲਾਂ	..	3
Tehsils		
(3) ਉਪ-ਤਹਿਸੀਲਾਂ	..	4
Sub-Tehsils		
(4) ਬਲਾਕ	..	9
Blocks		
(5) ਕਸਬੇ	..	11
Towns		
(6) ਆਬਾਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	..	518
Inhabited Villages		
(7) ਖੇਚਰਾਗ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	..	10
Un-inhabited Villages		

ਲੋਕ ਸਭਾ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਧਤਾ—

Representation in Parliament/State Legislature—

(1) ਲੋਕ ਸਭਾ ਜੇਡ	..	1
Lok Sabha Total		
(i) ਜਨਰਲ	..	—
General		
(ii) ਰਾਖਵੀਂ	..	1
Reserved		
(2) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ	..	8
Vidhan Sabha		

III. ਆਬਾਦੀ—

Population—

(1) ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 1971 .. 1,025,271

Population 1971 Census—

(i) ਪੇਂਡੂ .. 842,997

Rural

(ii) ਸ਼ਹਿਰੀ .. 182,274

Urban

(iii) ਪੁਰਸ਼ .. 5,53,798

Male

(iv) ਇਸਤਰੀਆਂ .. 4,71,473

Female

(2) ਜਿਲੇ ਦਾ ਰਕਬਾ .. 5,551

ਵਰਗ ਕਿਲੋ

ਮੀਟਰ

Area of District

Sq. kilometres

(3) ਪ੍ਰਤੀ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 7

Persons per occupied household

(4) ਰਹਾਇਸ਼ ਅਧੀਨ ਮਕਾਨ (1971 ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ) .. 154,301

Number of occupied residential Houses (1971-Census)

(5) ਇੱਕ ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਪਿਛੇ ਵਿਅਕਤੀ .. 185

Persons per Sq. Kilometres

(6) ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ ਦਿਹਾਤੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ .. 82.2

Rural Population as percentage to total Population

(4) ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ—

Medical Services—

(1) ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (31 ਦਸੰਬਰ 1973) .. 40

Number of Hospitals and Dispensaries (31st December, 1973)

(2) ਬੈਡਜ਼ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ (31 ਦਸੰਬਰ, 1973) .. 330

V. ਪਸ਼ੂਪਨ ਆਬਾਦੀ (ਮਾਲ ਜ਼ੁਮਾਰੀ-1972) ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵਿਚ—

Live-stock Population, 1972 Census (Hundreds)—

(1) ਗਊਆਂ Cattle	..	2,665
(2) ਮੱਝਾਂ Buffaloes	..	2,775
(3) ਘੋੜੇ ਤੇ ਟੱਟੂ Horses and Ponies	..	15
(4) ਖੋੜੇ ਤੇ ਖੱਚਰਾਂ Donkeys and Mules	..	68
(5) ਭੇਡਾਂ Sheep	..	962
(6) ਬਕਰੀਆਂ Goats	..	1,089
(7) ਊਠ Camels	..	379
(8) ਮੁਰਗੀਆਂ, ਬੱਤਖਾਂ, ਪੈਰੂ, ਟਰਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪੋਲਟਰੀ Fowls, Ducks, Turkeys and other Poultry	..	1,517
(9) ਪਸ਼ੂ ਚਕਿਤਸਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ (31 ਮਾਰਚ 1974)	..	49

Veterinary Hospitals and Dispensaries as on
31st March, 1974

(10) ਮਸਨੂਈ ਵੀਰਜ ਕੇਂਦਰ (31 ਮਾਰਚ, 1974)	..	2
---------------------------------------	----	---

Artificial Insemination Centres as on 31st March
1974

VI ਸਿੱਖਿਆ (15 ਮਈ 1974)—

Education (15 May, 1974)—

(1) ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Colleges	..	8
(2) ਹਾਈ ਅਤੇ ਹਾਇਰ ਸਕੈਂਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of High/Higher Secondary Schools	..	103
(3) ਮਿਡਲ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Middle Schools	..	70

(4) ਪਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Primary Schools	415
--	-----

VII. ਜਨਰਲ

General—

- (1) ਪੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ (31 ਮਾਰਚ, 1974)

1 971
(ਕਿ. ਮੀ.)

Road length metalled and un-metalled as on 31st
March, 1974

(2) ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Local Bodies	11
(3) ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Banks	66
(4) ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Market Committees	10

ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਸਮੀਖਿਆ

ਕੁਦਰਤੀ ਲੱਛਣ :

ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

ਇਹ ਜ਼ਿਲਾ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਰੇਤਲੀ ਹੈ । ਭਾਂ ਦੀਆਂ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਕਿਸਮਾਂ ਕਲੇ ਲੋਮ, ਲੋਮ, ਰੇਤਲੀ ਲੋਮ, ਰੇਤਲੀ ਅਤੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟਿੱਬੇ ਹਨ । ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਦਰਿਆ ਨਹੀਂ ਵਗਦਾ । ਬਰਸਾਤੀ ਨਦੀ ਘੱਗਰ ਮਾਨਸਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿਸਾਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਜ਼ਿਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਖੁਸ਼ਕ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ । ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਗਰਮ ਰੇਤ ਤੇ ਹਨੇਰੀਆਂ, ਝਖੜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਜਲਵਾਯੂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਰਮ, ਘੱਟ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਕ ਠੰਡ ਵਾਲਾ ਹੈ ।

2. ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਾਂਝਾ :

ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਉਪ ਮੰਡਲ, ਤਿੰਨ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਹਨ । ਇਥੇ 11 ਨਗਰ, 518 ਆਬਾਦ ਅਤੇ 10 ਗੈਰ-ਆਬਾਦ ਪਿੰਡ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 9 ਖੰਡ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

3. ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ :

ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਰਕਬਾ 5,511 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਸਾਲ, 1973-74 ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਬਾਦੀ 10.87 ਲੱਖ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਜੋਂਦ ਕਿ ਸਾਲ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸੰਖਿਆ 10.25 ਲੱਖ ਸੀ । 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਘਣਤਾ 185 ਬਣਦੀ ਸੀ । ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਦੇ ਔਰਤ 269 ਸਨ । ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 82% ਭਾਗ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋਂਦ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ 76% ਹੈ । ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ , ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਪਿਛੇ 865 ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1000 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਪਿਛੇ 851 ਇਸਤਰੀਆਂ

ਹਨ। ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1,54,380 ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 7 ਬਣਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ 30.9% ਕਾਮੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 28.9 ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 24.7 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 25.8% ਬਣਦੀ ਹੈ।

4. ਖਤੀਬਾਝੀ :

ਓ. ਭੋਂ ਵਰਤੋਂ :-

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭੋਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਕਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 553 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਰੋਲ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ 511.2 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ (92.3%), ਵਣਾਂ ਅਧੀਨ 5.3 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ (1.0%) ਚਾਲੂ ਬਾਝ ਭੋਂ 1.1 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ (0.2%) ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ 36 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ (6.5%) ਬਣਦਾ ਹੈ, ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਕੁਲ ਰਕਬਾ (692.8 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ) ਨਿਰੋਲ ਬੀਜੇ ਰਕਬੇ ਦਾ 135.5% ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਅ. ਸਿੰਚਾਈ

ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਨਿਰੋਲ ਬੀਜੇ ਰਕਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ 67.6% ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ 72.4% ਹੈ। ਕੁਲ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ 75% ਰਕਬਾ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ 25% ਰਕਬਾ ਖੁਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ੲ. ਕਰੇਪਿੰਗ ਪੈਟਰਨ :

ਦੋ ਫਸਲੀ ਹਰ ਸਾਲਾ, ਦੋ ਫਸਲੀ ਦੋ ਸਾਲਾ, ਇਕ ਫਸਲੀ ਹਰ ਸਾਲਾ, ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਹੈ। ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਯਕੀਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਰਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ।

ਅਨਾਜੀ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਬਾਜਰਾ ਮੁਖ ਫਸਲਾਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅਨਾਜੀ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੌਂ, ਜਵਾਰ, ਮੱਕੀ, ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੋਲੇ ਮਾਂਹ, ਮੂੰਗ, ਮੋਠ ਅਤੇ ਮਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀਆਂ ਬੀਜਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਦੇਸੀ

ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਕਪਾਹ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਪਾਰਕ ਫਸਲ ਹੈ। ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲ ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ 58.1% ਅਨਾਜ (ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਢਾਲਾਂ) 7.6% ਤੇਲ ਬੀਜ ਅਤੇ 18.9% ਕਪਾਹ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਅਤੇ ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੰਨੇ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ, 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ 26.2 % ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ. ਝਾੜ :

ਜ਼ਿਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੁਖ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :-

ਕ੍ਰਮ ਅੰਕ	ਫਸਲ	ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ (ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ)	
		ਬਠਿੰਡਾ	ਪੰਜਾਬ
1.	ਕਣਕ	1,940	2,214
2.	ਚਾਵਲ	2,466	2,287
3.	ਜੌਂ	925	855
4.	ਮੱਕੀ	1,261	1,348
5.	ਛੋਲੇ	1,158	896
6.	ਗੰਨਾ	4,200	5,289
7.	ਕਪਾਹ (ਦੇਸੀ)	345	303
8.	ਕਪਾਹ (ਅਮਰੀਕਨ)	433	430

5. ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ :

ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ 10 ਰੈਗੂਲੇਟਿਡ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਔਸਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਟਕੀਟ ਅਧੀਨ 52 ਪਿੰਡ ਅਤੇ 555 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

6. ਸਹਿਕਾਰਿਤਾ :

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1297 ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦਿਯੋਜਤਾ 1.35 ਲੱਖ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ 643 ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਕਰਜ਼ਾ ਸਭਾਵਾਂ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ 48% ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ 88% ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ, 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਚਾਲੂ ਪੂੰਜੀ 3.49 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ 3.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵੰਡੇ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 380 ਰੁਪਏ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹ ਅੰਕੜੇ 379 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਸਾਲ ਦੇ ਅਤ ਤੇ 2.0 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਗਰਾਹੇ ਜਾਣੇ ਸਨ।

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ 43 ਸਾਂਝੀ ਵਾਹੀਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, 49 ਮਜ਼ਦੂਰ ਉਸਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਮਵਾਰ ਸਦਿਯੋਜਤਾ 991 ਅਤੇ 3,686 ਸੀ।

7. ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ :

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ 21 ਡੈਗਰ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ 28 ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ 100 ਪਿੰਡ ਅਤੇ 100 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਿਛੇ ਪਸ਼ੂ ਚਕਿਤਸਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 9.5 ਅਤੇ 0.9 ਬਣਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹ ਅੰਕੜੇ 4.4 ਅਤੇ 1.6 ਬਣਦੇ ਸਨ। ਔਸਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਪਸ਼ੂ ਚਕਿਤਸਾ ਸੰਸਥਾ 16 ਹਜ਼ਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ 2 ਮਸਨੂਈ ਵੀਰਜ ਸੀਜ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਸਨ।

8. ਸੜਕਾਂ :

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਪੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਲੰਬਾਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1,673 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ 298 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੀ। 100

ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਿਛੇ ਪੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 30 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਣਾਈ ਸੀ।

9. ਬਿਜਲੀ :

31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕੁਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 33.6% (174 ਪਿੰਡ) ਬਿਜਲੀ ਕਰਨ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਹੋਏ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੱਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

10. ਉਦਯੋਗ :

ਉਦਯੋਗ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ। ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 137 ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਾਰਖਾਨੇ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1701 ਔਸਤ ਕਾਮੇ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਲ 1973 ਦੇ ਦੌਰਾਨ 44 ਲਕੜੀ ਅਤੇ ਕਾਰਕ (ਫਰਨੀਚਰ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ) ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਾਰਖਾਨੇ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਔਸਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 119 ਸੀ। ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਮਸ਼ੀਨ ਉਤਪਾਦਨ, ਮੁਢਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਉਤਪਾਦਨ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤੇ ਸਮਾਨ ਯੰਤਰ ਤੇ ਸਪਲਾਈ, ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ, ਛਪਾਈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਕਪਾਹ ਵੇਲਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗਠਾਂ ਬਣਨਾਂ ਆਦਿ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

11. ਸਿਖਿਆ :

1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਤਤਾ 22.4 ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 33.7 ਸੀ। 15 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ 8 ਕਾਲਜ, 103 ਹਾਈ ਅਤੇ ਹਾਇਰ ਸਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, 70 ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਅਤੇ 415 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹਰ 1,823 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪਿਛੇ 1 ਸਿਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

12. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

ਸਾਲ 1973 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 40 ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 330 ਬੈਡ ਸਨ, ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਲ, 1972-73 ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਡਾਕਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਆਬਾਦੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 25,780; 3,300; ਅਤੇ 6,020; ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 23,564; 1,381; ਅਤੇ 2,514; ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਘੱਟ ਹਨ।

SOCIO-ECONOMIC REVIEW OF BHATINDA DISTRICT

Physical Features:—The district does not have any striking natural features. It is an aluvial plain and the land in the greater part of the district is sandy. Major varieties of soil in the district are clay-loam, loam, sandyloam, sandy and sand dunes. There is no major river flowing in the district. However, the Ghaggar runs through the southern strip of Mansa Tehsil and then averts into Hissar district where it is known as 'Nali'. The district falls in the south-dry region of Punjab and its weather is greatly influenced by the sand and dust storms of Rajasthan desert. The district has a very hot summer. Mild rainy season and dry but bracing winter.

2. Administrative set-up.—Bhatinda consists of 3 Sub-Divisions, 3 Tehsils and 4 Sub-Tehsils. There are 11 towns, 518 inhabited and 10 uninhabited villages covered by 9 Community Development Blocks.

3. Area and Population:—Total area of the district is 5,551 square kilometres with an estimated population of 10.87 lakhs (mid-year estimate) in 1973-74, whereas it was 10.25 lakhs according to 1971 census. According to Census of India, 1971, the density of population works out to 185 per square kilometre as against 269 of the State as a whole. 82 percent of the total population resides in rural area as against 76% in the case of the State. The number of female per thousand of male was 851 in the district while it was 865 in the State as a whole. There were 1,54,301 occupied residential houses and the number of persons per occupied census house was 7. The ratio of workers was 30.9— of the total population as against 28.9% in case of State. Scheduled castes as percentage of total population were 25.8 as against 24.7 in the State.

4. Agriculture:—

(a) Land Utilisation:—Classification of the area of the district according to 1973-74 figures reveals that out of 553.6 thousand hectare of geographical area, net area sown accounts for 511.2 thousand hectares (i.e. 92.3 per cent); Forest 5.3 thousand hectares (i.e. 1.0%); current fallows 1.1 thousand hectares (i.e. 0.2 per cent); and land not available for cultivation is 36.0 thousand hectares (i.e. 6.5 per cent). Total cropped area (692.8 thousand) is 135.5 per cent of the net sown area.

(b) Irrigation:—67.6 per cent of the net area sown of the district is under irrigation as compared to 72.4 percent in respect of

the State. Canals irrigate more than 75 per cent and the wells irrigate the remaining 25 per cent of the total irrigated area.

(c) **Cropping Pattern:**—Three systems of cropping are in vogue: Dofasli Harsala. Dofasli Dosalā and Ekfasli Harsala. Mixed crops are quite familiar particularly in “BARANI” tracts to provide against the uncertainty of weather

Among foodgrains, wheat and bajra are the important crops and barley, jowar, maize and rice are the other cereals cultivated in the district. Among pulses grown in the district are gram, mash, moong, moth and massar. Cotton (both American and Desi) is the most important commercial crop of the district. In 1973-74, 58.1 per cent of the total cropped area was under food grains (Cereals and Pulses). 7.6 per cent under oilseeds and 18.9 per cent under cotton. The study with the previous few years reveals that the area under cotton and oilseeds is increasing and that under sugarcane is decreasing in the district. It was noted that 26.2 per cent of the total cropped area was double cropped during 1973-74.

(d) **Yields:**—An idea of the yields per hectare of the principal crops in the district *vis-a-vis* the State can be had from the following figures:—

Crop	Average yield per Hectare in kilograms (1973-74)	
	Bhatinda	Punjab
1 Wheat	1,940	2,216
2 Rice	2,466	2,287
3 Barley	925	855
4 Maize	1,261	1,348
5 Gram	1,158	896
6 Sugarcane	4,200	5,289
7 Cotton Desi	345	303
8 Cotton American	433	430

5. Marketing:— There are ten regulated markets in the district. On an average a regulated market covers 52 villages and an area of 555 Sq. Km.

6. Co-operation:— There were 1,297 co-operative societies with the membership of 1.35 lakhs in 1973-74. Out of these 643 were agricultural credit service societies with a membership of 85 thousand. These societies covered 48 per cent of the rural population as against 88% in the State. The total working capital of these societies in 1973-74 was 3.49 crores. These societies advance Rs. 3.23 crores as loans during 1973-74 which works out to Rs. 380 per member as against Rs. 379 for the State. At the close of the year Rs. 2.0 crores were still outstanding against the members.

There were 43 co-operative farming societies and 49 labour and construction societies with the membership of 991 and 3,686, respectively in 1973-74.

7. Animal Husbandry:— There were 21 veterinary hospital and 28 permanent outlying dispensaries in the district in 1973-74. There were 9.5 institutions per hundred inhabited villages and 0.9 per 100 square kilometers as against 4.4 and 1.6 in case of Punjab respectively. On an average an institution served about 16 thousand livestock. It is almost equal to the State as a whole. There were two artificial insemination centres in the district on 31st March, 1974.

8. Roads:— In 1973-74, the length of metalled roads was 1,673 kilometres and those of un-metalled 298 kilometres. There were 30 kilometres of metalled roads and 5 kilometres of un-metalled roads per 100 square kilometre of area.

9. Electricity:— Over all 33.6 per cent of villages (i.e. 174 villages) of the district were electrified on 31st March, 1974. The percentage of villages electrified in Bhatinda District is the lowest in Punjab.

10. Industries:— From Industrial point of view Bhatinda District is not very much important in the State. It had only 137 registered working factories employing 1701 average number of workers. There were 44 registered working factories of wood and cork (except furniture employing 119 average number of workers during the year 1973. Manufacture of machinery, basic metals, chemical products, electrical machinery apparatus and appliances and printing, publishing and allied works and cotton ginning and pressing were the other industrial products of the district.

11. Education:—According to 1971-Census figures the literate persons formed 22.4 per cent of the total population in the district as against 33.7 per cent of the State. There were 8 colleges, 103 high/higher secondary schools, 70 middle schools and 415 primary schools in the district as on 15th May, 1974. There was one educational institution for every 1,823 persons in the district in 1973-74.

12. Medical and Health:—40 Hospitals and dispensaries with 330 beds were serving the rural and urban areas of the district in 1973. In 1972, Population served per institution, per bed and per doctor was 25,780; 3,300 and 6,020 in the district as against 23,564; 1,381 and 2,514 in case of Punjab, respectively. This shows that the district has poor medical facilities than the State as a whole.

ਸੈਕਸ਼ਨ 1

ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਕੜ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਰਕਬੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਰਾਜ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ ਦੀ ਸਾਰਣੀ ਨੰ: 1.3 ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਡੇਟੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ, 1975 ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.1 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ 1961--1971 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.2 ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਬੇਚਰਾਗ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.3 ਅਤੇ 1.4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ 1971 ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਵਾਰ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1,000 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਪਿਛੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.5 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਗਰੁਪ ਅਨੁਸਾਰ ਆਬਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.6 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਲਈ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਕ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ ਨੰ. 1.7 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ 1971 ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਰੇਂਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.8 ਅਤੇ 1.9 ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1971 ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਵਾਰ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਨੌ ਉਦ-ਯੋਗਿਕ ਵਰਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਰ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: 1.10 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1971 ਲਈ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਅਨੁ-ਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਰਕਬੇ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਆਬਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.11 ਵਿਚ ਸਾਲ 1971 ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਰਕਬੇ ਅਨੁ-ਸਾਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਵਾਰ ਸਾਖਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 1.12 ਵਿੱਚ 1901 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

[ਸਾਰਣੀ 1.13 ਅਰਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸੰਗਠਨ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਾਲ 1980-81 ਤਕ ਅਨੁ-ਮਾਨਤ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਅੰਕੜੇ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 1.14 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰ ਲਿੰਗ ਵਾਰ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ-ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

SECTION I

Area and Population

This section contains data relating to Area and Population of Bhatinda district according to 1971 Census. Figures have been given Tehsil-wise.

The Area figures have been taken from Table No. 1.3 of State Statistical Abstract —1974.

There have been changes in the jurisdiction of Tehsil and district boundaries. All the changes upto 31st March, 1975 have been taken into consideration in presentation of data.

Table 1.1. shows tehsil-wise population growth during 1961—1971.

Table 1.2. gives Tehsil-wise number of villages, un-inhabited inhabited and number of Towns according to 1971 Census.

Table 1.3 1.4 depicts Area Sex-wise and Area wise population of Bhatinda district according to 1971 census. Persons per square kilometre and number of females per 1000 males have also been given.

Table 1.5 Sex-wise and area wise 1971 census population in Bhatinda district according to various Age groups have been given in this table.

Table 1.6 presents number of occupied Residential Houses and number of house holds in Bhatinda district.

Table 1.7 shows the number and population of villages according to various population ranges in Bhatinda district for 1971 Census.

Table 1.8 and 1.9 depicts sex-wise number of workers and non-workers and also classification of working force into nine industrial categories in Bhatinda district (Tehsilwise) for 1971 Census.

Table 1.10 shows sex-wise and area wise number of scheduled castes according to 1971 Census for each tehsil of Bhatinda district.

Table 1.11 classifies the number of literates according to area-wise and sex-wise in the various tehsils of Bhatinda District according to 1971 Census.

Table 1.12 shows the trend in population since 1901 of all the towns of Bhatinda District.

Table 1.13. Economic and Statistical Organisation Punjab has projected population upto the year, 1980-1981. In this table tehsil-wise figures have been worked out in the same ratio as they constitute in the 1971 Census.

Table 1.14 In this table sex wise and area wise 1971 Census population figures for each district have been given.

1. ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ

1. Area and Population

1961 ਤੋਂ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਵਾਧਾ

Increase in population since 1961 by Tehsils

ਨੰ: No. 1.1

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਆਬਾਦੀ Popula- tion 1971	ਆਬਾਦੀ Popula- tion 1961	ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਘਾਟਾ/ ਵਾਧਾ Variation in Popu- lation 1961-- 1971	1961 ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percent- age inc- crease over 1961	
1	2	3	4	5	
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	4,54,490	3,70,052	+84,438	22.8
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	4,02,099	3,20,803	+81,296	25.3
ਫੂਲ Phul	...	1,68,682	1,37,565	+31,117	22.6
ਜੋੜ Total	...	10,25,271	8,28,420	1,96,851	23.8

ਨੋਟ:—ਪਿੰਡ ਪਿਉਰੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਟੇਬਲ 1.1 ਤੋਂ 1.14 ਤੱਕ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਰਾਜ ਅੰਕਤਾ ਸਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

Note :—The figures of Table 1.1 to 1.14 do not tally with the Figures given in State Statistical Abstracts due to the transfer of village Peori from Bhatinda to Faridkot District.

ਸਾਧਨ.—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ।

Source : Census of India, 1971.

1. ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ

1. Area and Population

1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

Number of villages in the District according to 1971
Census

ਨੰ: No. 1.2

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ Total Num- ber of Mau- zas borne on the Juris- diction lists	ਬੇਚਰਾਗ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of unin- habited Mauzas	ਆਬਾਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of inha- bited Mauzas	ਗਸਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Towns
1	2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	... 216	6	203	7
ਮਾਨਸਾ Mansa	... 244	4	239	3
ਫੁਲ Phul	... 76	—	76	1
ਜੋੜ Total	... 536	10	518	11

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ।

Source : Census of India, 1971.

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
I. Area and Population
ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ: 1971
Area and Population by Tehsils. 1971

ਨੰ: No. 1.3

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਆਬਾਦੀ 1971 Population 1971						
	ਵਰਗ ਕਿਲੋ- ਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਕਬਾ (1971) Area in square kilo- metres (1971)	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	ਇੱਕ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਿਛੇ ਵਿਅਕਤੀ Persons per square kilo- metre	ਹਜ਼ਾਰ (1000 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਪਿਛੇ ਇਸਤਰੀਆਂ Females per (1,000) males	
1	2	3	4	5	6	7	
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	245,342	209,148	454,490	182	852	
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	217,069	185,030	402,099	185	852	
ਫੂਲ Phul	...	91,387	77,295	168,682	191	846	
ਜੋੜ Total	...	5,53,798	4,71,473	1,025,271	185	851	

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ।

Source :--Census of India, 1971.

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
 I. Area and population
 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਹਾਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ
 Rural and Urban Population 1971

ਨੰ: No. 1.4

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਦਿਹਾਤੀ Rural			ਸ਼ਹਰੀ Urban			ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਹਾਤੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Rural Populat- ion as percen- tage of total popula- tion
	ਜੋੜ Total	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	
1	2	3	4	5	6	7	8
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	346,999	1,87,036	1,59,963	1,07,491	58,306	49,185	76.3
ਮਾਨਸਾ Mansa	350,722	1,89,859	1,60,863	51,377	27,210	24,167	87.2
ਫੂਲ Phul	145,276	79,009	66,267	23,406	12,378	11,028	86.1
ਜੋੜ Total	8,42,997	4,55,904	3,87,093	1,82,274	97,894	84,380	82.2

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ।

Source—Census of India, 1971.

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ
I. Area and
1971 ਵਿਚ ਉਮਰ ਗਰੁਪ
Distribution of Population

ਨੰ: No. 1.5

ਉਮਰ ਗਰੁਪ Age Group	ਦਿਹਾਤੀ Rural		
	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1	2	3	4
0-14	1,84,069	1,57,884	3,41,953
15-19	46,103	41,113	87,216
20-24	40,229	35,581	75,810
25-29	31,694	25,815	57,509
30-39	49,951	39,870	89,821
40-49	36,890	31,687	68,577
50-59	30,724	30,553	61,277
60+	36,242	24,588	60,830
ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ A.N.S.	2	2	4
ਜੋੜ Total	4,55,904	3,87,093	8,42,997

ਨੋਟ:—ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਉਮਰ ਗਰੁਪ ਦੇ ਵਿਚ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਹਨ।

Note:—Figures in various age groups have been adjusted according to present set up in the same ratio as they constitute for the earst-while Bhatinda District.

ਆਬਾਦੀ
Population
ਅਨੁਸਾਰ ਅਬਾਦੀ
by age-groups, 1971

ਸ਼ਹਿਰੀ Urban			ਜੋੜ Total		
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
5	6	7	8	9	10
40,161	35,642	75,803	2,24,230	1,93,526	4,17,756
10,989	9,316	20,305	57,092	50,429	1,07,521
8,673	7,602	16,275	48,902	43,183	90,085
6,734	6,069	12,803	38,428	31,884	70,312
11,086	10,265	21,351	61,037	50,135	1,11,172
8,991	7,301	16,292	45,881	38,988	84,869
5,726	4,121	9,847	36,450	34,674	71,124
5,534	4,064	9,598	41,776	28,652	70,428
..	..	..	2	2	4
97,894	84,380	1,82,274	5,53,798	4,71,473	10,25,271

ਸਾਧਨ:—ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ, 1971.

Source:—Census of India, 1971.

1. ਰਕਬਾ ਅਤੇ

1. Area and

ਸਾਲ 1971 ਵਿੱਚ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ
Number of Residential Houses, persons per occupied
 ਨੰ: No. 1.6

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਧੀਨ ਮਕਾਨ Number of occupied Residential Houses	ਪਰਿਵਾਰ Households
1	2	3
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	68,443	74,342
ਮਾਨਸਾ Mansa	60,615	63,668
ਫੂਲ Phul	25,243	26,499
ਜੋੜ Total	1, 54,301	1, 64, 509

ਆਬਾਦੀ

Population

ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਬੇਘਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

House and Houseless population in Bhatinda District, 1971

ਪ੍ਰਤੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ Persons per occupied House			ਬੇਘਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Houseless persons
ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਜੋੜ Total	
4	5	6	7
7	7	7	..
7	6	7	..
7	7	7	..
7	7	7	..

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ 1971 .

Source:—Census of India, 1971.

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ

I. Area and

1971 ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਬਾਦੀ ਰੇਂਜਾਂ

Villages classified by various

ਨੰ: No. 17

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਆਬਾਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ Total Number of inhabi- ted villages	ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਆਬਾਦੀ Total Rural Popula- tion	200 ਏਕੜ ਅਤੇ	ਗਿਣਤੀ ਆਬਾਦੀ Number Population
1	2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	203	3,46,999	1	189
ਮਾਨਸਾ Mansa	239	3,50,722	3	484
ਫੂਲ Phul	76	1,45,276	..	..
ਜੋੜ Total	518	8,42,997	4	673

ਆਬਾਦੀ

Population

ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਪਿੰਡ

Population Ranges, 1971

200-499		500-999	
ਗਿਣਤੀ Number	ਆਬਾਦੀ Population	ਗਿਣਤੀ Number	ਆਬਾਦੀ Population
6	7	8	9
9	3,197	40	30,426
18	7,135	70	53,373
3	1,070	19	14,587
30	11,402	129	98,386

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ

I. Area and

1970 ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਬਾਦੀ ਰੇਂਜਾਂ

Villages classified by various

ਨੰ: No. 1.7—ਚਲਦਾ contd.

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਆਬਾਦ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Total number of inha- bited villages	ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਆਬਾਦੀ Total Rural Popula- tion	1,000-1,999	
			ਗਿਣਤੀ Number	ਆਬਾਦੀ Population
1	2	3	10	11
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	203	3,46,999	93	1,30,677
ਮਾਨਸਾ Mansa ...	239	3,50,722	97	1,31,453
ਫੂਲ Phul ...	76	1,45,276	28	38,805
ਜੋੜ Total ...	518	8,42,997	218	3,00,935

ਆਬਾਦੀ
Population
ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਖਿੰਡ
Population Ranges, 1971

2,000-4,999		5,000-9,999		10,000 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ	
ਗਿਣਤੀ Num- ber	ਆਬਾਦੀ Popula- tion	ਗਿਣਤੀ Num- ber	ਆਬਾਦੀ Popula- tion	ਗਿਣਤੀ Num- ber	ਆਬਾਦੀ Popula- tion
12	13	14	15	16	17
57	1,63,577	3	18,933	..	..
47	1,33,012	4	25,265	..	..
21	62,648	5	28,166	..	..
125	3, 59,237	12	72,364	..	..

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ
Source:—Census of India, 1971.

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ
I. Area and
 1971 ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਵਰਕਰ
Workers and Non-workers

ਨੰ: No. 1.8 ਸਮਾਪਤ concl'd.

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਵਰਕਰ Worker		
	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1	2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,36,708	2,238	1,38,946
ਮਾਨਸਾ Mansa	1,24,128	1,077	1,25,205
ਫੂਲ Phul	52,175	638	52,833
ਜੋੜ Total	30,13,011	3,973	3,16,984

ਆਬਾਦੀ
Population
ਅਤੇ ਗੈਰਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
by Tehsils, 1971

ਨੰ: No. 1.8

ਗੈਰ ਵਰਕਰ Non-workers			ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	Workers as per- centage of Total population
5	6	7	8
1,08,634	2,06,910	3,15,554	30.6
92,941	1,83,953	2,76,894	31.1
39,212	76,637	1,15,849	31.3
2,40,787	4,67,500	7,08,287	30.9

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ਮਾਰੀ
Source :—Census of India, 1971

I. ਰਕਬਾ

I. Area

1971 ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ

Working population classified into

ਨੰ: No. 1.9 (ਚਲਦਾ contd.)

ਤਹਿਸੀਲ
Tehsil1. ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ
As cultivators

		ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1		2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	70,149	172	70,321
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	71,530	93	71,623
ਫੂਲ Phul	...	30,329	41	30,370
ਜੋੜ Total	...	1,72,008	306	1,72,314

ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
and population
ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ
nine Industrial categories 1971

2. ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ
As Agricultural
labourers

3. ਪਸ਼ੂ- ਪਾਲਣ ਵੱਠ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ
ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਖੌਦੇ ਲਾਉਣੇ ਬਾਗਬਾਨੀ
ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ
ਵਰਕਰ

Live-stock, Forestry, Fish-
ing Hunting and plantation
Orchards and allied
activities

ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
5	6	7	8	9	10
30,202	353	30,555	1,237	3	1,240
26,932	182	27,114	2,153	9	2,162
11,600	153	11,753	602	5	607
68,734	688	69,422	3,992	17	4,009

1. ਰਕਬਾ

1. Area

1971 ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਓਦਯੋਗਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ

Working Population classified into

ਨੰ: No. 1.9 (ਢਲਦਾ contd.)

4. ਖਾਣਾ, ਪੱਥਰ ਖਾਣਾ

Mining and
Quarryingਤਹਿਸੀਲ
Tehsil

		ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1		11	12	13
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	—	—	—
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	32	—	32
ਫੂਲ Phu l	...	—	—	6
ਜੋੜ Total	...	38	—	38

ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
and Population
ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਬੱਧ ਕੀਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ
nine Industrial categories 1971

5. ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਮਰੰਮਤਾਂ
Manufacturing, Processing and repairs

(ੳ) ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ
(a) At household
Industry

(ਅ) ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ
ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ
(b) In manufacturing other
than household Industry

ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
14	15	16	17	18	19
3,791	449	4,240	4,225	87	4,312
4,017	105	4,122	2,760	49	2,809
1,734	51	1,785	1,010	47	1,057
9,542	605	10,147	7,995	183	8,178

1. ਰਕਬਾ

1. Area

1971 ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ

Working population classified into

ਨੰ: No. 1.9 (ਚਲਦਾ *contd.*)6. ਉਸਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ
In constructionਤਹਿਸੀਲ
Tehsil

	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1	20	21	22
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	... 1,691	15	1,706
ਮਾਨਸਾ Mansa	... 1,521	9	1,530
ਫੂਲ Phul	... 759	28	787
ਜੋੜ Total	... 3,971	52	4,023

ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
and Population
ਸ਼ੇਰੀ ਬੱਧ- ਕੀਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ
nine Industrial categories, 1971.

7 ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਵਿਚ ਲਗੇ In Trade and Commerce			8 ਚੋ ਉਆਈ ਗੁਦਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ In Transport Storage and Communications		
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
23	24	25	26	27	28
10,498	106	10,604	4,980	49	5,029
7,894	26	7,920	1,365	9	1,374
3,025	15	3,040	601	25	626
21,417	147	21,564	6,946	83	7,029

1. ਰਕਬਾ

1. Area

1971 ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ

Working population classified into

ਨੰ: No. 1.9 (ਚਲਦਾ contd.)

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ In other Services	9	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1	29	30	31		
ਬਾਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	9,935	1,004	10,939	
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	5,924	595	6,519	
ਫੂਲ Phul	...	2,509	293	2,802	
ਜੋੜ Total	...	18,368	1,892	20,260	

ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
and Population
ਸ਼੍ਰੇਣੀ -ਬੰਧ ਕੀਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ
nine Industrial categories 1971

1 ਤੋਂ 9

ਕੁਲ ਵਰਕਰ
Total Workers

ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
32	33	34
1,38,708	2,238	1,38,946
1,24,128	1,077	1,25,205
52,175	658	52,833
3,13,011	3,973	3,16,984

ਸਾਧਨ:-ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ
Source : Census of India, 1971.

1. ਰਕਬਾ ਅਤੇ
 1. Area and
 1971 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
 Scheduled Castes by

ਨੰ: No. 1.10

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ By sex		
	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1	2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	63,390	53,359	1,16,749
ਮਾਨਸਾ Mansa	55,958	48,036	1,03,994
ਫੂਲ Phul	23,631	19,877	43,508
ਜੋੜ Total	1,42,979	1,21,272	2,64,251

ਆਬਾਦੀ
Population
ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ
Tehsils 1971

ਰਕਬਾ ਅਨੁਸਾਰ According to Area			ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Scheduled Castes as Per- centage to total Popu- lation
ਇਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਜੋੜ Total	
5	6	7	
99,237	17,512	1,16,749	25.7
94,877	9,117	1,03,994	25.9
39,069	4,439	43,508	25.8
2,33,183	31,068	2,64,251	25.8

ਸਾਧਨ:-ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ
Source:-Census of India 1971

1. ਰਕਬਾ ਅਤੇ
1. Area and
1971 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ: No : 1.11

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਪੜੇ ਲਿਖੇ Literates		
	ਦਿਹਾਤੀ Rural		
	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
1	2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	47,045	15,842	62,887
ਮਾਨਸਾ Mansa	41,721	13,779	55,500
ਫੂਲ Phul	20,295	8,626	28,921
ਜੋੜ Total	1,09,061	38,247	1,47,308

ਆਬਾਦੀ
Population
ਪੜੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ
Literates 1971

ਸ਼ਹਿਰੀ Urban		
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਜੋੜ Total
5	6	7
31,469	18,347	49,816
14,003	8,179	22,182
6,197	3,918	10,115
51,669	30,444	82,113

1. ਰਕਬਾ ਅਤੇ
1. Area and
1971 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ: No. 1.11 (ਚਲਦਾ *cold*)

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1,000 ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਪਿਛੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Literate male to 1,000 male	1,000 ਇਸਤਰੀਆਂ ਪਿਛੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਇਸ- ਤਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Literate female to 1,000 female
1	2	9
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	320
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	257
ਫੂਲ Phul	...	290
ਜੋੜ Total	...	290
		146

ਆਬਾਦੀ
Population
ਪੜੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ
Literates 1971

ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਪੜੇ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ
Literate and Educated persons as percentage to Total
Population

ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਜੋੜ Total
10	11	12
18.1	46.3	24.8
15.8	43.2	19.3
19.9	43.2	23.1
17.5	45.0	22.4

ਸਾਧਨ:—ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ
Source: Census of India 1971

I. ਰਕਬਾ ਅਤੇ
I. Area and
ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ
Trend in Population

ਨੰ:

No. 1.12

ਕਸਬੇ ਦਾ ਨਾਂ Name of Town		ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971	1961
1	2	3	4	
1. ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	65,318	52,253	
2. ਮਾਨਸਾ Mansa	ਮਾਨਸਾ Mansa	31,351	22,473	
3. ਰਾਮਪੁਰਾਫੂਲ Ram-pura Phul	ਰਾਮਪੁਰਾਫੂਲ Rampura Phul	23,406	19,700	
4. ਮੌੜ ਮੰਡੀ Maur- mandi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	13,407	10,944	
5. ਬੁਢਲਾਡਾ Budhlada	ਮਾਨਸਾ Mansa	11,713	8,620	
6. ਰਾਮਾ ਮੰਡੀ Raman Mandi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	11,574	9,507	
7. ਬਰੇਟਾ ਮੰਡੀ Bareta Mandi	ਮਾਨਸਾ Mansa	8,313	7,041	
8. ਗੋਨਿਆਨਾ ਮੰਡੀ Gonian Mandi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	6,408	8,054	
9. ਕੋਟ ਫਤੇਹ Kot Fateh	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	4,308	3,808	
10. ਸੰਗਤ Sangat	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	3,531	2,874	
11. ਭੂਚੋਮੰਡੀ Bhuchcho Mandi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	2,945	2,277	
ਜੋੜ Total		182,247	147,551	

ਆਬਾਦੀ
Population
ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
of Towns

ਆਬਾਦੀ Population					
1951	1941	1931	1921	1911	1901
5	6	7	8	9	10
34,991	24,833	22,771	20,154	15,037	13,185
15,251	11,729	..	..	..	..
14,409	9,515	6,836	4,943	5,415	4,964
3,847	..	..	..	..	..
7,077	..	..	..	..	..
6,446	..	..	..	..	..
5,317	..	..	..	..	..
3,948	..	..	..	..	..
640	..	..	..	..	..
933	..	..	..	..	..
1,624	..	..	..	..	..
94,483	46,077	29,607	25,097	20,452	18,149

ਸਾਧਨ: ਭਾਰਤ ਦੀ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ।
Source: Census of India, 1971.

I. ਰਕਬਾ
I. Area and
ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ. No. 1.13

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	1961-62	1965-66	1970-71
1	2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	..	3,72,562	4,06,040	4,51,874
ਮਾਨਸਾ Mansa	..	3,29,615	3,59,233	3,99,784
ਫੂਲ Phul	..	1,38,274	1,50,699	1,67,710
ਜੇਤ Total	..	8,40,451	9,14,972	10,19,368

ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
Population
ਅਨੁਮਾਨਤ ਆਬਾਦੀ
Projected Population

ਨੰ: No. 1.13(ਸਮਾਪਤ <i>concl'd</i>)				(ਮਧ ਵਿਤੀ ਸਾਲ) (Mid-year)	
1971-72	1972-73	1973-74	1974-75	1978-79	1980-81
6	7	8	9	10	11
4,61,629	4,71,578	4,81,745	4,92,134	5,35,908	5,59,201
4,08,415	417,217	426,212	4,35,404	4,74,131	4,94,739
1,71,331	1,75,024	1,78,797	1,82,653	1,98,900	2,07,544
10,41,375	10,63,810	10,86,754	11,10,191	12,08,939	12,61,484

ਸਾਧਨ: ਅਰਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸੰਗਠਨ, ਪੰਜਾਬ।
Source: Economic and Statistical Organisation, Punjab.

I. ਰਕਬਾ
I. Area
1971 ਵਿੱਚ
Districtwise

ਨੰ: No. 1.14

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	District	ਪੁਰਸ਼ Male
1		2
ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	Gurdaspur	6,50,282
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	Amritsar	9,88,923
ਕਪੂਰਥਲਾ	Kapurthala	2,27,331
ਜਲੰਧਰ	Jullundur	7,72,416
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	Hoshiarpur	5,53,946
ਰੂਪਨਗਰ	Rup Nagar	2,95,934
ਲੁਧਿਆਣਾ	Ludhiana	7,68,753
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	Ferozepur	5,57,266
ਫਰੀਦਕੋਟ	Faridkot	6,18,780
ਬਠਿੰਡਾ	Bhatinda	5,53,798
ਸੰਗਰੂਰ	Sangrur	6,23,090
ਪਟਿਆਲਾ	Patiala	6,55,996
ਜੋੜ	Total	72, 66, 515

ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ
and Population
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿਲੇਵਾਰ ਆਬਾਦੀ
Population of Punjab 1971

ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਜੋੜ Total
3	4	5	6
5,78,967	2,49,084	9,80,165	12,29,249
8,46,577	5,35,470	13,00,030	18,35,500
2,02,183	99,670	3,29,844	4,29,514
6,82,085	4,37,164	1,017,337	14,54,501
4,98,207	1,27,223	9,24,930	10,52,153
2,52,868	82,595	4,66,207	5,48,802
6,50,668	4,94,062	9,25,359	14,19,421
4,87,670	2,31,550	8,13,386	13,44,936
5,34,980	2,27,882	9,25,878	11,53,760
4,71,473	1,82,274	8,42,997	10,25,271
5,23,560	2,32,896	9,13,754	11,46,650
5,55,307	3,16,309	8,94,994	12,11,303
62,84,545	32,16,179	1,03,34,881	1,35,51,060

ਸਾਧਨ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ, 1971
Source: Census of India, 1971.

ਸੈਕਸ਼ਨ 2

ਜਲਵਾਯੂ

ਬਾਰਸ਼ ਦਾ ਡੇਟਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਸਦਰ ਮੁਕਾਮਾਂ ਤੇ ਮਾਲ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰਣੀਆਂ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹੀ ਡੇਟਾ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 2.1.—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਾਸਕ ਅੰਸਤ ਵਰਖਾ ਸਾਲ 1973 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 2.2.—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਾਸਿਕ 5 ਸਾਲਾਂ (1969—73) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਰਖਾ ਦੇ ਅੰਸਤ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

SECTION II

Climate

Rainfall data in district is recorded at the Tehsil Headquarters by the Revenue Staff. Data given in two tables is based upon that data.

Table 2.1.—Gives Tehsilwise monthly average rainfall for the year 1973 in Bhatinda district.

Table 2.2.—Shows Tehsilwise monthly rainfall data average for 5 years (1969—73) in the District.

2. ਜਲਵਾਯੂ

II. CLIMATE

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਾਸਕ ਔਸਤ ਵਰਖਾ : 1973

Monthly Average Rainfall by Tehsils 1973

(ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ)

ਨੰ: No. 2.1

(Centimeters)

ਮਹੀਨਾ Month	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil		
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੂਲ Phul
1	2	3	4
ਜਨਵਰੀ January	0.70	..	0.20
ਫਰਵਰੀ February	..	0.25	0.90
ਮਾਰਚ March	..	..	..
ਅਪਰੈਲ April	..	..	..
ਮਈ May	..	5.00	..
ਜੂਨ June	4.00	9.60	6.60
ਜੁਲਾਈ July	6.80	4.30	17.00
ਅਗਸਤ August	17.40	24.30	15.30
ਸਤੰਬਰ September	2.60	1.00	2.00
ਅਕਤੂਬਰ October	1.20	..	..
ਨਵੰਬਰ November	..	..	..
ਦਸੰਬਰ December	2.00	0.20	1.60
ਜੋੜ Total	34.70	44.65	43.60

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

2. ਜਲਵਾਯੂ

II. CLIMATE

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਾਸਕ ਵਰਖਾ : 1969 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਔਸਤ

Monthly Rainfall by Tehsils: Average of 5 years
1969-1973ਨੰ: No. 2.2 (ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ)
(Centimeters)

		ਤਹਿਸੀਲ Tehsil			
ਮਹੀਨਾ		ਬਠਿੰਡਾ	ਮਾਨਸਾ	ਫੂਲ	
Month		Bhatinda	Mansa	Phul	
	1	2	3	4	
ਜਨਵਰੀ	January	...	0.55	0.50	1.40
ਫਰਵਰੀ	February	...	0.68	1.27	1.66
ਮਾਰਚ	March	...	0.62	0.64	0.26
ਅਪਰੈਲ	April	...	0.12	0.28	..
ਮਈ	May	...	1.30	1.24	1.62
ਜੂਨ	June	...	2.34	4.81	3.06
ਜੁਲਾਈ	July	...	9.90	10.39	11.60
ਅਗਸਤ	August	...	11.12	11.90	15.18
ਸਤੰਬਰ	September	...	6.14	6.57	6.88
ਅਕਤੂਬਰ	October	...	0.24	0.28	..
ਨਵੰਬਰ	November	...	0.96	0.96	0.48
ਦਸੰਬਰ	December	...	0.64	0.18	0.60
ਜੋੜ	Total	..	34.50	39.01	42.54

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source: Deputy Commissioner, Bhatinda.

ਪੇਤੀਬਾੜੀ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ 8 ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਾਲ 1950-51, 1955-56, 1960-61, 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਦੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਧਿਕਤਰ ਅੰਕੜੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਸਾਲ 30 ਜੂਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਅਪਰੈਲ, 1970 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਠਿੰਡਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚੋਂ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸਾਲ 1969-70 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 3.1 ਅਤੇ 3.2 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਕਬੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਰ ਵੰਡ ਵਰਤੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 3.2 ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 3.3 :--ਇਸ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਜੇ ਰਕਬੇ ਦੇ ਵਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 3.4 :--ਇਸ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡੇ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 3.5 :--ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਪਜ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ ਨੂੰ ਫਸਲ ਹੇਠ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 3.6 :--ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਾਲ 1973-74 ਲਈ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 3.7 :--ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਕਬੇ ਤੇ ਭੋਂ ਮਾਮਲਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 3.8 :--ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ (ਮੀਟਰਿਕ ਟਨਾਂ ਵਿੱਚ) ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

SECTION—III

Agriculture

This section contains 8 tables in which tehsilwise data on Agriculture have been given for the year 1950-51, 1955-56, 1960-61 and 1965-66 to 1973-74. Most of the data has been taken from the season and crop report prepared in the office of Deputy Commissioner, Bhatinda. The data relate to agricultural year ending on 30th June.

Phul tehsil was carved out of Bhatinda Tehsil in April, 1970. Data prior to 1969-70 of Bhatinda Teshil includes the data of Phul Tehsil also.

Tables 3.1 and 3.2.—Present classification of area according to use of Bhatinda District. In table 3.2 tehsilwise figures have been given.

Table 3.3.—In this table area under important crops is given tehsilwise. Separate details for irrigated area for that crop have also been given.

Table 3.4.—Gives the average yield per Hectare in Kilograms of important crops in Bhatinda District.

Table 3.5.—Depicts tehsilwise production of various crops in Bhatinda District. Production figures have been worked out by multiplying the average yield per hectare and area under that crop.

Table 3.6.—Presents tehsilwise area under fruits and vegetables during the year 1973-74 in Bhatinda District.

Table 3.7.—Shows the incidence of land revenue assessment of area in Bhatinda District.

Table 3.8.—Contains the data regarding distribution of fertilizer in Bhatinda district.

---

3. ખેતી ઘાટી
III. AGRICULTURE

---

3. ਖੇਤੀ
III Agri
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ
Classification of Area

ਨੰ: No. 3.1

ਵੇਰਵਾ Particulars	1950-51	1955-56
1	2	3
1. ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ... Geographical area according to village papers.	4,37,080	4,96,008
2. ਜੰਗਲ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ... Area under Forests.	..	171
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	17,461	19,221
4. ਬਾਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਕਾਸਤ ਭੋਂ Other uncultivated land excluding fallow land	13,639	11,764
5. ਬਾਝ ਭੋਂ Fallow land	17,787	2,977
6. ਬੀਜਿਆ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ Net area sown	3,88,193	4,61,875
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ Area sown more than once	28,000	94,000
8. ਵਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total cropped area	4,16,193	5,55,875

ਬਾੜੀ
culture
ਜ਼ੋਨ-ਵੰਡ
in District Bhatinda

1960-61	1965-66	1966-67	1967-68
4	5	6	7
5,42,947	5,42,824	5,42,984	5,43,037
171	5,324	5,324	5,324
24,075	26,000	25,929	25,990
11,077	3,500	3,578	3,328
21,303	14,000	5,740	..
4,86,321	4,94,000	5,02,413	5,08,395
77,871	73,000	96,311	1,44,511
5,64,192	5,67,000	5,98,724	6,52,906

3. ਖੇਤੀ
III Agri-
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ
Classification of Area

ਨੰ: No. 3.1

ਵੇਰਵਾ Particulars	1968-69	1969-70
1	8	9
1 ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ... Geographical area according to village papers	5,42,577	5,54,587
2. ਜੰਗਲ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ... Area under Forests	5,324	5,324
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	35,241	36,490
4. ਬਾਂਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਭੋਂ Other uncultivated land excluding fallow land	..	..
5. ਬਾਂਝ ਭੋਂ ... Fallow land	4,994	6,007
6. ਬੀਜਿਆ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ ... Net area sown	4,97,018	5,06,766
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ Area sown more than once	1,08,882	1,75,697
8. ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ ... Total Cropped area	6,05,900	6,82,463

ਨੋਟ:—ਪਿੰਡ ਪਿਉਰੀ ਦੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਟੇਬਲ 3.1 ਤੋਂ 3.8 ਤੱਕ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਰਾਜ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

Note:—The figures of Table 3.1 to 3.8 do not tally with the figures given in state statistical Abstracts due to the transfer of village Peori from Bhatinda to Faridkot District.

ਬਾੜੀ
culture
ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ
in District Bhatinda

		(ਹੈਕਟੇਅਰ) (Hectares)	
1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
10	11	12	13
5,54,033	5,54,033	5,53,630	5,53,630
5,324	5,324	5,324	5,324
34,671	33,077	34,416	35,572
..	1,594	1,556	400
2,479	2,059	4,070	1,099
5,11,559	5,11,979	5,08,264	5,11,235
1,87,936	1,29,585	1,98,747	1,81,546
6,99,495	6,41,564	7,07,011	6,92,781

ਸਾਧਨ :--ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source :--Deputy Commissioner Bhatinda.

3. ਖੇਤੀ
Agri
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ
Classification of Area in

ਨੰ: No. 3.2 (ਚਲਦਾ—*contd*)

ਵੇਰਵਾ /Particulars	1950-51	1955-56
1	2	3
1. ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ... Geographical area according to village papers	2,19,093	2,78,407
2. ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ... Area under Forests	..	171
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	9,370	11,002
4. ਬਾਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਭੋਂ Other cultivated land excluding fallow land	5,624	5,118
5. ਬਾਝ ਭੋਂ ... Fallow land	4,612	1,132
6. ਬੀਜਿਆ ਨਹੋਲ ਰਕਬਾ ... Net Area Sown	1,99,487	2,60,984
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ ... Area sown more than once	8,000	42,000
8. ਕੁਲ ਅਧੀਨ ਕੁਲ ਰਕਬਾ Total Cropped area	2,07,487	3,02,984

ਬਾੜੀ
culture

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ

District Bhatinda

ਤਹਿਸੀਲ ਬਟਿੰਡਾ
Tehsil Bhatinda

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectare)

1960-61	1965-66	1966-67	1967-68
4	5	6	7
3,25,353	3,24,913	3,25,356	3,25,412
171	3,913	3,913	3,913
15,076	11,000	11,334	11,394
5,738	3,000	3,084	2,835
19,832	8,000	3,461	..
2,84,536	2,99,000	3,03,564	3,07,270
45,627	43,000	47,383	84,083
3,30,163	3,42,000	3,50,947	3,91,353

3. ਖੇਤੀ
III Agri
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ
Classification of area in

ਨੰ : No. 3.2 (ਚਲਦਾ *contd*)

ਵੇਰਵਾ	1968-69	1969-70
1	8	9
1. ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ... Geographical area according to village paper	3,25,094	2,64,841
2. ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ... Area under Forests	3,913	2,437
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	19,204	16,292
4. ਬਾਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਭੋਂ Other cultivated land excluding fallow land	..	..
5. ਬਾਝ ਭੋਂ ... Fallow land	4,994	3,620
6. ਬੀਜਿਆ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ ... Net area sown	2,96,983	2,42,492
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ ... Area sown more than once	64,542	74,024
8. ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁਲ ਰਕਬਾ ... Total Cropped area	3,61,525	3,16,616

ਬਾੜੀ
culture
ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ
District Bhatinda

ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ
Tehsil Bhatinda
(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectare)

1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
10	11	12	13
2,63,530	2,63,530	2,63,531	2,63,531
2,437	2,437	2,437	2,437
16,309	15,707	16,406	16,852
..	602	602	156
769	625	2,109	541
2,44,015	2,44,159	2,41,977	2,43,545
92,025	48,226	70,148	75,207
3,36,040	292,385	3,12,125	3,18,725

ਸਾਧਨ :--ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।
Source: Deputy Commissioner,
Bhatinda.

3. ਖੇਤੀ
III Agri
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ
Classification of Area in

ਨੰ : No. 3.2 (ਚਲਦਾ/contd.)

ਵੇਰਵਾ Particulars	1950-51	1955-56
1	2	3
1. ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ... Geographical Area according to village papers	2,17,987	2,17,601
2. ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ... Area under Forests	..	..
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	8,091	8,219
4. ਬਾਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਸ਼ਤ ਭੋਂ ... Other un-cultivated land excluding fallow land	8,015	6,646
5. ਬਾਝ ਭੋਂ ... Fallow land	13,175	1,845
6. ਬੀਜਿਆ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ Net area sown	1,88,706	2,00,891
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ ... Area Sown more than once	20,000	52,000
8. ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ ... Total cropped Area	2,08,706	2,52,891

ਬਾੜੀ
culture

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੰਡ

District Bhatinda

ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਨਸਾ
Tehsil Mansa
(ਹੈਕਟੇਅਰ)
Hectares

1960-61	1965-66	1966-67	1967-68
4	5	6	7
2,17,594	2,17,911	2,17,628	2,17,625
	1,411	1,411	1,411
8,999	15,000	14,595	14,596
5,339	500	494	493
1,471	6,000	2,279	..
2,01,785	1,95,000	1,98,849	2,01,125
32,244	30,000	48,928	60,428
2,34,029	2,25,000	2,47,777	2,61,553

3. ਖੇਤੀ
III. Agri
 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ
Classification of area in

ਨੰ : No. 3.2 (ਚਲਦਾ/contd)

ਵੇਰਵਾ /Particulars	1968-69	1969-70
1	8	9
1. ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ ... Geographical Area according to village papers	2,17,483	2,08,999
2. ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ... Area under Forests	1,411	1,411
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	16,037	15,398
4. ਬਾਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਭੋਂ... Other un-cultivated land excluding fallow land	..	..
5. ਬਾਝ ਭੋਂ ... fallow land	..	1,706
6. ਬੀਜਿਆ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ ... Net Area sown	2,00,035	1,90,484
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ ... Area Sown more than once	44,340	74,103
8. ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ ... Total cropped Area	2,44,375	2,64,587

ਬਾੜੀ
culture
ਸ਼ੀਟੀ ਵੰਡ
District Bhatinda

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectare)

ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਨਸਾ
Tehsil Mansa

1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
10	11	12	13
2,09,756	2,09,756	2,09,756	2,09,756
1,411	1,411	1,411	1,411
14,324	13,831	14,462	14,831
..	493	493	124
1,543	1,416	1,843	474
1,92,478	1,92,605	1,91,547	1,92,916
68,156	53,479	90,165	73,743
2, 60, 634	2,46,086	2,81,712	2, 66, 659

ਸਾਧਨ :—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ
Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

3. ਖੇਤੀ
III. Agri
 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਕਬੇ ਦੀ

ਨੰ : No. 3.2 (ਸਮਾਪਤ/*concl'd*)

ਵੇਰਵਾ /Particulars	1969-70
1	2
1. ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਬਾ Geographical area according to village papers.	80,747
2. ਜੰਗਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ Area under Forests	1,476
3. ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ Land not available for cultivation	4,800
4. ਬਾਝ ਭੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਗੈਰ/ਕਾਸ਼ਤ ਭੋਂ Other un-cultivated land excluding fallow-land	..
5. ਬਾਝ ਭੋਂ Fallow land	681
6. ਬੀਜਿਆ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ Net area sown	73,790
7. ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬੀਜਿਆ ਰਕਬਾ Area sown more than once	27,570
8. ਫਸਲ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total cropped area	1,01,360

ਨੋਟ :—ਸਾਲ 1968-69 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
 ਕਿਉਂਕਿ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਅਪਰੈਲ, 1970 ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ।

Note : The figures up to the year 1968-69 have
 been included in Bhatinda Tehsil as phul Tehsil
 was created in April, 1970

ਬਾੜੀ
culture
ਸ਼ੀਟੀ ਵੰਡ

(ਹੈਕਟੇਅਰ)   ਤਹਿਸੀਲ/ਫੂਲ
(Hectar)   Tehsil Phul

1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
3	4	5	6
80,747	80,747	80,343	80,343
1,476	1,476	1,476	1,476
4,038	3,539	3,548	3,889
..	499	461	120
167	18	118	84
75,066	75,215	74,740	74,774
27,755	27,880	38,434	32,596
1,02,821	1,03,095	1,13,174	1,07,370

ਸਾਧਨ :—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ,
Source : Deputy Commissioner, Bhatinda

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ *contd.*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ਦੇ)	2	3
ਚਾਵਲ Rice	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	3	3
	ਮਾਨਸਾ Mansa	2	—
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	5	3
ਜਵਾਰ Jowar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	657	182
	ਮਾਨਸਾ Mansa	917	187
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	1,574	369
ਬਾਜਰਾ Bajra	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	21,806	9,378
	ਮਾਨਸਾ Mansa	44,089	19,824
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	65,895	29,202

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops—tehsilwise

		(ਹੈਕਟੇਅਰ) (Hectares)	
1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
1	1	15	15
7	7	112	110
—	—	—	—
8	8	127	125
367	...	102	83
403	108	143	68
—	—	—	—
770	108	245	151
10,826	4,653	15,904	7,115
30,766	10,530	36,745	12,979
—	—	—	—
41,592	15,183	52,649	20,049

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ No. 3.3 (ਚਲਦਾ *contd.*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ਦੇ)	2	3
ਮੱਕੀ Maize	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	415	415
	ਮਾਨਸਾ Mansa	1,433	1,433
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	1,848	1,848
ਕਣਕ Wheat	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	36,281	25,588
	ਮਾਨਸਾ Mansa	25,167	19,290
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	61,448	44,878
ਜੌਂ Barley	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	14,759	1,228
	ਮਾਨਸਾ Mansa	5,814	725
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	20,573	1,953

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops—tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ
(Hectare)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
1,465	1,465	4,887	4,886
1,101	1,096	2,640	2,588
—	—	—	—
2,566	2,561	7,257	7,474
54,747	35,006	57,528	50,468
35,508	21,899	43,664	32,176
—	—	—	—
90,255	56,905	101,192	82,644
16,287	1,420	7,962	1,772
4,228	474	2,469	799
—	—	—	—
20,515	1,894	10,431	2,571

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ *contd.*)

		1965-66	
ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ੳ)	੬	9
ਚਾਵਲ Rice	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	128	127
	ਮਾਨਸਾ Mansa	252	246
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	380	373
ਜਵਾਰ Jowar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	135	130
	ਮਾਨਸਾ Mansa	112	83
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	247	213
ਬਾਜਰਾ Bajra	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	18,222	6,655
	ਮਾਨਸਾ Mansa	40,387	16,653
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total ...	58,609	23,308

ਬਾਗੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
crops—tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectare)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
55	54	74	74
139	138	142	129
—	—	—	—
194	192	216	203
243	164	87	78
112	81	219	109
—	—	—	—
355	245	306	187
27,254	13,513	32,274	14,622
43,243	18,408	44,424	19,500
—	—	—	—
70,497	31,921	76,698	34,122

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ
Area under Important

ਨੰ No. 3.3 (ਚਲਦਾ *contd.*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total Area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ਏ)	8	9
ਮੱਕੀ Mazie	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	4,262	4,259
	ਮਾਨਸਾ Mansa	2,171	2,141
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total ...	6,433	6,400
ਕਣਕ Wheat	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	70,184	63,680
	ਮਾਨਸਾ Mansa	44,602	29,245
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total ...	1,14,786	92,925
ਜੌਂ Barley	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	3,131	1,556
	ਮਾਨਸਾ Mansa	1,844	1,341
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	4,975	2,897

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
crops—tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectare)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
8,415	8,400	8,601	8,596
3,196	3,161	3,544	3,498
	..	..	..
11,611	11,561	12,145	12,094
75,504	70,410	97,829	89,847
52,276	45,102	56,345	48,740
..	..	..	..
1,27,780	1,15,512	1,54,174	1,38,587
2,722	1,215	6,909	3,593
2,725	1,650	4,725	2,630
..	..	..	..
5,447	2,865	11,634	6,223

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ *contd*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigatrd area
1	1 (ਏ)	14	15
ਚਾਵਲ Rice	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	40	40
	ਮਾਨਸਾ Mansa	270	258
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	310	298
ਜਵਾਰ Jowar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	132	118
	ਮਾਨਸਾ Mansa	86	55
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	218	173
ਬਾਜਰਾ Bajra	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	29,851	16,468
	ਮਾਨਸਾ Mansa	45,076	24,643
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	34,927	41,111

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
crops--tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ
(Hectare)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
1	1	5	5
350	344	692	675
41	41	49	49
392	386	746	729
186	171	44	35
187	132	94	89
57	55	140	133
430	358	278	257
27,075	14,478	23,635	15,011
45,114	27,673	49,958	29,974
9,556	6,976	9,147	4,363
81,745	49,127	82,740	49,348

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ *contd.*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ੲ)	14	15
ਮੱਕੀ Maize	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	11,006	10,872
	ਮਾਨਸਾ Mansa	4,385	4,322
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੇੜ Total	15,391	15,194
ਕਣਕ Wheat	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,09,518	1,05,459
	ਮਾਨਸਾ Mansa	74,689	59,893
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੇੜ Total	1,84,207	1,65,352
ਜੌਂ Barley	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	3,567	2,396
	ਮਾਨਸਾ Mansa	4,766	3,069
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੇੜ Total	8,333	5,465

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
crops—tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
3,548	3,547	2,720	2,720
4,290	4,205	4,838	4,371
8,458	8,350	7,533	7,516
16,296	16,102	15,091	14,607
81,021	80,593	86,875	85,910
76,011	68,307	78,886	71,799
44,534	40,191	44,680	41,866
2,01,566	1,89,091	2,10,441	1,99,575
4,259	1,965	1,916	751
2,308	1,375	1,877	1,075
394	249	316	213
6,961	3,589	4,109	2,039

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ਏ)	20	21
ਚਾਵਲ Rice	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	4	4
	ਮਾਨਸਾ Mansa	1,297	1,283
	ਫੂਲ Phul	81	81
	ਜੋੜ Total	1,382	1,368
ਜਵਾਰ Jowar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	183	181
	ਮਾਨਸਾ Mansa	105	101
	ਫੂਲ Phul	10	10
	ਜੋੜ Total	298	292
ਬਾਜਰਾ Bajra	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	16,227	9,360
	ਮਾਨਸਾ Mansa	29,944	19,728
	ਫੂਲ Phul	5,888	4,400
	ਜੋੜ Total	52,059	33,488

ਬਾਗੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
crops—tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectare)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
...	..	5	5
789	788	721	704
101	101	127	127
890	989	853	836
12	11	40	33
103	99	59	49
..	..	10	10
115	110	109	92
16,462	9,345	17,189	10,655
32,789	20,015	35,338	22,276
8,374	5,003	5,361	4,177
57,652	34,363	57,888	37,108

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
 ਮੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ: No. 33 (ਚਲਦਾ contd)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1 (ਏ)	20	21
ਮੱਕੀ Maize	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	2,208	2,200
	ਮਾਨਸਾ Mansa	6,548	6,478
	ਫੂਲ Phul	7,254	7,176
	ਜੇੜ Total	15,010	15,854
ਕਣਕ Wheat	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	82,070	82,000
	ਮਾਨਸਾ Mansa	78,511	74,456
	ਫੂਲ Phul	43,191	41,363
	ਜੇੜ Total	2,03,772	1,97,819
ਜੌਂ Barley	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,087	537
	ਮਾਨਸਾ Mansa	1,243	861
	ਫੂਲ Phul	945	320
	ਜੇੜ Total	3,275	1,718

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
area tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
2,480	2,480	2,178	2,170
8,697	8,577	7,994	7,974
8,667	8,667	6,306	6,294
19,844	19,724	16,478	16,438
83,670	83,569	78,304	78,252
87,565	84,435	73,187	71,082
45,197	43,477	39,812	39,122
2,16,432	2,11,481	1,91,303	1,88,456
1,848	986	4,519	3,031
2,454	1,532	6,585	5,150
581	362	2,652	2,074
4,883	2,880	13,766	10,255

3. ਖੇਤੀ

III. AGRI-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ—Contd)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ irrigated area
1	1(ਏ)	2	3
ਛੋਲੇ Gram	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	79,554	10,648
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	88,886	19,817
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੇਝ Total ...	1,68,440	30,465
	...	...	...
ਮਾਂਹ Mash	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	396	356
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	400	213
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੇਝ Total ...	796	569
	...	...	...
ਮੂੰਗ Moong	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	1,731	1,301
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	1,202	727
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੇਝ Total ...	2,933	2,028
	...	...	...

ਬਾੜੀ
CULTURE
ਰੁਕਬਾ ਹਿਸੀਲ ਵਾਰ
crops Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰੁਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰੁਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰੁਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰੁਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
1,21,005	15,018	1,09,547	23,615
1,00,687	13,707	68,793	22,022
..	..	..	..
2,21,692	28,725	1,78,340	45,637
802	799	459	382
233	168	117	104
..	..	..	..
1,035	967	576	486
2,586	2,575	847	770
1,937	846	583	323
..	..	..	..
4,523	3,421	1,430	1,093

3. ਖੇਤੀ
III. AGRI-
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ Contd)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਦੇ)	2	3
ਮਸਰ Massar ...	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	115	114
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	95	95
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੋੜ Total ...	210	209
ਹੋਰ ਦਾਲਾਂ Other ... Pulses	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	..	..
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	..	..
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੋੜ Total ...	..	..
ਮੂੰਗਫਲੀ Ground-... nut	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	..	..
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	..	..
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੋੜ Total ...	..	..

ਬਾਡੀ
CULTURE
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops- Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
85	85	137	136
60	58	114	111
..	..	..	..
145	143	251	247
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	24	10
2	..	45	3
..	..	..	..
2	..	69	13

3. ਖਤੀ

III. AGRI-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ—Contd.)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	2	3
ਛੋਲੇ Gram	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,03,832	21,107
	ਮਾਨਸਾ Mansa	59,828	19,323
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	1,63,660	40,430
ਮਾਂਹ Mash	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	68	59
	ਮਾਨਸਾ Mansa	37	32
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	105	91
ਮੂੰਗ Moong	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	415	362
	ਮਾਨਸਾ Mansa	232	192
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	647	554

ਬਾੜੀ
CULTURE
 ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
 (Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
95,569	25,093	76,482	20,775
65,797	23,833	62,648	27,251
..	..	..	..
1,61,366	98,926	1,39,130	48,026
151	140	128	102
66	54	94	80
..	..	..	..
217	194	222	182
696	614	546	463
383	325	..	551
..	..	..	..
1,079	939	546	1,014

3. ਖੇਤੀ

III. AGRI

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ; No. 3.3 (ਚਲਦਾ—Contd.)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	■	9
ਮਸਰ Massar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	223	223
	ਮਾਨਸਾ Mansa	193	144
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	416	367
ਹੋਰ ਦਾਲਾਂ Other Pulses	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	..	..
	ਮਾਨਸਾ Mansa	..	..
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	..	..
ਮੂੰਗਫਲੀ Ground- nut	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	57	41
	ਮਾਨਸਾ Mansa	258	39
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	315	80

ਬਾੜੀ

CULTURE

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
284	282	286	284
238	225	278	272
..	..	..	..
522	507	564	556
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..
236	181	1,354	1,144
444	85	1,596	775
..	..	..	..
680	266	2,950	1,919

3. ਖੇਤੀ
III. AGRI
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No.33 (ਚਲਦਾ—Contd)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	14	15
ਛੋਲੇ Gram	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	63,076	18,108
	ਮਾਨਸਾ Mansa	39,327	16,512
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	1,02,403	34,620
ਮਾਂਹ Mash	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	216	172
	ਮਾਨਸਾ Mansa	43	38
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	259	210
ਮੂੰਗ Moong	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	523	474
	ਮਾਨਸਾ Mansa	374	293
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	897	767

ਬਾੜੀ
CULTURE
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

		(ਹੈਕਟੇਅਰ) (Hectares)	
1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
66,899	17,241	63,080	15,176
51,861	22,608	46,435	17,497
12,127	2,763	12,612	3,166
1,30,867	42,612	1,22,127	35,839
94	80	54	51
70	63	69	64
68	58	53	52
232	201	176	167
536	468	383	334
539	445	421	357
78	71	60	48
1,153	984	864	739

3. ਖੇਤੀ
III. AGRI
ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ--Contd)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	14	15
ਮਸਰ Massar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	270	257
	ਮਾਨਸਾ Mansa	181	169
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੇੜ Total	4 51	426
ਹੋਰ ਦਾਲਾਂ Other Pulses	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	582	178
	ਮਾਨਸਾ Mansa	344	79
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੇੜ Total	926	2 57
ਮੂੰਗਫਲੀ Ground- nut	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,277	1,010
	ਮਾਨਸਾ Mansa	1,609	781
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੇੜ Total	2,886	1,791

ਬਾੜੀ

CULTURE

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops Tehsilwise(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
190	190	178	178
210	207	179	179
63	62	64	64
4 63	4 59	421	421
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
117	105	64	54
1,273	658	759	322
247	160	143	115
1, 637	923	966	491

3. ਖੇਤੀ

III. AGRICULTURE

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ: No. 3.3—(ਚਲਦਾ *Contd.*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	(ੳ)	20	21
ਛੋਲੇ Gram	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	53,142	15,145
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	35,228	15,460
	ਫੂਲ Phul ...	10,940	2,950
		99,310	33,555
ਮਾਂਹ Mash	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	61	50
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	50	50
	ਫੂਲ Phul ...	56	50
	ਜੋੜ Total ...	167	150
ਮੂੰਗ Moong	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	357	329
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	330	296
	ਫੂਲ Phul ...	96	83
	ਜੋੜ Total ...	783	708

ਬਾੜੀ
CULTURE
 ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
 (Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
57,189	13,519	60,362	13,568
34,819	13,294	39,168	14,540
10,884	2,060	11,698	2,204
1,02,892	28,873	1,11,228	30,312
57	54	100	95
57	56	56	50
79	79	221	214
193	189	377	359
532	472	870	790
320	286	398	341
180	148	334	293
1,032	906	1,602	1,424

3. ਖੇਤੀ
III. AGRI
 ਮੁਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ: No. 3.3--(ਚਲਦਾ *Contd*)

ਫਸਲ Crop	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	20	21
ਮਸਰ Massar	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	166	136
	ਮਾਨਸਾ Mansa	196	196
	ਫੂਲ Phul	52	52
	ਜੋੜ Total	414	384
ਹੋਰ ਦਾਲਾਂ Other ... Pulses	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	403	125
	ਮਾਨਸਾ Mansa	232	119
	ਫੂਲ Phul	83	35
	ਜੋੜ Total	718	279
ਮੂੰਗਫਲੀ Ground-... nut	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	90	79
	ਮਾਨਸਾ Mansa	729	412
	ਫੂਲ Phul	219	189
	ਜੋੜ Total	1,038	680

ਬਾੜੀ
CULTURE
 ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
 (Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
169	169	205	205
201	199	209	209
54	54	47	47
424	422	461	461
527	132	552	204
158	49	187	95
158	47	111	61
843	228	850	360
82	70	36	34
888	570	944	495
132	90	258	246
1,102	730	1,238	775

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total Area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)(a)	2	3
ਤੰਗੀਆ ਤੇ ਰਾਈ Rape and Mustard	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	7,194	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	7,661	—
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੋੜ Total ...	14,855	—
ਤਿੱਲ Sesamum	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	16	16
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	56	52
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	72	68

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
6,443	—	20,194	—
5,842	—	8,302	—
..	..	..	..
12,285	—	28,496	—
33	2	41	27
46	35	51	41
—	—	—	—
79	37	92	68

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੳ)(a)	2	3
ਅਲਸੀ Linseed	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	—	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa	1	1
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	1	1
ਗੰਨਾ Sugarcane	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	537	..
	ਮਾਨਸਾ Mansa	890	..
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	1,427	..

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
387	281	617	610
655	...	1,384	1,375
—	—	—	—
1,042	281	2,001	1,985

3. ਖੇਤੀ

III. Agri-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ—contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ) (a)	8	9
ਤੋਰੀਆ ਤੇ ਰਾਈ Rape and Mustard	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	12,136	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa	12,559	—
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੋੜ Total	24, 695	—
ਤਿੱਲ Sesamum	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	7	7
	ਮਾਨਸਾ Mansa	14	—
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	21	7

ਬਾੜੀ

culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
—	—	—	—
—	—	—	—
..	..	..	..
—	—	—	—
..	8	..	5
..	19	..	11
—	—	—	—
..	27	..	16

3. ਖੇਤੀ

III. Agri-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ) (a)	2	3
ਅਲਸੀ Linseed	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	—	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	1	1
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	1	1
ਗੰਨਾ Sugarcane	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	2,730	2,631
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	3,421	3,299
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	6,151	5,930

ਬਾੜੀ

culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
3,698	3,590	2,557	2,478
3,408	339	1,849	1,449
—	—	—	—
7,106	3,929	4,409	3,927

3. ਖੇਤੀ

III. Agri-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੳ)	14	15
ਤੋਰੀਆ ਤੇ ਰਾਈ Rape and Mustard	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	6,823	3,306
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	8,581	3,811
	ਫੂਲ Phul ...	..	..
	ਜੋੜ Total ...	15,404	7,117
ਤਿੱਲ Sesamum	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	6	6
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	15	15
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	21	21

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
8,631	..	9,610	4,549
9,592	..	9,318	5,188
1,708	..	1,992	764
19,931	..	20,920	10,501
—	—	5	5
—	—	9	9
—	—	—	—
—	—	14	14

3. ਖੇਤੀ

III. Agri-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69		
			ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਦੇ)	(a)	14	15
ਅਲਸੀ Linseed	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	...	6	6
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	...	—	—
	ਫੂਲ Phul ...	...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	...	6	6
ਗੰਨਾ Sugarcane	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	...	10,874	10,852
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	...	3,953	3,872
	ਫੂਲ Phul ...	...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	...	14,827	14,724

ਬਾੜੀ

culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
1	1	1	1
--	--	3	3
--	--	--	--
1	1	4	4
3,246	3,244	2,611	2,611
3,905	3,813	3,318	3,238
1,215	1,163	970	875
8,366	8,220	6,899	6,724

3. ਖੇਤੀ
III. Agri-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਾਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੳ)(a)	20	21
ਤੋਰੀਆ ਤੇ ਰਾਈ Rape and Mustard	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	12,548	9,256
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	13,588	9,014
	ਫੂਲ Phul ...	2,795	1,701
	ਜੋੜ Total ...	28,931	19,971
ਤਿੱਲ Sesamum	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	6	6
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	30	30
	ਫੂਲ Phul ...	1	1
	ਜੋੜ Total ...	37	37

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops — Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
25,087	13,034	23,092	15,517
24,661	12,245	24,254	14,015
4,465	2,449	4,032	2,633
54,213	27,728	51,378	32,165
1	1	2	2
22	15	9	9
20	20	—	—
43	36	11	11

3. ਖੇਤੀ

III. Agri-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ) (a)	20	21
ਅਲਸੀ Linseed	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	1	1
	ਮਾਨਸਾ Mansa ..	1	1
	ਫੂਲ Phul ...	2	2
	ਜੋੜ Total ...	4	4
ਗੈਨਾ Sugarcane	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	1,933	1,921
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	2,812	2,756
	ਫੂਲ Phul ...	670	621
	ਜੋੜ Total ...	5,415	5,298

ਬਾੜੀ

culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops--Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
1	1	1	1
11	11	6	6
—	—	—	—
12	12	7	7
1,669	1,669	1,126	1,125
2,861	2,841	2,650	2,583
765	749	723	723
5,295	5,259	4,499	4,431

3. ਖੇਤੀ—
III. AGRICUL-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ
Area under Important

ਨ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	2	3
ਆਲੂ Potato	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	16	7
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	3	3
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	19	10
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	6,378	6,378
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	405	405
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	6,783	6,783

ਬਾੜੀ
TURE
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops--Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
 (Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated Area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
23	23	5	4
2	1	11	—
—	—	—	—
25	24	16	4
25,129	25,129	33,733	33,703
11,941	11,929	2,749	2,741
—	—	—	—
37,070	37,058	36,482	36,444

3. ਖੇਤੀ
III. AGRICUL-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	2	3
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton Desi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	9,308	9,308
	ਮਾਨਸਾ Mansa	5,037	5,037
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	14,345	14,345
ਮਿਰਚਾਂ Chillies	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	260	260
	ਮਾਨਸਾ Mansa	240	240
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	500	500

ਬਾੜੀ
TURE
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops--Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
 (Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
13,759	13,759	26,460	26,418
13,390	13,358	21,550	21,309
27,149	27,117	48,010	47,727
250	250	171	171
144	144	238	238
394	394	409	409

3. ਖੇਤੀ

III. AGRICUL-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	੪	9
ਆਲੂ Potato	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	17	17
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	2	2
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	19	19
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	34,301	34,301
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	3,513	3,509
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	37,814	37,810

ਬਾੜੀ

TURE

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
28	27	51	51
10	10	15	15
—	—	—	—
38	37	66	66
26,931	26,908	36,402	36,402
2,185	2,183	6,234	6,204
—	—	—	—
29,116	29,091	42,636	42,606

3. ਖੇਤੀ

III—AGRICUL-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	8	9
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton Desi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	39,297	38,579
	ਮਾਨਸਾ Mansa	22,243	20,764
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	61,540	59,343
ਮਿਰਚਾਂ Chillies	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	109	109
	ਮਾਨਸਾ Mansa	283	283
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	392	392

ਬਾਗ਼ੀ

TURE

ਰਕਬਾ ਫ਼ਿਸਲੀਲਵਾਰ

Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
32,942	32,705	26,650	26,387
22,174	21,391	22,227	20,725
—	—	—	—
55,116	54,096	48,877	47,112
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..

3. ਖੇਤੀ-

III. AGRICUL-

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	14	15
ਆਲੂ Potato	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	42	42
	ਮਾਨਸਾ Mansa	20	20
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	62	62
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	41,455	41,453
	ਮਾਨਸਾ Mansa	6,723	6,716
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	48,178	48,169

ਬਾੜੀ

TURE

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
12	12	5	5
10	10	28	28
33	33	43	43
55	55	76	76
39,172	39,172	37,294	37,294
4,926	4,916	4,759	4,744
2,391	2,389	2,601	2,467
46,489	46,477	44,654	44,505

3, ਖੇਤੀ—

III. AGRICUL

ਖੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under Important

ਨੰ: No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	14	15
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton Desi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	24,670	24,638
	ਮਾਨਸਾ Mansa	22,912	21,543
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	47,582	46,181
ਮਿਰਚਾਂ Chillies	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	142	142
	ਮਾਨਸਾ Mansa	130	129
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੋੜ Total	272	271

ਬਾੜੀ

TURE

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Crops Irrigated

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
25,460	25,451	26,351	26,350
23,962	22,361	19,687	18,525
5,418	5,413	6,415	6,346
54,840	53,125	52,453	51,221
101	101	108	108
143	140	164	164
14	14	19	19
258	255	291	291

3. ਖੇਤੀ-
III. AGRICUL.
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 (ਚਲਦਾ contd.)

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੳ)	20	21
ਆਲੂ Potato	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	13	13
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	12	12
	ਫੂਲ Phul ...	—	—
	ਜੋੜ Total ...	25	25
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	... ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	46,100	46,007
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	7,991	7,940
	ਫੂਲ Phul ...	4,349	4,343
	ਜੋੜ Total ...	58,440	58,290

ਬਾਗੀ
TURE
 ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
 (Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
3	3	8	8
5	5	16	16
243	243	192	192
2 51	2 51	216	216
39,349	39,347	54,546	54,545
6,403	6,400	9,591	9,559
3,899	3,899	7,757	7,733
49,651	49,646	71,894	71,837

3. ਖੇਤੀ-
III. AGRICUL-
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under Important

ਨੰ : No. 3.3 ਢਲਦਾ contd.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsils	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	20	21
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton Desi	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	27,600	27,532
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	29,666	26,838
	ਫੂਲ Phul ...	9,407	9,178
	ਜੋੜ Total ...	66,673	63,548
ਮਿਰਚਾਂ Chillies	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ...	105	105
	ਮਾਨਸਾ Mansa ...	323	323
	ਫੂਲ Phul ..	34	34
	ਜੋੜ Total ...	462	462

ਬਾੜੀ
TURE
 ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
35,701	35,692	21,467	21,409
33,363	32,190	28,732	27,157
11,926	10,243	9,009	8,929
80,990	78,125	59,208	57,495
105	105	94	94
486	486	224	223
61	61	38	38
652	652	356	355

3. ਖੇਤੀ
 III Agricul
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
 Area under

ਨੰ : No. 3.3 ਸਮਾਪਤ concld.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	2	3
ਤੰਬਾਕੂ Tobacco	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	—
	ਫੁਲ Phul	...	—
	ਜੋੜ Total	...	—
ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other Food Crops.	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	..
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	..
	ਫੁਲ Phul	...	..
	ਜੋੜ Total	...	—

ਬਾੜੀ

ture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Important Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
..	..		
..	..		
..	..		
—	—	—	—
—	—	—	—

3. ਖੇਤੀ

III Agri

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ

Area under

ਨੰ : No. 3.3 ਸਮਾਪਤ concl'd.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆਂ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	2	3
ਹੋਰ ਬਿਨਾਂ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other non-food crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ਮਾਨਸਾ Mansa ਫੂਲ Phul ਜੋੜ Total	... 28,061 ... 26,408 ... — ... 54,469	.. .. — —
ਕੁੱਲ ਫਸਲਾਂ Total crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ਮਾਨਸਾ Mansa ਫੂਲ Phul ਜੋੜ Total	... 2,07,487 ... 2,08,706 ... — ... 4,16,193	— — — — — —

ਬਾੜੀ

culture

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Important Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1955-56		1960-61	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
4	5	6	7
48,789	..	—	—
45,939	..	—	—
—	—	—	—
94,728	—	—	—
3,02,984	..	..	..
2,52,891	..	..	..
—	—	—	—
5,55,875	—	5,64,192	2,38,141

3. ਖੇਤੀ

III Agri

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under

ਨੰ : No. 3.3 ਸਮਾਪਤ conclud

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	8	9
ਤੰਬਾਕੂ Tobacco	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	---
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	---
	ਫੂਲ Phul	...	---
	ਜੇੜ Total	...	---
ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other Food Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	..
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	..
	ਫੂਲ Phul	...	..
	ਜੇੜ Total	...	..

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Important Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares).

[illegible]

3. ਖੇਤੀ
 III Agri
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ
 Area under

ਨੰ : No. 3.3 ਸਮਾਪਤ conclud.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1965-66	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	■	9
ਹੋਰ ਬਿਨਾਂ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other non-food Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	52,746
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	33,048
	ਫੂਲ Phul	...	—
	ਜੋੜ Total	...	85,794
ਕੁੱਲ ਫਸਲਾਂ Total crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	3,42,000
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	2,25,000
	ਫੂਲ Phul	...	—
	ਜੋੜ Total	...	5,67,000
			3,47,320

ਬਾੜੀ
culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Important Crops-Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1966-67		1967-68	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
10	11	12	13
76,219	58,188	1,01,123	44,799
51,381	34,074	57,213	35,940
—	—	—	—
1,27,600	92,262	1,58,336	80,739
3,50,947	2,41,492	3,91,353	2,49,700
2,47,777	1,51,078	2,61,553	1,67,879
—	—	—	—
5,98,724	3,92,570	6,52,906	4,17,579

3. ਖੇਤੀ
 III Agri
 ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
 Area under

ਨੰ. No. 3.3 ਸਮਾਪਤ concl'd.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	14	15
ਤੰਬਾਕੂ Tobacco	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	—	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa	—	—
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੇੜੇ Total	—	—
ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other Food Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,218	1,218
	ਮਾਨਸਾ Mansa	717	686
	ਫੂਲ Phul	..	..
	ਜੇੜੇ Total	1,935	1,904

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..
..	..	..	..

3. ਖੇਤੀ
III. Agri
ਮੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ
Area under

ਨੰ: No. 3.3 ਚਲਦੇ--contd.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	14	15
ਹੋਰ ਬਿਨਾਂ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other non Food Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	56,231
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	30,174
	ਫੂਲ Phul	...	—
	ਜੋੜ Total	...	86,405
ਕੁੱਲ ਫਸਲਾਂ Total Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	3,61,525
	ਮਾਨਸਾ Mansa	...	2,44,375
	ਫੂਲ Phul	...	—
	ਜੋੜ Total	...	6,05,900
			4,44,744

ਬਾੜੀ
culture
ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Important Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70		1970-71	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
16	17	18	19
55,967	44,161	81,101	65,843
39,836	34,100	39,140	26,760
14,958	11,064	15,984	14,124
1,10,761	89,325	1,36,225	1,06,727
3,16,516	2,30,981	3,36,040	2,56,991
2,64,587	1,91,357	2,60,634	1,85,061
1,01,360	78,952	1,02,821	82,223
6,82,463	5,01,290	6,99,495	5,24,275

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under

ਨੰ : No. 3.3—ਚੜਦ '—contd.

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ਏ)	20	21
ਤੰਬਾਕੂ Tobacco	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	—	—
	ਮਾਨਸਾ Mansa	—	—
	ਫੂਲ Phul	—	—
	ਜੇੜਾ Total	—	—
ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other Food Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,445	1,445
	ਮਾਨਸਾ Mansa	554	527
	ਫੂਲ Phul	353	353
	ਜੇੜਾ Total	2,352	2,325

ਬਾੜੀ

culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Important Crops--Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
1,744	1,741	1,467	1,467
725	725	733	733
186	186	335	335
2,655	2,652	2,535	2,535

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਅਧੀਨ

Area under

ਨੰ: No. 3.3--ਸਮਾਪਤ *concl.*

ਫਸਲਾਂ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1971-72	
		ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਚਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
1	1(ੲ)	20	21
ਹੋਰ ਬਿਨਾਂ ਖੁਰਾਕ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ Other non Food Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	46,636	33,241
	ਮਾਨਸਾ Mansa	36,694	26,387
	ਫੂਲ Phul	16,669	11,598
	ਜੇੜਾ Total	99,999	71,296
ਕੁੱਲ ਫਸਲਾਂ Total Crops	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	2,92,385	2,29,673
	ਮਾਨਸਾ Mansa	2,46,084	1,93,268
	ਫੂਲ Phul	1,03,095	84,540
	ਜੇੜਾ Total	6,41,564	5,07,481

ਨੋਟ :--ਸਾਲ 1968-69 ਤਕ ਦੇ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Note—The Figures of Tehsil Phul up to the year
1968-69 have been included in Tehsil Bhatinda

ਬਾੜੀ

culture

ਰਕਬਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ

Important Crops—Tehsilwise

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1972-73		1973-74	
ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area	ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ Total area	ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ Irrigated area
22	23	24	25
45,437	28,967	52,589	35,823
44,335	27,338	35,598	23,628
17,202	11,305	18,347	11,756
1,06,974	67,610	1,06,534	71,207
3,12,125	2,31,367	3,18,752	2,39,033
2,81,712	2,12,156	2,66,659	2,00,894
1,13,174	89,243	1,07,370	87,208
1,07,011	5,32,766	6,92,781	5,27,135

ਸਾਧਨ :—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ
Source—Deputy Commissioner Bhatinda.

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ

Average yield per Hectare

ਨੰ: No 3.4

ਫਸਲ Crop	1950-51
1	2
ਚਾਵਲ Rice	—
ਜਵਾਰ Jowar	229
ਬਾਜਰਾ Bajra	303
ਮੱਕੀ Maize	..
ਕਣਕ Wheat	744
ਜੌਂ Barley	586
ਛੋਲੇ Gram	503
ਮੂੰਗਫਲੀ Ground Nut	..
ਗੰਨਾ Sugar cane	2,718
ਆਲੂ Potatoes	3,469
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	261
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton Desi	203

ਬਾੜੀ

culture

ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ

(ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ)

of Important crops in district Bhatinda (Kilograms)

1955-56	1960-61	1965-66	1966-67
3	4	5	6
---	1,505	---	1,000
229	241	---	---
456	333	566	723
628	764	1,444	1,333
982	1,361	1,259	1,443
456	656	1,000	714
624	656	559	574
..	914	829	946
5,945	3,596	2,885	3,333
..	13,833	13,500	9,851
119	245	316	332
82	187	312	313

3. ਖੇਤੀ
III. Agri
 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮੁਖ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ
Average yield per hectare

ਨੰ: No 3.4-ਚਲਦਾ *contd*

ਫਸਲ Crop	1967-68	1968-69
1	7	8
ਚਾਵਲ Rice	1,000	1,000
ਜਵਾਰ Jowar	729	850
ਬਾਜਰਾ Bajra	1,126	1,305
ਮੱਕੀ Maize	1,235	1,333
ਕਣਕ Wheat	1,939	2,272
ਜੌਂ Barley	885	885
ਛੋਲੇ Gram	981	424
ਮੂੰਗ ਫਲੀ Ground Nut	1,086	1,042
ਗੰਨਾ Sugar cane	3,875	3,294
ਆਲੂ Potatoes	10,049	10,000
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	365	399
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton Desi	325	363

ਬਾੜੀ
culture
ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ

of Important crops in district Bhatinda

(ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ)
(Kilograms)

1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
9	10	11	12	13
1,000	1,380	2,000	1,750	2,466
1,000	726	894	478	862
1,048	1,233	1,079	895	714
1,374	1,263	1,942	1,647	1,261
2,278	2,121	2,513	1,817	1 940
1,000	830	1,330	995	925
1,125	746	606	705	1,158
1,000	880	1,000	1,670	969
4,400	3,555	3,875	4,600	4,200
8,000	9,500	9,000	12,000	13,000
402	416	416	416	433
339	378	373	360	345

ਸਾਧਨ : ਰਾਜ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰ ।

Source. State Statistical Abstract.

3. ਖੇਤੀ

III Agri-

ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀ

Production of

ਨੰ: No 3.5

ਫਸਲ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	1955-56	1960-61	1965-66	1966-67
1		2	3	4	5	6
ਚਾਵਲ Rice						
ਬਠਿੰਡਾ	Bhatinda	---	---	23	---	55
ਮਾਨਸਾ	Mansa	---	---	168	---	139
ਫੂਲ	Phul	---	---	---	---	---
ਜੋੜ Total		---	---	191	---	194
ਜਵਾਰ Jowar						
ਬਠਿੰਡਾ	Bhatinda	150	84	25	---	---
ਮਾਨਸਾ	Mansa	210	92	34	---	---
ਫੂਲ	Phul	---	---	---	---	---
ਜੋੜ Total		360	176	59	---	---

ਬਾੜੀ
culture
ਉਪਜ
crops in the District

ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ
Metric tons

1967- 68	1968- 69	1969- 70	1970- 71	1971- 72	1972- 73	1973- 74
7	8	9	10	11	12	13
74	40	1	7	8	--	12
142	270	350	955	2,594	1,380	1,778
--	--	41	67	162	178	313
216	310	392	1,029	2,764	1,558	2,103
63	112	186	32	163	6	34
160	73	187	68	94	49	51
--	--	57	101	9	--	9
223	185	430	201	266	55	94

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀ

Production of

ਨੰ: No 3.5—ਚਲਦਾ *Contd.*

ਫਸਲ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51	1955-56	1960- 61	1965- 66	1966- 67
1		2	3	4	5	6
ਬਾਜਰਾ Bajra						
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	6,607	4,937	5,296	10,314	19,704
	ਮਾਨਸਾ Mansa	13,359	14,029	12,236	22,859	31,265
	ਫੂਲ Phul	--	--	--	--	--
	ਜੇਤ Total	19,966	18,966	17,532	33,177	50,969
ਮੱਕੀ Maize						
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda--		920	3,734	6,154	11,217
	ਮਾਨਸਾ Mansa --		691	2,017	3,135	4,260
	ਫੂਲ Phul	--	--	--	--	--
	ਜੇਤ Total	--	1,611	5,751	9,289	15,477

ਬਾੜੀ
culture

ਉਪਜ

Crops in the District

(ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ)
(Metric tons)

1967- 68	1968- 69	1969- 70	1970- 71	1971- 72	1972- 73	1973- 74
7	8	9	10	11	12	13
36,341	38,956	28,375	29,142	17,509	6	12,273
50,021	58,824	47,279	61,598	32,310	49	25,231
--	--	10,015	11,278	6,353	--	3,828
86,362	97,780	85,669	1,07,018	56,172	55	41,332
10,622.	14,671	4,875	3,435	4,288	4,085	2,747
4,377	5,845	5,895	6,111	12,716	14,324	10,080
--	--	11,621	9,514	14,087	14,274	7,952
14,939	70,516	22,391	19,060	31,091	32,683	20,779

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਦੀ

Production of

ਨੰ: No 3.5—ਚਲਦਾ Contd

ਫਸਲ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950— 51	1955— 56	1960— 61	1965— 66	1966— 67
	1	2	3	4	5	6
ਕਣਕ Wheat						
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda		26,993	53,761	78,295	88,362	1,08,953
ਮਾਨਸਾ Mansa		18,724	34,868	59,427	56,154	75,434
ਫੂਲ Phul		—	—	—	—	—
ਜੇੜ Total		45,717	88,637	1,37,722	1,44,516	1,84,387
ਜੌਂ Barley						
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda		8,649	7,427	5,223	3,131	1,943
ਮਾਨਸਾ Mansa		3,407	1,928	1,620	1,844	1,946
ਫੂਲ Phul		—	—	—	—	—
ਜੇੜ Total		12,056	9,555	6,945	4,974	3,889

ਬਾੜੀ
culture

ਉਪਜ
crops in the District

(ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ)
(Metric tons)

1967- 68	1968- 69	1969- 70	1970- 71	1971- 72	1972- 73	1973- 74
7	8	8	10	11	12	13
1,89,690	2,48,825	1,84,566	1,84,262	2,06,242	1,52,028	1,51,910
1,09,253	1,69,693	1,73,153	1,67,417	1,97,298	1,59,106	1,41,983
---	---	1,01,448	94,766	1,08,539	82,123	77,235
2,98,943	4,18,518	4,59,167	4,46,345	5,12,079	3,93,257	3,71,128
6,114	3,157	4,259	1,590	1,446	1,839	4,180
4,182	4,218	2,308	1,558	1,653	2,442	6,091
---	---	394	262	1,257	578	2,453
10,296	7,375	6,961	3,410	4,356	4,859	12,724

3. ਖੇਤੀ

III. Agri

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ
Production of

ਨੰ: No 3.5--ਚਲਦਾ Contd

ਫਸਲ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950- 51	1955- 56	1960- 61	1965- 66	1966- 67
	1	2	3	4	5	6
ਫਲੇ Gram						
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda		40,016	75,507	71,863	58,042	54,857
ਮਾਨਸਾ Mansa		44,709	62,829	45,128	33,444	37,767
ਫੂਲ Phul		--	--	--	--	--
ਜੇੜ Total		84,725	1,38,336	1,16,991	91,486	92,624
ਮੂੰਗਫਲੀ Groundnut						
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda		--	--	22	47	223
ਮਾਨਸਾ Mansa		--	--	41	214	420
ਫੂਲ Phul		--	--	--	--	--
ਜੇੜ Total		--	--	63	261	643

ਬਾੜੀ
culture
ਦੀ ਉਪਜ
crops in the district

(ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ)
(Metric tons)

1967- 68	1968- 69	1969- 70	1970- 71	1971- 72	1972- 73	1973- 74
7	8	9	10	11	12	13
75,029	26,744	75,261	47,058	32,204	40,318	69,899
61,458	16,675	58,344	34,640	21,348	24,548	45,357
--	--	13,643	9,409	6,630	7,673	13,546
1,36,487	43,419	1,47,248	91,107	60,182	72,539	1,28,802
1,471	1,331	117	56	90	137	35
1,733	1,676	1,273	668	729	1,483	915
--	--	247	126	219	220	250
3,204	3,007	1,537	850	1,038	1,840	1,200

3. ਖੇਤੀ
 III Agri
 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ
 Production of

ਨੰ: No. 3.5—ਚਲਦਾ Contd.

ਫਸਲ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950- 51	1955- 56	1960- 61	1965- 67	1966- 67
	1	2	3	4	5	6
ਗੰਨਾ Sugar- cane	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1,460	2,301	2,219	7,876	12,325
	ਮਾਨਸਾ Mansa	2,419	3,894	4,977	9,870	11,359
	ਫੂਲ Phul	—	—	—	—	—
	ਜੋੜ Total	3,879	6,195	7,196	17,746	23,684
ਆਲੂ Potatoes	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	56	—	69	230	276
	ਮਾਨਸਾ Mansa	10	—	152	27	98
	ਫੂਲ Phul	—	—	—	—	—
	ਜੋੜ Total	66	—	221	257	374

ਬਾੜੀ
culture
ਦੀ ਫਿਜ਼
crops in the district

(ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ/ਗਾਂਦਾਂ)
(Metric tons/bales)

1967- 68	1968- 69	1969- 70	1970- 71	1971- 72	172- 73	1973- 74
7	8	9	10	11	12	13
9,908	35,819	14,282	9,282	7,490	7,677	4,729
7,165	13,021	17,182	11,796	10,897	13,161	11,130
---	---	5,346	3,448	2,596	3,519	3,037
17,073	48,840	36,810	24,526	20,983	24,357	18,896
512	420	96	48	117	36	104
151	200	80	266	108	60	208
---	---	264	408	---	2,916	2,496
663	620	440	722	225	3,012	2,80-

3. ਖੇਤੀ
III. Agri
ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ
Production of

ਨੰ: No. 3.5—ਚਲਦਾ Contd.

ਫਸਲ Crops	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950- 51	1955- 56	1960- 61	1965- 66	1966- 67
		1	2	3	4	5
ਕਪਾਹ ਅਮਰੀਕਨ Cotton American	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	9,284	16,613	45,914	60,217	49,673
	ਮਾਨਸਾ Mansa	5,895	7,894	3,742	6,167	4,030
	ਫੂਲ Phul	—	—	—	—	—
	ਜੋੜ Total	15,179	24,507	49,656	66,384	53,703
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	10,497	6,268	27,489	68,115	57,282
ਕਪਾਹ ਦੇਸੀ Cotton desi	ਮਾਨਸਾ Mansa	5,681	6,097	22,388	38,555	38,558
	ਫੂਲ Phul	—	—	—	—	—
	ਜੋੜ Total	16,178	12,365	49,877	1,06,670	95,840

ਨੋਟ :—ਕਪਾਹ ਦੀ ਉਪਜ 180 ਕਿਲੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਦਾਂ ਵਿਚ ਹੈ।

Note:— Production of Cotton is in terms of bales of 180 Kg. each

ਬਾੜੀ
culture
ਦੀ ਉਪਜ
crops in the district

(ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ/ਗੰ ਢਾਂ)
(Metric ton/bales)

1967- 68	1968- 69	1969- 70	1970- 71	1971- 72	1972- 73	1973- 74
7	8	9	10	11	12	13
73,815	91,892	87,484	86,191	1,06,542	90,940	23,618
12,641	14,903	11,001	10,999	18,468	14,798	4,153
---	---	---	6,011	10,051	9,011	3,359
86,456	1,06,795	98,485	1,03,201	1,35,061	1,14,749	31,130
48,119	49,751	47,950	55,337	57,193	71,402	7,406
40,132	46,206	45,128	41,343	61,475	66,726	9,913
---	---	10,204	13,472	19,493	23,852	3,108
88,251	95,957	1,03,282	1,10,152	1,38,161	1,61,980	20,427

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source: -District Statistical Officer, Bhatinda

3—ਖੇਤੀ

III—Agriculture

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ

Area under Fruits and

ਨੰ: No. 3.6—ਚਲਦਾ *Contd.*

ਫਸਲ Crop						
ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸੇਬ Apples	ਅੰਗੂਰ Grapes	ਕੇਲੇ Bananas	ਨਿੰਬੂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਫਲ Citrus Fruits	ਅੰਬ Man- goes	ਆੜ੍ਹ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਪਤੀ Peach es and Pears
1	2	3	4	5	6	7
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	—	—	—	—	—	—
ਮਾਨਸਾ Mansa	—	—	—	—	—	—
ਫੂਲ Phul	—	—	—	—	—	—
ਜੋੜ Total	—	—	—	—	—	—

ਬਾੜੀ

culture

ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

Vegetables in the District to 1973-74

(Hectares)

ਨੰ: No. 3.6 (ਸਮਾਪਤ Concl'd.)

ਹੋਰ ਤਾਜ਼ੇ ਫਲ	ਸੁੱਕੇ ਫਲ	ਤਪਿਓਕਾ	ਸ਼ਕਰ ਕੰਦੀ	ਪਿਆਜ਼	ਹੋਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ	ਕੁਲ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ Total Fruits and Vegetables
other fresh Fruits	Dry Fruits	Topi- oca	Sweet Potato- es	Onion	Other Vege- tables	
9	10	11	12	13	14	
821	---	---	20	41	517	1,399
134	---	---	452	30	65	681
16	---	---	28	30	241	315
971	---	---	500	101	823	2,395

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source: Deputy Commissioner, Bhatinda

3—ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ

III—Agriculture

ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਰਕਬੇ ਦੇ ਭੋਂ ਮਾਮਲਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

Incidence of Land Revenue Assessment on Area in District

ਨੰ: No. 3.7

ਰੁਪਏ Rupees)

ਸਾਲ Year	ਭੋਂ ਤੋਂ ਕੁਲ ਮਾਮਲਾ (ਉਪਕਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) Total Revenue from land (excluding cesses)	ਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਬੇ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਭੋਂ ਮਾਮਲਾ (ਉਪਕਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) Land Revenue assessed on fully assessed Area (excluding Cesses)	ਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਬੇ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹੈਕਟੇਅਰ ਭੋਂ ਮਾਮਲਾ Incidence per Hec- tare of Land Reve- nue fully assessed Area	
			ਕੁਲ ਬਕਬੇ ਲਈ For Total Area	ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਰਕਬੇ ਲਈ For Culti- vated Area
1	2	3	4	5
1955-56	16,10,226	16,10,226	1.02	1.10
1960-61	10,85,081	10,85,081	0.65	0.73
1965-66	16,72,157	16,55,593	3.15	3.95
1966-67	16,42,459	16,69,358	2.49	2.70
1967-68	16,02,662	16,69,358	2.49	2.60
1968-69	15,94,481	16,69,085	2.49	2.72
1969-70	15,99,635	16,76,719	2.46	2.62
1970-71	16,03,232	16,93,870	2.48	2.63
1971-72	15,92,929	15,38,756	2.25	2.39
1972-73	..	..	..	..
1973-74	..	..	..	..

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

---

3. ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ
III. AGRICULTURE

3—ਖੇਤੀ

III— Agri

ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਖਾਦਾਂ ਦੀ

Distribution of Fertilizers

ਨੰ: No. 3.8

ਖਾਦ ਦੀ ਕਿਸਮ Item	1960-61 *	1965-66 *	1966-67 **	1967-68 *
1	2	3	4	5
ਨਾਈਟਰੋਜਨਸ (20%) Nitrogenous	2,800	18,400	8,054	38,364
ਫਾਸਫੇਟਿਕ (16%) Phosphatic	10	700	887	2,999
ਪੋਟਾਸ਼ਿਕ (60%) Potashic	—	—	35	217
ਜੋੜ Total	2,810	19,160	18,976	41,580

*ਨੋਟ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

*Note Figures for the year from 1960-61 to 1970-71 are inclusive of the Faridkot Tehsil.

ਬਾੜੀ
culture
ਵੰਡ
in District Bhatinda

(ਮੀਟਰਿਕ ਟਨ)
(Metric Tons)

1968-69 *	1969-70 *	1970-71 *	1971-72	1972-73	1973-74
6	7	8	9	10	11
57,200	57,024	74,394	57,219	68,744	71,489
3,800	3,831	11,430	16,244	21,643	22,009
400	363	524	715	752	1,298
61,400	61,218	86,348	74,178	91,139	94,796

ਸਾਧਨ : ਮੁੱਖ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source Chief Agriculture Officer, Bhatinda.

ਸਿੰਚਾਈ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 5 ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ, ਕੁਲ ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਟਿਯੂਬਵੈਲਾਂ ਅਤੇ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਮੈਸਮ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਸਾਲ ਅਨੁ-ਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋਕਿ 30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਅਧਿਕਤਰ ਨਹਿਰਾਂ, ਟਿਯੂਬਵੈਲਾਂ ਅਤੇ ਖੂਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਸਾਲ 1950-51, 1955-56, 1960-61, 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਤੱਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 4.1 ਅਤੇ 4.2:—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਅੰਕੜੇ ਸਾਰਣੀ 4.2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 4.3:—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਕੁਲ ਸਿੰਜਿਆ ਰਕਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 4.4:—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਸਿੰਜੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਕੁਲ ਬੀਜੇ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਲ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 4.5:—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ 30 ਜੂਨ, 1974 ਨੂੰ ਟਿਯੂਬਵੈਲਾਂ ਅਤੇ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

SECTION IV**Irrigation**

This section comprises of 5 tables showing source-wise area under irrigation, gross irrigated area and number of tubewells and wells.

These data have been taken from the season and crop report which is prepared by the Deputy Commissioner, Bhatinda. The data relate to Agricultural year which ends on 30th June, every year.

In Bhatinda district the irrigation is mainly by canals, wells and tubewells. Data are given for the years, 1950-51, 1955-56, 1960-1961 and 1965-66 to 1973-74.

Tables 4.1 and 4.2 show source-wise irrigated area of Bhatinda district. Similar figures for each tehsil have been given in table 4.2.

Table 4.3 gives the tehsil-wise gross irrigated area in Bhatinda district.

Table 4.4 Percentage of gross irrigated area to total cropped area for each tehsil and years has been given in the table.

Table 4.5 shows tehsil wise number of tubewells and wells as on 30th June, 1974 in Bhatinda district.

4-ਸਿੰਜਾਈ

IV Irrigation

ਸ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਜਾਈ ਅਧੀਨ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ (ਹੈਕਟੇਅਰ)

Net Area under Irrigation in District Bhatinda (Hectares)

ਨੰ: No. 4.1

ਸਾਲ Year	ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾਲ Government and Private Canals	ਤਲਾਬਾਂ ਨਾਲ Tanks	ਖੂਹਾਂ ਨਾਲ Wells*	ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ Other Sources	ਜੋੜ Total	ਬੀਜੇ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage to net area sown
1	2	3	4	5	6	7

1950-51 ... 1,59,155 -- 1,178 -- 1,60,333 41.3

1955-56 ... 1,94,724 -- 2,764 -- 1,97,488 42.8

1960-61 ... 2,30,800 -- 3,100 -- 2,33,900 48.1

1965-66 ... 2,94,700 -- 14,100 -- 3,08,800 62.5

1966-67	...	2,70,900	—	26,300	—	2,97,200	59.3
1967-68	...	2,54,800	—	39,300	—	2,94,100	57.8
1968-69	...	2,54,800	—	75,341	—	3,30,141	66.4
1969-70	...	2,60,679	—	1,01,600	—	3,62,279	71.5
1970-71	...	2,60,509	—	1,01,218	—	3,61,727	70.7
1971-72	...	3,34,900	—	71,100	—	4,06,000	79.3
1972-73	...	2,62,900	—	71,100	—	3,34,000	65.7
1973-74	...	2,59,400	—	86,200	—	3,45,600	67.6

*ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਟਿਊਬਵੇਲ ਭੇਰੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ ।

Wells include Tubewells and other wells.

ਸਰੋਤ:-ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ

Source; Deputy Commissioner Bhatinda

4-ਸਿੰਜਾਈ

IV—Irrigation

ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿੰਜਾਈ ਅਧੀਨ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

NET AREA UNDER IRRIGATION IN TEHSIL BHATINDA (Hectares)

ਨੰ: No. 4.2

ਸਾਲ Year	ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾਲ Government and Private Canals	ਤਲਾਬਾਂ ਨਾਲ Tanks	ਖੂਹਾਂ ਨਾਲ* Wells	ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ Other sources	ਜੋੜ Total	ਬੀਜੇ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage to net Area sown
1	2	3	4	5	6	7
1950-51	...	87,456	—	—	87,456	43.8
1955-56	...	1,19,042	1,345	—	1,20,387	46.1
1960-61	...	1,48,100	1,700	—	1,49,800	52.6
1965-66	...	1,84,300	10,300	—	1,94,600	65.1
1966-67	...	1,54,700	14,200	—	1,68,900	55.6
1967-68	...	1,44,400	27,200	—	1,71,600	55.8
1968-69	...	1,44,400	61,361	—	2,05,761	69.3

1969-70	...	1,30,763	---	69,960	---	2,00,723	82.8
1970-71	...	1,30,765	---	69,189	---	1,99,954	81.9
1971-72	...	1,52,800	---	31,000	---	1,83,800	75.3
1972-73	...	1,30,200	---	31,000	---	1,61,200	66.6
1973-74	...	1,30,200	---	33,600	---	1,63,800	67.3

*ਪੂਰਾ ਵਿੱਚ ਟਿਊਬਵੇਲ ਤੇ ਹੋਰ ਖੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।
Wells include Tube-wells and other wells.

ਸਾਰਨ:—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ

Source Deputy Commissioner, Bhatinda.

4-ਸਿੰਜਾਈ

IV—Irrigation

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਨਸਾ ਵਿੱਚ ਸਿੰਜਾਈ ਅਧੀਨ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ

NET AREA UNDER IRRIGATION IN TEHSIL MANSA (Hectares)

ਨੰ: 4.2 ਚਲਦਾ contd

ਸਾਲ Year	ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾਲ Government and Private Canals	ਤਲਾਬਾਂ ਨਾਲ Tanks	ਖੂਹਾਂ ਨਾਲ* Wells	ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ Other sources	ਜੋੜ Total	ਬੀਜੇ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage to net area sown
1	2	3	4	5	6	7
1950-51	...	—	1,178	—	72,877	38.6
1955-56	...	—	1,419	—	77,101	38.4
1960-61	...	—	1,400	—	84,100	41.7
1965-66	...	—	3,800	—	1,14,200	58.6
1966-67	...	—	12,100	—	1,28,300	64.5
1967-68	...	—	12,100	—	1,22,500	60.9
1968-69	...	—	13,980	—	1,24,380	62.2
1969-70	...	—	16,840	—	1,11,918	58.8

1970-71	...	95,079	—	17,056	—	1,12,135	58.3
1971-72	...	1,32,200	—	22,400	—	1,54,600	80.3
1972-73	...	99,600	—	22,400	—	1,22,000	63.7
1973-74	...	96,100	—	31,100	—	1,27,200	65.9

*ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਊਬਵੇਲ ਤੇ ਹੋਰ ਖੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
Wells include Tube-wells and others.

ਸਾਧਨ:—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ

Source.—Deputy Commissioner, Bhatinda.

4-ਸਿੰਜਾਈ
IV Irrigation
ਤਹਿਸੀਲ ਫੂਲ ਵਿੱਚ ਸਿੰਜਾਈ ਅਧੀਨ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬਾ
(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)
Net Area under Irrigation in Tehsil Phul

ਨੰ: 4.2 ਸਮਾਪਤ 2001

No.

ਸਾਲ Year	ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾਲ Government and Private Canals	ਤਲਾਬਾਂ ਨਾਲ Tanks	ਖੂਹਾਂ ਨਾਲ Wells *	ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ Other sources	ਜੋੜ Total	ਬੀਜੇ ਨਿਰੋਲ ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage to net area sown
1	2	3	4	5	6	7

1969-70 ... 34,838 --- 14,800 --- 49,638 67.3

1970-71 ... 34,665 --- 14,973 --- 49,638 66.1

1971-72 ... 49,900 --- 17,700 --- 67,600 89.9

1972-73	...	33,100	---	17,700	---	50,800	68.0
1973-74	...	33,100	---	21,500	---	54,600	73.0

*ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਊਬਵੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

ਸਾਧਨ:-ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ

Wells include tube-wells and other wells Source; Deputy Commissioner Bhatinda

ਨੋਟ:-ਸਾਲ 1968-69 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

Note:- The figures upto the year 1968-69 have been included in Bhatinda Tehsil.

4.

IV.

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਿੰਜਿਆ
Tehsilwise Gross

ਨੰ: No. 4.3

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51
1	2
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda ਮਾਨਸਾ Mansa ਫੂਲ Phul	... — ... — ... — ... —
ਜੋੜ Total	... —

ਨੋਟ :—ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸਾਲ 1968-69 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Note.—The figures of Phul Tehsil upto the year 1968-69 have been included in Bhatinda Tehsil.

ਸਿੰਜਾਈ

Irrigation

ਕੁਲ ਰਕਬਾ

Area Irrigated

(ਹੈਕਟੇਅਰ)

(Hectares)

1955-56	1960-61	1965-66	1966-67	1967-68
3	4	5	6	7
—	1,53,977	2,16,560	2,41,492	2,49,700
—	84,164	1,30,760	1,51,078	1,67,879
—	—	—	—	—
—	3,38,141	3,47,320	3,92,570	4,17,579

ਸਾਧਨ :—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source :—Deputy Commissioner, Bhatinda.

4.
IV.
ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਿੱਜਿਆ
Tehsilwise Gross

ਨੰ : No. 4.3 ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69
1	8
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	2,78,675
ਮਾਨਸਾ Mansa	1,66,069
ਫੂਲ Phul	
ਜੋੜ Total	4,44,744

ਨੋਟ :---ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸਾਲ 1968-69 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

Note.—The figures of Phul Tehsil upto the year 1968-69 have been included in Bhatinda Tehsil.

ਸਿੰਜਾਈ
Irrigation

ਕੁਲ ਰਕਬਾ

Area Irrigated

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
9	10	11	12	13
2,30,981	2,56,991	2,29,700	2,31,400	2,39,000
1,91,357	1,85,061	1,93,300	2,12,200	2,00,900
78,952	82,223	84,500	89,200	87,200
5,01,290	5,24,275	5,07,500	5,32,800	5,27,100

ਸਰੋਤ :--ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source :--Deputy Commissioner Bhatinda.

ਕੁਲ ਸਿੰਜੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਕੁਲ ਬੀਜ
Gross Area irrigated as Percentage

ਨੰ: No. 4.4

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1950-51
1	2
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	—
ਮਾਨਸਾ Mansa	—
ਫੂਲ Phul	—
ਜੋੜ Total	—

ਨੋਟ :—ਸਾਲ 1968-69 ਤੱਕ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Note.—The figures upto the year 1968-69 of Phul Tehsil have been included in Bhatinda Tehsil.

ਸਿੰਜਾਈ
Irrigation
ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ
of Total Cropped Area

1955-56	1960-61	1965-66	1966-67	1967-68
3	4	5	6	7
—	46.6	63.3	68.8	63.8
—	36.0	58.1	60.9	64.2
—	—	—	—	—
—	59.9	61.3	65.6	64.0

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਦਫਤਰ, ਬਾਠਿੰਡਾ।

Source. - District Statistical Office, Bhatinda.

ਕੁੱਲ ਸਿੰਜੇ ਰਕਬੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਬੀਜੇ ਰਕਬੇ ਨਾਲ

Gross Area irrigated as percentage

ਨੰ: No. 4.4 (ਸਮਾਪਤ *concl'd*)

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	1968-69
1	8
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	77.1
ਮਾਨਸਾ Mansa	68.0
ਫੂਲ Phul	---
ਜੋੜ Total	73.4

ਨੋਟ :—ਸਾਲ 1968-69 ਤਕ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

Note .---The figures upto the year 1968-69 of Phul
Tehsil have been included in Bhatinda Tehsil.

ਸਿੰਜਾਈ
Irrigation
ਰਕਬੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ
of Total Cropped Area

1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
9	10	11	12	13
73.0	76.5	78.6	74.1	75.0
72.3	71.0	78.6	75.3	75.3
77.9	80.0	82.0	78.8	81.2
73.5	75.0	79.1	75.4	76.1

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਦਫਤਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source.- District Statistical Office, Bhatinda.

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਟਿਊਬਵੇਲ ਅਤੇ
Tehsilwise Tubewells

ਨੰ: No. 4-5

ਤਹਿਸੀਲ
Tehsil

ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ
ਟਿਊਬ ਵੇਲ ਅਤੇ ਪੰਪਿੰਗ ਸੈਟ
Tubewells and Pumping Sets
used for irrigation purposes

	ਜੋੜ Total	ਸਰਕਾਰੀ Govern- ment	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ Private	
1	2	3	4	
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	3,248	---	3,248
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	2,932	---	2,932
ਫਲ Phul	...	2,203	---	2,203
ਜੋੜ Total	...	8,383	---	8,383

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)

30 ਜੂਨ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ

As on 30th June, 1974

Other Wells used for irrigation purpose only

ਸਰਕਾਰੀ Government

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

IV.

ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਟਿਊਬਵੇਲ ਅਤੇ
Tehsilwise Tubewells

ਨੰ: No. 4.5-- ਸਮਾਪਤ *concl'd*

Other wells ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਕੇਵਲ ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਰ ਖੂਹ used for irrigation purposes only		
	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ Private		
	ਜੇੜ Total	ਪੱਕੇ Maso- nary	ਕੱਚੇ Non-Ma- sonary
1	8	9	10
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	115	115	—
ਮਾਨਸਾ Mansa	132	132	—
ਫੁਲ Phul	638	638	—
ਜੇੜ Total	885	885	—

ਸਿੰਜਾਈ

Irrigation

ਹੋਰ ਖੂਹ

and others Wells

(ਗਿਣਤੀ)

(Number)

30 ਜੂਨ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ

As on 30th June, 1974

ਕੇਵਲ ਘਰੇਲੂ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ
ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖੂਹ
Wells used for Domestic
purposes only

ਨਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖੂਹ
Wells not in use

11	12
60	—
182	—
25	—
267	—

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

FLOODS AND WATER LOGGING

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਰਣੀ 5.1 ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਾਲ 1960-61, 1965-66 ਤੋਂ 1972-73 ਤਕ ਸੇਮ ਅਤੇ ਥੁਰ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਇਆ ਰਕਬਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 1970-71 ਤਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ, ਪੁਰਾਣਾ ਜਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ, ਪੁਰਾਣੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮੇਤ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ।

In this section one table has been given which shows the area under Sem and Thur in the district for the years 1960-61 and 1965-66 to 1972-73. The data upto 1970-71 relate to the erstwhile Bhatinda district i. e. including erstwhile tehsil of Faridkot.

V. ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸੇਖ
V. FLOODS AND WATER LOGGING

V.—ਹਰ੍ਹ

V—FLOODS AND

ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸੰਮ ਅਤੇ ਬੁਰ ਅਧੀਨ ਕੁਲ ਰਕਬਾ

Total Area (cultivated, excultivated and uncultivated)

ਨ: No. 5-1

ਸਾਲ Year	ਬੁਰ Thur			
	ਕਾਸ਼ਤ ਸੁਦਾ Cultivated	ਸਾਬਕਾ ਕਾਸ਼ਤ ਸੁਦਾ Ex- cultivated	ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤ ਸੁਦਾ Un- cultivated	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
1960-61 *	...	—	—	—
1965-66	...	252	—	278
1966-77	...	106	8	131
1967-68	...	104	8	129
1968-69	...	111	8	132
1969-70	...	111	8	132
1970-71	...	—	—	38
1971-72	...	—	—	38
1972-73	...	—	—	32

* ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

* Figures are inclusive of Tehsil Faridkot.

ਅਤੇ ਸੇਮ

WATER LOGGING

(ਕਾਸਤ ਸ਼ੁਦਾ, ਸਾਬਕਾ ਕਾਸਤ ਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਸਤ ਸ਼ੁਦਾ)

under Sem and Thur in the District.

ਸੇਮ Sem				ਬੁਰ ਅਤੇ ਸੇਮ (5+9 ਕਾਲਮਾਂ ਦਾ ਜੋੜ) Thur and Sem (Total columns 5—9)	ਕੁਲ ਕਾਸਤ ਕੀਤੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਬੁਰ ਅਤੇ ਸੇਮ ਅਧੀਨ ਰਕਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage of Area under Thur and Sem according to total cultivated area
ਕਾਸਤ ਸ਼ੁਦਾ cultivated	ਸਾਬਕਾ ਕਾਸਤ ਸ਼ੁਦਾ Ex- cultivated	ਗੈਰ ਕਾਸਤ ਸ਼ੁਦਾ Un- cultivated	ਜੋੜ Total		
5	7	8	9	10	11
53	—	—	53	53	0.01
722	—	32	754	1,032	0.15
535	—	20	555	686	0.10
534	—	20	554	683	0.10
479	10	20	509	641	0.09
509	18	12	539	671	0.10
368	—	397	765	803	0.11
283	—	177	460	498	0.09
190	—	116	306	338	0.06

ਸਾਧਨ:—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source ;—Deputy Commissioner, Bhatinda.

ਸੈਕਸ਼ਨ 6

ਵਣ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸਾਰਣੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 6.1 ਤਹਿਸੀਲ-ਵਾਰ ਵਣਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਰਕਬਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਣਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

VI—SECTION

Forests

In this section only one table has been given. Table 6.1 shows the tehsil-wise area under forest.

The whole area is under Government forests.

VI ਵਣ
VI Forest
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਵਣਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ
Tehsilwise Area under Forests

ਨੰ: No. 6.1

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਸਰਕਾਰੀ ਵਣ Government Forests	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਣ Private Forests	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1960-61	171	—	171
	1965-66	3,913	—	3,913
	1966-67	3,913	—	3,913
	1967-68	3,913	—	3,913
	1968-69	3,913	—	3,913
	1969-70	2,437	—	2,437
	1970-71	2,437	—	2,437
	1971-72	2,437	—	2,437
	1972-73	2,437	—	2,437
ਮਾਨਸਾ Mansa	1973-74	2,437	—	2,437
	1960-61	—	—	—
	1965-66	1,411	—	1,411
	1966-67	1,411	—	1,411
	1967-68	1,411	—	1,411
	1968-69	1,411	—	1,411
	1969-70	1,411	—	1,411
	1970-71	1,411	—	1,411
	1971-72	1,411	—	1,411
	1972-73	1,411	—	1,411
	1973-74	1,411	—	1,411

(ਹੈਕਟੇਅਰ)
(Hectares)VI ਵਣ
VI Forestsਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਵਣਾਂ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ
Tehsilwise Area under Forests

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਸਰਕਾਰੀ ਵਣ Government Forests	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਣ Private Forests	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
ਫੂਲ Phul	1969-70	1,476	—	1,476
	1970-71	1,476	—	1,476
	1971-72	1,476	—	1,476
	1972-73	1,476	—	1,476
	1973-74	1,476	—	1,476
ਜੋੜ Total	1960-61	171	—	171
	1965-66	5,324	—	5,324
	1966-67	5,324	—	5,324
	1967-68	5,324	—	5,324
	1968-69	5,324	—	5,324
	1969-70	5,324	—	5,324
	1970-71	5,324	—	5,324
	1971-72	5,324	—	5,324
	1972-73	5,324	—	5,324
	1973-74	5,324	—	5,324

ਸਾਧਨ: ਵਣ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ ਬਠਿੰਡਾ।

Source. Divisional Forest Officer, Bhatinda

ਸੈਕਸ਼ਨ 7

ਪਸ਼ੂ-ਧਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਨ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ, ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਅਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਸ਼ੂ-ਧਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਸੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਸਾਲ 1961, 1966 ਅਤੇ 1972 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪਸ਼ੂ ਸੁਮਾਰੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭੋਂ ਗੇਕਾਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਾਰਣੀ 7.1 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਵਖ ਵਖ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਪੋਲਟਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 7.2 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿਚ ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਤੀ ਦਸਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 7.3 ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮੱਝਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 7.4 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿਚ ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 7.5 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਵਖ ਵਖ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਆਇਲ ਇੰਜਨ ਪੰਪਿੰਗ ਮੋਟਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਟਿਯੂਬਵੇਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 7.6 ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 7.7 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਵਖ ਵਖ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿਚ ਮਸਨੂਦੀ ਵੀਰਜ ਸਿੰਜਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

SECTION—VII

Life stock and Animal Husbandry

This section provides data in respect of livestock population Agricultural, Machinery and implements, number of veterinary institutions and the staff working in these Institutions. The figures have been given tehsil-wise. Livestock figures are according to quinquennial livestock Census 1961, 1966, and 1972 conducted by the Director, Land Records, Punjab.

In this section seven tables have been given.

Table 7.1. shows categorywise and tehsil-wise number of livestock and poultry in the district.

Table 7.2. depicts age-wise and sex-wise number of cattle in each tehsil of Bhatinda district.

Table 7.3. gives age-wise and sex-wise number of Buffaloes in the district.

Table 7.4. reveals tehsil-wise and sex-wise number of working cattle in Bhatinda.

Table 7.5. contains the number of agricultural machinery and implements for each tehsil of Bhatinda district. It also shows number of Tractors, oil engines with pumping sets and electric pumps for tubewells.

7.6. In this table tehsil-wise number of veterinary institutions and staff posted therein, has been given.

Table 7.7. presents data regarding artificial insemination centres Key villages attached therewith, sheep and wool extension centres for each tehsil of Bhatinda district.

---

7. ਪਸ਼ੂਧਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਨ

VII. LIVESTOCK AND ANIMAL HUSBANDAY

---

7. ਪਸ਼ੂਧਨ ਅਤੇ
VII. Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂਧਨ ਅਤੇ
Tehsilwise Livestock

ਨੰ: No. 7.1

ਤਹਿਸੀਲ		ਗਊਆਂ	ਮੱਝਾਂ
Tehsil		Cattle	Buffaloes
1		2	3
ਬਠਿੰਡਾ	...	1,04,091	1,13,098
Bhatinda	...	1,04,091	1,13,098
ਮਾਨਸਾ	...	1,16,207	1,16,893
Mansa	...	1,16,207	1,16,893
ਫੂਲ	...	46,239	47,504
Phul	...	46,239	47,504
ਜੋੜ	1972	2,65,537	2,77,495
Total	1966	...	2,23,735
	1961	...	2,11,307

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਨ

Animal Husbandry

ਮੁਰਗੇ ਮੁਰਗੀਆਂ ਆਦਿ 1972

and Poultry 1972(ਗਿਣਤੀ)
(Number)

ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਟੱਟੂ Horses and Ponies	ਖੋਰੇ Donkeys	ਖਚਰਾਂ Mules	ਭੇਡਾਂ Sheep
4	5	6	7
688	2,776	58	47,614
447	2,604	124	33,482
355	1,199	13	15,065
1,490	6,579	195	96,161
1,532	5,364	54	1,07,513
1,665	5,042	36	86,606

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
Tehsilwise Livestock

ਨੰ: No 7.1--ਸਮਾਪਤ conold

ਤਹਿਸੀਲ		ਬਕਰੀਆਂ	ਉਠ
Tehsil		Goats	Camels
1		8	9
ਬਠਿੰਡਾ		...	...
Bhatinda		53,023	17,589
ਮਾਨਸਾ		...	...
Mansa		36,035	15,612
ਫੁਲ		...	...
Phul		19,878	4,709
ਜੋੜ		...	...
Total		1,08,936	37,910
1966		...	...
		1,13,283	33,656
1961		...	...
		89,520	26,346

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਨ
Animal Husbandry
 ਮੁਰਗੇ ਮੁਰਗੀਆਂ ਆਦਿ--1972
 and Poultry--1972

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਸ਼ੁਰ Pigs	ਹੋਰ Other	ਜੋੜ Total	ਮੁਰਗੇ ਮੁਰਗੀਆਂ Poultry
10	11	12	13
462	--	3,39,399	77,181
1,061	--	3,22,465	45,366
198	--	1,35,160	29,111
1,721	--	7,97,024	1,51,658
961	--	7,17,775	92,737
371	--	6,21,622	68,486

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।
Source: Deputy Commissioner, Bhatinda.

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Livestock and
 ਰਹਿਸੀਲ ਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ: No. 7.2

ਰਹਿਸੀਲ Tehsil	ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਰ ਪਸ਼ੂ Male above three years	
	ਸਾਨ੍ਹ Breeding Bulls	ਹੋਰ ਸਾਨ੍ਹ ਅਤੇ ਬਲਦ Other bull and bullocks
1	2	3
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	371
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	301
ਫੂਲ Phul	...	117
ਜੋੜ Total	...	789
1972	...	95,406
1966	...	82,368
1961	...	74,701

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ
Animal Husbandry
 ਗਰੁੱਪ-1972
Cattle-1972

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ
 ਮਾਦਾ ਪਸ਼ੂ
Females above three years

ਦੁਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ In Milk	ਫੰਡਰ Dry	ਵੱਡੀਆਂ ਰਹਿਤ Not Calved	ਹੋਰ ਗਊਆਂ Other Cows
4	5	6	7
18,037	11,156	895	—
21,035	10,475	657	21
8,136	5,365	270	3
47,208	26,996	1,822	24
36,875	21,784	1,457	85
36,906	22,830	5,164	336

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ: No. 7.2--ਸਮਾਪਤ conold

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil		ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਛੇ ਵਛੀਆਂ Calves under one year	
		ਵਛੇ Male	ਵਛੀਆਂ Female
1		8	9
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	9,838	8,596
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	11,564	10,158
ਫੂਲ Phul	...	4,745	3,911
1972	ਜੋੜ Total	36,148	22,665
1966	...	21,425	19,360
1961	...	23,392	19,541

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ
Animal Husbandry
 ਗਿਣਤੀ-1972
Cattle-1972

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਛੇ ਵਛੀਆਂ Calves one to three years		ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ Total Cattle
ਵਛੇ Male	ਵਛੀਆਂ Female	
10	11	12
9,080	8,032	1,04,091
9,599	9,898	1,16,207
4,351	4,519	46,239
22,030	22,449	2,66,537
18,399	21,274	2,23,735
14,302	13,510	2,1,307

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ
VIII. Livestock and Animal
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ: No. 7.3

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਰ ਪਸ਼ੂ Male above three years	
	ਝੋਟੇ Breeding Bulls	ਹੋਰ ਝੋਟੇ, ਕੱਟੇ, ਅਤੇ ਕੱਟੀਆਂ Other Bull and Bullocks
1	2	3
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	338	277
ਮਾਨਸਾ Mansa	338	170
ਫੂਲ Phul	108	54
ਜੇੜ Total	784	501
1972		
1966	568	430
1961	461	336

ਪਾਲਣ

Husbandry

ਮੱਝਾਂ-1972

Buffalows-1972

(ਗਿਣਤੀ)

(Number)

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਦਾ ਪਸ਼ੂ
Females above three years

ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ In Milk	ਫੰਡਰ Dry	ਕੱਟੇ-ਕੱਟੀਆਂ ਰਹਿਤ Not calved	ਹੋਰ ਮੱਝਾਂ Others
4	5	6	7
31,920	23,969	1,033	17
32,931	26,018	1,059	38
12,795	11,143	387	37
77, 64 6	61,130	2,479	92
65,156	44,109	2,259	177
50,858	42,533	9,892	248

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ
VIII. Livestock and Animal
ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ
Tehsilwise

ਨੰ: No. 7.3—ਸਮਾਪਤ conold

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕੱਟੇ ਕੱਟੀਆਂ Calves under one year	
	ਕੱਟੇ Male	ਕੱਟੀਆਂ Female
1	8	9
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	12,022	17,276
ਮਾਨਸਾ Mansa	11,672	18,008
ਫੂਲ Phul	5,068	6,419
ਜੋੜ Total 1972	28,762	41,703
1966	25,061	36,080
1961	21,037	34,482

ਪਾਲਣ

Husbandry

ਮੱਝਾਂ-1972

Buffaloes—1972

(ਗਿਣਤੀ)

(Number)

ਇਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਕੱਟੇ ਕੱਟੀਆਂ Calves from one to three years		ਕੁਲ ਮੱਝਾਂ Total Buffaloes
ਕੱਟੇ Male	ਕੱਟੀਆਂ Female	
10	11	12
2,526	23,720	1,13,098
2,723	23,936	1,16,893
1,035	10,458	47,504
6,284	58,114	2,77,495
4,475	53,362	2,31,677
3,673	37,209	2,00,729

ਸਾਧਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

7. ਪਸ਼ੂ
VII Lives-
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ
Tehsil-wise

ਨੰ: No. 7.4

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਗਊਆਂ Cattle
	ਨਰ Male
1	2
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	37,826
ਮਾਨਸਾ Mansa	42,325
ਫੁਲ Phul	14,774
ਜੋੜ Total 1972	94,925
1966	81,218
1961	98,616

ਧਨ

tock

ਵਾਲੇ ਪਸ਼ੂ 1972

Working Cattle 1972

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)

ਮੱਝਾਂ Buffaloes

ਮਾਦਾ Female	ਜੋੜ Total	ਨਰ Male	ਮਾਦਾ Female	ਜੋੜ Total
3	4	5	6	7
...	37,826	94	16	110
5	42,330	83	38	121
3	14,777	27	37	64
8	94,933	204	91	195
3	81,221	206	37	243
22	98,638	234	108	342

ਸਾਪਨ : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source: Deputy Commissioner, Bhatinda

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ
Tehsil wise Agricultural

ਨੰ : No. 7.5

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਹਲ Ploughs	
	ਲਕੜੀ ਦੇ Wooden	ਲੋਹੇ ਦੇ Iron
1	2	3
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	29,469	27,500
ਮਾਨਸਾ Mansa	32,225	22,175
ਫੂਲ Phul	10,850	8,388
ਜੋੜ Total	72,544	58,063
1966	62,862	44,895
1961	67,392	26,722

ਪਸ਼ੂ-ਪਾਲਣ

Animal Husbandry

ਅਤੇ ਔਜਾਰ--1972

Machinery and Implements--1972

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)ਗੰਨੇ ਪੀੜਨ ਵਾਲੇ ਥੇਲਨ
Sugar cane Crushers

ਜੋੜ Total	ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਲਨ ਵਾਲੇ Worked by Power	ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਚਲਨ ਵਾਲੇ Worked by Bullocks	ਜੋੜ Total
4	5	6	7
56,969	41	164	205
54,400	31	543	574
19,238	31	287	318
1,30,607	103	994	1,097
1,07,757	149	546	695
94,114	9	175	184

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ
Tehsil wise Agricultural

ਨੰ : No. 7.5--ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil		ਘਾਨੀਆਂ ਦੀ Ploughs	
		ਟਰੈਕਟਰ Tractors	ਪੰਜ ਕਿਲੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ Five kg. and above
1		8	9
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	1,307	69
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	865	41
ਫੂਲ Phul	...	582	21
ਜੋੜ Total	19 72	2,754	131
	1966	1,109	314
	1961	771	45

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣਾ

Animal Husbandary

ਅਤੇ ਔਜਾਰ—1972

Machinery and Implements—1972

(ਗਿਣਤੀ)
(No)

ਸਮਰਥਾ Guem's Capacity		ਪੰਪਿੰਗ ਸੈਟਾਂ ਨਾਲ ਲਗੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਇੰਜਨ Oil engines with pump- ing sets	ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪੰਪ Electric pumps for tubewells
ਪੰਜ ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਘੱਟ Less than five kg.	ਜੋੜ Total		
10	11	12	13
7	76	3,067	384
2	43	9,910	122
—	21	5,198	372
9	140	18,175	878
50	364	1,553	116
22	67	218	9

ਸਾਧਨ :—ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬਟਿੰਡਾ

Source : Deputy Commissioner, Bhatinda.

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸਸਥਾਵਾਂ
Tehsilwise Veterinary Institutions

ਨੰ : No. 7.6

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਹਸਪਤਾਲ Veterinary Hospital	ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਪੱਕੀਆਂ ਡਿਸ- ਪੈਂਸਰੀਆਂ Permanent outlying dispensaries
1		2	3
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1960-61 ...	4	17
	1965-66 ...	9	18
	1966-67 ...	9	19
	1967-68 ...	10	18
	1968-69 ...	10	18
	1969-70 ...	7	14
	1970-71 ...	■	14
	1971-72 ...	9	11
	1972-73 ...	9	15
	1973-74 ...	9	15

ਪਸ਼ੁ ਪਾਲਣ

Animal Husbandry

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ

and their staff

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)

[illegible]

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
7. Livestock and
ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Tehsilwise Veterinary Institutions

ਨੰ : No. 7.6—ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਨ Veterinary Assistant Surgeon	ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸਹਾਇਕ Animal Husbandry Assistants
1		7	8
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1960-61 ...	6	4
	1965-66 ...	9	3
	1966-67 ...	10	1
	1967-68 ...	12	1
	1968-69 ...	10	1
	1969-70 ...	11	1
	1970-71 ...	11	1
	1971-72 ...	10	—
	1972-73 ...	10	1
	1973-74 ...	15	2

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ
Animal Husbandry
 ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ
and their staff

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ੍ਰਿਤ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਪੋਡਰ Compouuders in Provinciali- sed Dispensaries	ਸਟਾਕ ਸਹਾਇਕ Stock Assistants	ਪੱਟੀਬਨਾਣ ਵਾਲੇ Dressers and forriex
9	10	11
22	5	13
27	10	13
23	15	12
23	10	12
23	16	12
23	14	—
17	10	—
17	14	—
16	15	—
16	16	..

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ-ਚਕਿਤਸਾ
Tehsilwise veterinary

ਨੰ : No. 7.6 (ਚਲਦਾ *contd.*)

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year			ਪਸ਼ੂ ਚਕਿਤਸਾ ਹਸਪਤਾਲ Veterinary Hospital	ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਪਕੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Permanent outlying dispensaries
1			2	3
ਮਾਨਸਾ Mansa	1960-61	...	4	11
	1965-66	...	4	7
	1966-67	...	4	7
	1967-68	...	4	8
	1968-69	...	5	7
	1969-70	...	5	9
	1970-71	...	6	9
	1971-72	...	7	9
	1972-73	...	7	7
	1973-74	...	8	7

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ

(ਗਿਣਤੀ) (Number)

[illegible]

7 ਪਸ਼ੂਧਨ ਅਤੇ
VII Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ
Tehsilwise Veterinary

ਨੰ. No. : 7.6--ਚਲਦਾ *contd.*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year			ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਹਸਪਤਾਲ Veterinary Hospital	ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਪਕੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Permanent outlaying dispensaries
1			2	3
ਫੁਲ Phul	1969-70	...	3	4
	1970-71	...	3	4
	1971-72	...	3	5
	1972-73	...	4	4
	1973-74	...	4	6

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ

Animal Husbandry

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ

Institutions and their staff

(ਗਿਣਤੀ Number)

ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨਾਲ ਲਗੀਆਂ ਆਰਜ਼ੀ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Temporary outly- ing dispensaries at- tched in the hospitals	ਚਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Veterinary touring Dispensaries	ਮੁਢਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੇਂਦਰ Primary first aid Centres
--	---	--

4	5	6
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ
Tehsilwise veterinary

ਨੰ: No. : 7.6--ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year			ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਨ Veterinary Assistant Surgeons	ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸਹਾਇਕ Animal husbandry Assistants
1			7	8
ਮਾਨਸਾ Mansa	1960-61	...	5	1
	1965-66	...	4	—
	1966-67	...	4	1
	1967-68	...	5	1
	1968-69	...	5	1
	1969-70	...	6	1
	1970-71	...	7	1
	1971-72	...	8	—
	1972-73	...	8	—
	1973-74	...	12	2

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ

Animal Husbandry

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ

Institutions and their staff

(ਗਿਣਤੀ Number)

ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ੍ਰਿਤ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਪੋਂਡਰ Compounders in Provincialised Dispensaries	ਸਟਾਕ ਸਹਾਇਕ Stock Assistants	ਪਟੀ ਬੰਨਣ ਵਾਲੇ Dressers and Farriers
9	10	11
15	5	6
12	9	6
13	11	6
13	9	6
13	9	■
16	10	—
16	12	—
14	8	—
15	8	—
15	9	—

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Livestock and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ
Tehsilwise Veterinary

ਨੰ: No.: 7.6—ਚਲਦਾ *contd.*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year		ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਨ Veterinary Assistant Surgeons	ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸਹਾਇਕ Animal Husbandry Assistants
1		7	8
ਫੂਲ Phul	1969-70	...	6
	1970-71	...	6
	1971-72	...	3
	1972-73	...	4
	1973-74	...	3

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ

Animal Husbandry

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ

Institutions and their staff

(ਗਿਣਤੀ Number)

ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ੍ਰਿਤ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਪੋਜ਼ਰ Compounders in provincialised Dispensaries	ਸਟਾਕ ਸਹਾਇਕ Stock Assistants	ਪੱਟੀ ਬੰਨਣ ਵਾਲੇ Dressers and Farriers
9	10	11
7	7	—
7	7	—
13	5	—
15	5	—
15	5	..

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII Livestock and Animal
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ
Tehsilwise Veterinary Institutions

ਨੰ: No. 7.6—ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਹਸਪਤਾਲ Veterinary Hospitals	ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰਕੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Permanent Outlying Dispensaries
1	2	3
ਜੋੜ Total		
1960-61	5	28
1965-66	13	25
1966-67	13	26
1967-68	14	26
1968-69	15	25
1969-70	15	27
1970-71	17	27
1971-72	19	25
1972-73	20	26
1973-74	21	28

Husbandry

and their staff

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)

Temporary Out-lying Dispensaries attached to the Hospitals

Veterinary Touring Dispensaries

ਮੁਢਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੇਂਦਰ
Primary First-aid
Centres

6

Source: <http://www.fishbase.org>

Abstract

11

© 2004 Blackwell Publishing Ltd

Source: Bureau of Economic Analysis, *U.S. National Income and Product Accounts*, 1992.

7 ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ

VII Livestock and Animal

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ

Tehsilwise Veterinary Institutions

ਨੰ: No. 7.6--ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਨ Veterinary Assistant Surgeons	ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸਹਾਇਕ Animal Husbandry Assistants
1		7	8
ਜੇਡ Total	1960-61 ...	11	5
	1965-66 ...	13	3
	1966-67 ...	14	2
	1967-68 ...	17	2
	1968-69 ...	15	2
	1969-70 ...	23	3
	1970-71 ...	24	3
	1971-72 ...	21	
	1972-73 ...	22	1
	1973-74 ...	30	4

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ
Husbandry
 ਸ਼ਿਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਮਲਾ
and their Staff

	(ਗਿਣਤੀ) (Number)	
ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ੍ਰਿਤ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਪਾਊਂਡਰ Compounders in provincia- lised Dispensaries	ਸਟਾਕ ਸਹਾਇਕ Stock Assistants	ਪੱਟੀ ਬੰਨਣ ਵਾਲੇ Dressers and Farriers
9	10	11
37	10	19
39	19	19
36	26	18
36	19	18
36	25	18
46	31	—
40	29	—
44	27	—
46	28	—
46	30	..

ਸਾਧਨ :—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : District Animal Husbandry Officer, Bhatinda.

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਧਨ
Tehsil-wise Livestock

ਨੰ: No. 7.7--ਚਾਲੂ *contd*

		ਮਸਨੂਈ ਵੀਰਜ ਸਿੰਜਨ ਕੇਂਦਰ	ਨਾਲ ਲਾਏ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ	ਸ਼ੁਰੂ ਕੇਂਦਰ Piggery
		Artificial insemination Centres	Key villages Attached	Centre
ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year				
		ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
1	2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1960-61	--	1	--
	1965-66	1	--	6
	1966-67	1	--	6
	1967-68	1	--	6
	1968-69	1	--	6
	1969-70	1	--	6
	1970-71	1	--	6
	1971-72	1	--	6
	1972-73	1	--	6
	1973-74	1	--	6

ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬਕਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕੇਂਦਰ Demonstra- tion Centres of Goats and Sheep	ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਗਧਾ ਸਟਾਲੀਓਨ Working Donkey Stallions	ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ ਵਿਸਥਾਰ ਕੇਂਦਰ Sheep and wol Ex- tension Centres	ਵਿਕਸਤ ਗਊ ਸਾਲਾਵਾਂ Gaushalas Developed	ਗੋਸਦਨ Gosadan
---	--	--	---	------------------

[illegible]

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਧਨ
Tehsilwise Livestock

ਨੰ. No. 7.7--ਚਾਲੂ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year	ਮਸਨੂਖੀ ਵੀਰਜ ਸਿਜਨ ਕੇਂਦਰ Artificial Insemi- nation Centres		ਨਾਲ ਲਾਏ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ Key Villages Attached		ਸ਼ੁਰੂ ਕੇਂਦਰ Piggery Centres
	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban			
1	2	3	4	5	
ਮਾਨਸਾ Mansa	1960-61	1	--	--	--
	1965-66	1	--	6	--
	1966-67	1	--	6	--
	1967-68	1	--	6	--
	1968-69	1	--	6	--
	1969-70	1	--	6	--
	1970-71	1	--	6	--
	1971-72	1	--	6	--
	1972-73	1	--	6	--
	1973-74	1	--	6	--

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ
Animal Husbandry
 ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ
Development Centres

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬਕਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕੇਂਦਰ Demonstra- tion Centres of Goats and Sheep	ਕੌਮੀ ਕਰਨ ਯੋਗ ਗਧਾ ਸਟਾਲੀਅਨ Working Donkey Stallions	ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ ਵਿਸਥਾਰ ਕੇਂਦਰ Sheep and wool Ex- tension Centres	ਵਿਕਸਤ ਗਊ ਸਾਲਾਵਾਂ Gaushalas Developed	ਗੋਸਦਨ Gosadan
--	--	---	---	-------------------------

6	7	8	9	10
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
—	—	—	1	—
—	—	—	1	—
—	—	—	1	—
—	—	—	1	—
—	—	—	1	—
—	—	3	1	—
—	—	3	1	—
—	—	3	1	—

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਧਨ
Tehsilwise livestock

ਨੰ: No. 7.7-ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year		ਮਸ਼ਨੂਈ ਵੀਰਜ ਸਿੰਜਣ ਨਾਲ ਲਾਏ ਕੇਂਦਰ Artificial Insemi- nation Centres		ਨਾਲ ਲਾਏ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ Key villages Attached	ਸੂਰ ਕੇਂਦਰ Piggery Centres
		ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban		
1		2	3	4	5
ਫੂਲ Phul	1960-61	—	—	—	—
	1965-66	—	—	—	—
	1966-67	—	—	—	—
	1967-68	—	—	—	—
	1968-69	—	—	—	—
	1969-70	—	—	—	—
	1970-71	—	—	—	—
	1971-72	—	—	—	—
	1972-73	—	—	—	—
	1973-74	—	—	—	—

ਗਿਣਤੀ
(Number)[illegible]

7. ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਅਤੇ
VII. Live stock and
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਪਸ਼ੂ ਧਨ
Tehsilwise livestock

ਨੰ. No. 7.7--ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/year	ਮਸਨੂਈ ਵੀਰਜ ਸਿਜਣ ਕੇਂਦਰ Artificial Insemi- nation Centres		ਨਾਲ ਲਾਏ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ Key villages Attached	ਸ਼ੁਰੂ ਕੇਂਦਰ Piggery Centres	
	ਦਿਹਾਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀ Rural Urban				
	1	2	3	4	5
ਫੂਲ Phul	1960-61	1	1	--	--
	1965-66	2	--	12	--
	1966-67	2	--	12	--
	1967-68	2	--	12	--
	1968-69	2	--	12	--
	1969-70	2	--	12	--
	1970-71	2	--	12	--
	1971-72	2	--	12	--
	1972-73	2	--	12	--
	1974-74	2	--	12	--

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ
Animal Husbandry
 ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ
Development Centres

(ਗਿਣਤੀ) (Number)				
ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬਕਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕੇਂਦਰ Demonstration centres of Sheep and Goats	ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਗਧਾ ਸਟਾਲੀਅਨ Working Donkey stallions	ਭੇਡਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ Sheep and Wool Extension Centres	ਵਿਕਸਤ ਗਊ ਸ਼ਾਲਾਵਾਂ Gau- shalas Developed	ਗੋਸਦਾਨ Gosadans
6	7	8	9	10
—	—	3	1	—
—	—	3	1	—
—	—	3	2	—
—	—	3	2	—
—	—	3	2	—
—	—	3	2	—
—	—	3	2	—
—	—	6	2	—
—	—	6	2	—
—	—	6	2	—

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲਾ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source: District Animal Husbandry Officer, Bhatinda

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਕਰਣ ਹੋਏ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਰ ਖਪਤ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ।

ਸਾਰਣੀ 8.1 ਵਿੱਚ ਤਹਿ ਸੀਲ ਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕਰਣ ਹੋਏ ਨਗਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 1961, ਅਤੇ 1966 ਤੋਂ 1974 ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 536 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 185 ਪਿੰਡਾਂ ਜੋ ਕਿ 34.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਸਾਰਣੀ 8.2 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1967-68 ਤੋਂ 1973-74 ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਖਪਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

SECTION VIII

ELECTRICITY

This section contains two tables showing the number of Towns and villages electrified in Bhatinda District.

Table 8.1 Gives tehsilwise number of towns and villages electrified for the years 1961 and 1966 to 1974. The position given in the table is as on 31st March, up to 31st March, 1974. 185 villages out of 536 villages which is 34.5 per cent.

Table 8.2 Presents category-wise consumption of electricity in Bhatinda District for the years 1967-68 to 1973-74. Per capita consumption has also been shown.

8 ਬਿਜਲੀ

VIII. ELECTRICITY

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕਰਣ ਹੋਏ ਨਗਰਾਂ/ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

Tehsilwise Number of Towns/Villages Electrified

ਨੋ: No. 8.1

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਨਗਰ Towns	ਪਿੰਡ Villages	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ As on 31st March	3	8	11
	1966	7	28	35
	1967	7	31	38
	1968	7	36	43
	1969	7	37	44
	1970	7	63	70
	1971	7	78	85
	1972	7	88	95
	1973	7	98	105
	1974	7	105	112
ਮਾਨਸਾ Mansa	1961	2	7	9
	1966	3	9	12

ਬਿਜਲੀ

ELECTRICITY

ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕਰਣ ਹੋਏ ਨਗਰਾਂ/ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

Tehsilwise Number of Towns/Villages Electrified

ਨੋ. No. 8.1 —ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਨਗਰ Towns	ਪਿੰਡ Villages	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
	1967	3	10	13
	1968	3	10	18
	1969	3	18	21
	1970	3	20	23
	1971	3	32	35
	1972	3	36	39
	1973	3	38	41
	1974	3	42	45
ਫੂਲ Phul	1961	1	1	2
	1966	1	8	9
	1967	1	8	9
	1968	1	9	10
	1969	1	11	12

8 ਬਿਜਲੀ

VIII ELECTRICITY

ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕਰਣ ਹੋਏ ਨਗਰਾਂ/ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

Tehsilwise Number of Towns/Villages Electrified

ਨੰ: No. 8.1 ਸਮਾਂਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਨਗਰ Towns	ਪਿੰਡ Villages	ਜੋੜ Total
	1970	1	11	12
	1971	1	12	13
	1972	1	12	13
	1973	1	18	19
	1974	1	27	28
ਜੋੜ Total	1961	6	16	22
	1966	11	45	56
	1967	11	49	60
	1968	11	55	66
	1969	11	66	77
	1970	11	94	105
	1971	11	122	133
	1972	11	136	147
	1973	11	154	165
	1974	11	174	185

ਸਾਧਨ : ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ।

Source: u nj ab State Electricity Board

8 ਬਿ

VIII ELECTRI-
ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ
Electricity Units Sold to different

ਨੰ: No 8.2 ਚਲਦਾ *contd*

ਸਾਲ Year	ਘਰੇਲੂ Domestic	ਵਿਉਪਾਰਕ Commercial
1967-68	41.5	26.8
1968-69	38.2	25.7
1969-70	53.8	33.1
1970-71	51.0	31.0
1971-72	63.0	32.0
1972-73	136.4	49.6
1973-74	163.3	57.9

ਜਲੀ

CITY

ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ

Categories of Consumers in the District

(ਲੱਖ ਕਿਲੋ ਵਾਟ)
(lakh kws)

ਉਦਯੋਗਿਕ Industrial

ਘਰੇਲੂ Cottage	ਛੋਟੇ Small	ਦਰਮਿਆਨੇ Medium	ਵੱਡੇ Large
0.8	65.2	36.2	24.1
1.6	61.0	36.4	55.1
1.8	65.5	37.0	58.3
1.0	58.0	38.0	33.0
1.0	59.0	44.0	43.0
1.3	66.5	23.0	15.2
1.3	72.1	26.0	15.6

ਨੋਟ : ਸਾਲ 1971-72 ਤੱਕ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਫਰੀਦ ਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮੇਤ ਹਨ ।

Note: Data upto 1971-72 is inclusive of Faridkot Tehsil.

■ ਬਿ-
VIII ELECTRI-

ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆ ਦੇ
Electricity Units sold to different

ਨੰ: No. 8.2-ਸਮਾਪਤ *concl*d

ਸਾਲ Year	ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ Agriculture
1967-68	27.3
1968-69	42.3
1969-70	59.8
1970-71	89.0
1971-72	122.0
1972-73	101.5
1973-74	108.0

ਜਲੀ
CITY

ਖਪਤ ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ
Categories of Consumers in the District

(ਲੱਖ ਕਿਲੋਵਾਟ)
(lakh kws)

ਬਲਕ Bulk	ਪਬਲਿਕ ਲਾਈਟਿੰਗ Public lighting	ਜੋਤ Total	ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਕਾਰ ਖਪਤ Per capita Consumption (kw)
0.5	5.1	227.5	19
0.2	3.6	264.1	21
0.3	3.6	313.2	25
9.0	3.0	313.0	24
11.0	4.0	379.0	29
3.2	1.4	398.1	37
5.5	1.6	451.3	42

ਸਾਧਨ : ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ।

Source : Punjab State Electricity Board.

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਰਣੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਸੂਦਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1961 ਅਤੇ 1966 ਤੋਂ 1973 ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ ਐਮ. (i) ਐਮ (ii) ਅਤੇ 85 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 9.1—ਇਹ ਸਾਰਣੀ 1948 ਦੇ ਹਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਈਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 9.2—ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਈਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

SECTION—IX

Industry

In this section two tables have been given which depict the number of registered factories and average number of workers employed in working factories in the district for the years 1961 and 1966 to 1973.

Factories are registered under section 2m(i) and 2m(ii) and 85 of the Factories Act, 1948.

Table 9.1.—Shows the number of registered factories, registered under each section of Factories Act, 1948.

Table 9.2.—Indicates the number of registered factories, number of working factories and average number of workers employed in working factories in the district.

9 ਉਦਯੋਗ

IX INDUSTRIES

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਖਾਨੇ

Number of Registered Factories in the District

ਨੰ: No 9.1

ਸਾਲ Year	ਰਜਿਸਟਰ ਸ਼ੁਦਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Registered Factories			ਜੋੜ Total
	ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਐਮ (i) ਅਧੀਨ Under Section 2m(i)	ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਐਮ (ii) ਅਧੀਨ Under Section 2m(ii)	ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਅਧੀਨ Under Section 85	
1	2	3	4	5
1961	...	74	2	76
1966	...	85	1	131
1967	...	98	1	145
1968	...	98	1	148
1969	...	99	1	168
1970	...	93	1	207
1971	...	84	5	190
1972	...	66	4	154
1973	...	63	---	140

ਨੋਟ:—1971 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ (ਤਹਿਸੀਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਸਮੇਤ) ਹਨ।

Note: Upto 1971, the information relates to old Bhatinda District including Faridkot, Tehsil.

ਸਾਧਨ: ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ।

Source: Labour Commissioner, Punjab.

9 ਉਦ-

IX INDUS-

ਰਜਿਸਟਰ ਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਖਾਨੇ ਅਤੇ ਉਨਾਂ

Registered Factories and workers

ਨੰ: No. 92

ਸਾਲ Year	ਰਜਿਸਟਰ Number	ਸ਼ੁਦਾ of	ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ Registered Factories	ਗਿਣਤੀ	
	ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਐਮ(i) ਅਧੀਨ Under Section 2 m (i)	ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਐਮ(ii) ਅਧੀਨ Under section 2 m (ii)	ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਅਧੀਨ Under section 85	ਸ਼ਕਤੀ ਸਹਿਤ With power	ਸ਼ਕਤੀ ਰਹਿਤ without power
1	2	3	4	5	
1961	74	2			--
1966	85		45		--
1967	98	1	46		--
1968	98	1	49		---
1969	99	1	68		-
1970	93	1	113		--
1971	84	5	101		--
1972	66	4	84		--
1973	63	—	77		—

ਨੋਟ: —1971 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ (ਤਹਿਸੀਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਸਮੇਤ) ਹਨ।

Note— Upto 1971 the information relates to old Bhatinda District including Tehsil Faridkot.

ਯੋਗ

TORIES

ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
employed therein

ਜੇੜ Total	ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸ਼ੁਦਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of work- ing registered factories	ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵੱਚ ਲੱਗੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਅਸਤ ਗਿਣਤੀ Average number of workers employed in working factories
6	7	8
76	64	1,918
131	106	2,122
145	109	2,273
148	113	2,433
168	124	2,203
207	194	2,673
190	176	2,834
154	151	1,842
140	137	1,701

ਸਾਧਨ :— ਕਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ. ਪੰਜਾਬ।

Source—Labour Commissioner, Punjab.

ਸੈਕਸ਼ਨ 10

ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 10.1 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਉਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਖੇ ਗਏ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ 1973 ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਤਾ ਗਿਆ ਡੇਟਾ ਕਲੰਡਰ ਸਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਖਾਨਾ ੩ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1958 ਦੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਉਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 10.2 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਭਗਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂਸਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮਗਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਜਰਤ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 10.3 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1961 ਅਤੇ 1965 ਤੋਂ 1973 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਪਲੇਸਿੰਗਜ਼ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਆਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 10.4 ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਰੇਂਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

SECTION X

LABOUR

This section contains four tables.

Table 10.1 Depicts tehsilwise number of shops, Commercial establishments, hotels and restaurants and the labour employed therein for the years, 1966 to 1973. Data are calendar year-wise. In column 2, the number of towns which are covered under the Punjab shops and Commercial Establishments Act, 1953 has been given.

Table 10.2 Presents wages paid to agricultural and skilled workers for various Agricultural operations in villages. Bhagta and Gurusar of this district.

Table 10.3 Gives the number of Registrations, placings, vacancies notified and submissions made there of in District Employment Office, Bhatinda, for the year 1961 and 1965 to 1973.

Table 10.4 Shows the distribution of Punjab Government employees working in Bhatinda District as on 31st March, 1974. The distribution is according to various basic pay ranges.

X. LAB

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਵਿਉਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
Tehsilwise Number of Shops Commercial Establish-

ਨੰ: No. 10.1 (ਚਲਦਾ—*contd.*)

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ year	ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of towns *	ਦੁਕਾਨਾਂ Shops		
			ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees	
1		2	3	4	
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	...	1966	2	2,198	1,107
		1967	2	2,322	1,145
		1968	2	2,035	1,148
		1969	2	2,071	1,176
		1970	2	2,237	1,213
		1971	2	2,010	1,185
		1972	2	3,111	1,391
		1973	2	3,111	1,391

ਕਿਰਤ

OUR

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

ments, Hotels, and Restaurants

(31 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

and Persons employed.

(As on 31st December.)

ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ Commercial Establishments		ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ Hotel and Restaurants		ਜੋੜ Total	
ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees
5	6	7	8	9	10
477	283	193	175	2,868	1,565
481	259	186	177	2,989	1,581
380	326	147	154	2,562	1,628
597	494	79	118	2,747	1,788
570	456	99	135	2,906	1,804
528	410	92	125	2,630	1,720
486	475	107	149	3,704	2,015
581	419	107	149	3,799	1,959

ਤਹਿਸੀਲਾਵਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਉਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
Tehsilwise Number of Shops, Commercial Establish-

ਨੰ No. 10.1--ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀ Tehsil	ਸਾਲ year	ਕਸਬਿਆਂ ਵਾਂ ਗਿਣਤੀ Number of Towns *	ਗਿਣਤੀ Number	ਦੁਕਾਨਾਂ Shops ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees	
1		2	3	4	
ਮਾਨਸਾ Mansa	...	1966	2	717	328
		1967	2	813	340
		1968	2	859	358
		1969	2	888	365
		1970	2	1,038	369
		1971	2	1,249	395
		1972	2	1,551	418
		1973	2	1,551	418

ਕਿਰਤ

BOUR

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

ments/Hotels and Restaurants

(31 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

and Persons employed.

(As on 31st December.)

ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ Commercial Establishments		ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ Hotels and Restaurants		ਜੋੜ Total	
ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees
5	6	7	8	9	10
229	113	96	59	1,042	500
330	112	97	59	1,240	511
235	131	99	62	1,193	551
300	248	62	80	1,250	693
378	187	62	80	1,478	636
384	204	63	80	1,696	679
456	220	63	80	2,070	718
453	191	63	80	2,067	689

10.
X. Lab

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਉਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ
Tehsilwise Number of Shops, Commercial
employed. As on

ਨੰ: No. 10.1—ਸਮਾਪਤ *concl'd.*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ year	ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Towns *	ਦੁਕਾਨਾਂ Shops		
			ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees	
	1	2	3	4	
ਫੂਲ Phul	...	1966	1	293	64
		1967	1	321	70
		1968	1	460	73
		1969	1	483	75
		1970	1	519	80
		1971	1	815	109
		1972	1	671	108
		1973	1	815	109

ਕਿਰਤ
our

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮ 31 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
Establishments, Hotels and Restaurants and persons
31st December.

ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ Commercial Establishments		ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ Hotels and Restaurants		ਜੋੜ Total	
ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Emplo- yees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Emp- loyees
5	6	7	8	9	10
24	34	29	40	346	138
24	26	29	40	374	136
29	45	29	40	518	158
66	66	16	26	565	167
68	78	16	26	603	184
66	69	16	26	897	204
66	69	16	26	753	203
65	60	18	26	896	195

10. ਕਿ
X. Lab

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਉਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ
Tehsilwise Number of Shops, Commercial Establish

ਨੰ: No. 10.1 — ਸਮਾਪਤ *concl.*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ year	ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Towns *	ਦੁਕਾਨਾਂ Shops	
			ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees
1		2	3	4
ਜੋੜ Total	1966	5	3,208	1,499
	1967	5	3,456	1,555
	1968	5	3,354	1,579
	1969	5	3,442	1,616
	1970	5	3,794	1,662
	1971	5	4,074	1,689
	1972	5	5,333	1,917
	1973	5	5,477	1,918

*ਪੰਜਾਬ ਟਰੇਡ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਕਟ, 1940 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਉਪਾਰਿਕ
ਅਦਾਰੇ ਐਕਟ, 1958, ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ।

*Covered under the Punjab Trade Employees Act, 1940 and
Punjab Shops & Commercial Establishment Act, 1958.

ਰੱਤ
our

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੁਲਾਜ਼ਮ
ments, Hotels and Restaurants and Persons employed.

(31 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

(As on 31st December.)

ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ Commercial Establishments		ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ Hotels and Restau- rants		ਜੋੜ Total	
ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Employees	ਗਿਣਤੀ Number	ਮੁਲਾਜ਼ਮ Em- ployees
5	6	7	8	9	10
730	430	318	274	4,256	6,203
835	397	312	276	4,603	2,228
644	502	275	256	4,273	2,337
963	808	157	224	4,562	2,648
1,016	721	177	241	2,987	2,624
978	683	171	231	5,223	2,603
1,008	764	186	255	6,527	2,603
1,099	670	186	255	6,782	2,843

ਸਾਧਨ : ਕਿਰਤ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source :—Labour Inspector, Bhatinda.

10. ਕਿ
X. LAB
ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ
Wages paid to Agricultural and

ਨੰ: N .10.2 —ਚਲਦਾ *contd.*

ਸਾਲ/ਮਹੀਨਾ Year/Month	ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ Agriculture Labourer	
	ਵਾਹ ਪੈਰਨ ਲਈ For P	
	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
1	2	3
1961	...	3.27
1966	...	5.00
1969	...	6.67
1970	...	7.00
1971	...	7.58
1972	...	7.46
1973*	...	8.95
ਜਨਵਰੀ January	...	8.50
ਫਰਵਰੀ February	...	7.50
ਮਾਰਚ March	...	...

ਰਤ
OUR
ਕਾਰੀਗਰਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਚਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਜਰਤ
Skilled Labourers (Men) in Bhatinda District

(ਰੁਪਏ)
(Rs.)

ਬੀਜਣ ਲਈ For Sowing	ਗੋਡਾਈ ਲਈ For Weeding	ਵਾਢੀ ਲਈ For Harvesting			
ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta		
4	5	6	7	8	9
3.50	---	3.60	---	---	---
5.17	---	4.75	---	5.00	---
7.00	---	6.50	---	12.00	---
7.00	---	7.00	---	8.42	---
8.12	---	7.75	---	7.00	---
7.44	---	7.43	---	10.00	---
---	9.10		8.75		8.00
---	8.50		8.50		---
---	7.50		7.50		---
---	---		---		---

10. ਕਿ

X. LAB

ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ

Wages paid to Agricultural and**ਨੰ: No. 10.2--ਚਲਦਾ contd.**

ਸਾਲ/ਮਹੀਨਾ Year/Month	ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ Agriculture Labourer	
	ਵਾਹੀ ਕਰਨ ਲਈ for ploughing	
	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
1	2	3
ਅਪ੍ਰੈਲ April	...	12.50
ਮਈ May	...	10.50
ਜੂਨ June	...	8.00
ਜੁਲਾਈ July	..	10.00
ਅਗਸਤ August	...	9.00
ਸਤੰਬਰ September	...	9.00
ਅਕਤੂਬਰ October	...	9.00
ਨਵੰਬਰ November	...	8.00
ਦਸੰਬਰ December	...	8.00

*ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨੋਟ:—ਪਿੰਡ ਗੁਰੂ ਸਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜ਼ਿਲਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਚਲੇ
Revised ਜਾਣ ਤੇ ਪਿੰਡ ਭਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਲ 1973 ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ
 ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

Note:—Information for village Bhagta was started to be collected from 1973 on the transfer of village Gurusar to newly-formed district of Faridkot.

ਰਤ

OUR

ਕਾਰੀਗਰਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਜਰਤ

skilled labourers (Men) in Bhatinda District

(ਰੁਪਏ)
(Rs.)

ਬੀਜਣ ਲਈ Fer Sowing		ਗੋਡਾਈ ਲਈ For Weeding		ਵਾਚੀ ਲਈ For Harvesting	
ਗੁਰੁਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੁਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੁਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
4	5	6	7	8	9
---	12.50	---	---	---	---
---	10.50	---	10.50	---	---
---	8.00	---	8.00	---	---
---	10.00	---	10.00	---	---
---	9.00	---	9.00	---	---
---	9.00	---	9.00	---	---
---	9.00	---	9.00	---	---
---	8.00	---	8.00	---	8.00
---	8.00	---	8.00	---	---

10. ਕਿ
X. LAB

ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ
Wages paid to Agricultural and

ਨੰ: No. 10.2—ਚਲਦਾ *contd.*

ਸਾਲ/ਮਹੀਨਾ Year/Month	ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ Agriculture Labourer	
	ਕਪਾਹ ਚੁਗਣ ਲਈ For picking of Cotton	
	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
1	10	11
1961	...	..
1966	...	..
1969	5 00	..
1970	...	..
1971	...	..
1972	.. 3 25	..
1973*	...	4.35
ਜਨਵਰੀ January	...	4.50
ਫਰਵਰੀ February	...	—

ਰਤ
OUR

ਕਾਰੀਗਰਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਜਰਤ
Skilled Labourers (Men) in Bhatinda District

(ਰੁਪਏ)
(Rs.)

ਕਾਰੀਗਰ Skilled Labourer					
ਖੇਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ For other Agricultural operations		ਲੋਹਾਰ Blacksmith		ਤਰਖਾਣ Carpenter	
ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
12	13	14	15	16	17
3.62	..	5.43	..	5.43	..
4.70	..	7.50	..	7.50	..
6.58	..	11.58	..	11.58	..
7.00	..	11.33	..	11.33	..
7.58	..	12.50	..	12.50	..
7.63	..	12.29	..	12.30	..
..	8.95	..	13.05	..	13.05
	8.50		12.50		12.50
	7.50		12.50		12.50

10. ਕਿ
X. LAB
ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ
Wages Paid to Agricultural and

ਨੰ: No. 10.2—ਸਮਾਪਤ *concl'd.*

ਸਾਲ/ਮਹੀਨਾ Year/Month	ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ Agricultural Labourer	ਕਪਾਹ ਚੁਗਣ ਲਈ For picking of cotton
	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
1	10	11
ਮਾਰਚ March	—	—
ਅਪ੍ਰੈਲ April	—	—
ਮਈ May	—	—
ਜੂਨ June	—	—
ਜੁਲਾਈ July	—	—
ਅਗਸਤ August	—	—
ਸਤੰਬਰ September	—	4.00
ਅਕਤੂਬਰ October	—	4.00
ਨਵੰਬਰ November	—	5.00
ਦਸੰਬਰ December	—	—

*ਸੋਧੇ ਹੋਏ

Revised

ਨੋਟ:—ਪਿੰਡ ਗੁਰੂਸਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜ਼ਿਲਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ
ਪਿੰਡ ਭਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਲ 1973 ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

Note:-- Information for village Bhagta was
started to be collected from 1973 on the transfer
of village Gurusar to newly formed district
of Faridkot.

ਰਤ

OUR

ਕਾਰੀਗਰਾਂ (ਪੁਰਸ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਜ਼ਰਤ

Skilled Labourers (Men) in Bhatinda District

(ਰੁਪਏ)

(Rs.)

ਕਾਰੀਗਰ Skilled Labourer					
ਖੇਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ For other Agricultural operations		ਲੋਹਰ Blacksmith		ਤਰਖਾਣ Carpenter	
ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta	ਗੁਰੂਸਰ Gurusar	ਭਗਤਾ Bhagta
12	13	14	15	16	17
	7.50	—	12.50	—	12.50
	12.50	—	12.50	—	12.50
	10.50	—	12.50	—	12.50
	8.00	—	13.00	—	13.00
	10.00	—	14.00	—	14.00
	9.00	—	14.00	—	14.00
	9.00	—	14.00	—	14.00
	9.00	—	13.00	—	13.00
	8.00	—	13.00	—	13.00
	8.00	—	13.00	—	13.00

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਕੜਾ ਦਫਤਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source :—District Statistical Office,
Bhatinda.

10. ਕਿ

X. LAB.

ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰ

Registration and Placings by Employ

ਨੰ: No. 10.3

ਵੇਰਵੇ	1961	1965	1966	1967
Particulars				
1	2	3	4	5
1. 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਪ ਦਫਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Employment Exchanges including sub- offices as on 31st December	1	1	1	1
2. ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ Registration	6,572	8,756	8,367	9,503
3. ਪਲੇਸਿੰਗਜ਼ Placings	1,277	2,291	2,491	1,980
4. ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਆਸਾਮੀਆਂ Vacancies Notified	2,015	2,932	3,088	2,810
5. ਭਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ Vacancies filled	1,217	2,191	2,215	1,976
6. 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਆਸਾਮੀਆਂ Vacancies outstanding as on 31st December	198	249	346	214
7. ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ਾਂ Submissions made	4,689	17,269	16,660	18,450
8. 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਏਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of unemployed per- sons on the live regis- ter on 31st December	1,521	2,205	2,527	3,034
9. ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਯੁਕਤੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Employers using the Em- ployment Exchange	526	907	980	822

ਰਤ

OUR

ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ

ment Exchanges in the District

(ਸੰਖਿਅਕਤੀ)
(Number)

1968	1969	1970	1971	1972	1973
6	7	8	9	10	11
1	1	1	1	1	1
10 941	13,512	12,421	12,786	16,330	14,481
2,775	2,619	3,021	2,766	3,338	3,149
3,678	3,728	3,745	3,879	5,256	4,980
2,758	2,719	2,907	2,764	3,598	3,188
223	472	369	425	516	739
21,852	17,001	19,593	20,208	19,022	13,559
4,080	5,246	7,713	7,223	8,596	10,650
977	887	714	866	933	879

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source: District Employment Officer, Bhatinda.

10. ਕਿ

X. LAB

ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ 31 ਮਾਰਚ, 1974

Punjab Government Employees as on

ਨੰ: No. 10.4

ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਰੇਂਜ Basic Pay Range					ਗਜ਼ਟਿਡ Gazetted			
(ਰੁਪਏ) Rupees					ਸ਼੍ਰੇਣੀ I Class I	ਸ਼੍ਰੇਣੀ II Class II		
					ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary	ਪੱਕੇ Permanent	ਕੱਚੇ Temporary
1					2	3	4	5
75 ਤੋਂ ਘੱਟ Below 75					---	---	---	---
75 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਪਰ 85 ਤੋਂ ਘੱਟ 75 or above but below 85					---	---	---	---
85	"	"	"	100	---	---	---	---
100	"	"	"	110	---	---	---	---
110	"	"	"	150	---	---	---	---
150	"	"	"	200	---	---	---	---
200	"	"	"	210	---	---	---	---
210	"	"	"	300	---	---	---	---
300	"	"	"	350	---	---	4	12
350	"	"	"	400	---	1	5	14
400	"	"	"	450	---	1	38	32
450	"	"	"	500	---	1	14	20
500	"	"	"	575	---	2	9	4

ਹਰ
OUR
 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
31st March, 1974 in the District

ਨਾਨ-ਗਜ਼ਟਿਡ Non-gazetted		ਅਚਨਚੌਤੀ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮਲਾ		ਜੇਡ	ਕੁਲ ਕਰਮ- ਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ	
ਸ਼੍ਰੇਣੀ III Class III	ਸ਼੍ਰੇਣੀ IV Class IV					
ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary	ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary	Conti- gency paid and work- charged	Total	Perce- age to total em- plo- yees
6	7	8	9	10	11	12
4	--	487	419	987	1,897	15.43
4	--	528	318	251	1,101	8.95
3	11	259	42	96	411	3.34
140	101	14	6	67	328	2.67
2,104	1,663	--	--	205	3,792	32.30
1,605	515	--	--	54	2,174	17.68
157	107	--	--	2	266	2.16
1,009	405	--	--	7	1,421	11.55
142	68	--	--	--	226	1.84
94	22	--	--	--	136	1.11
51	7	--	--	--	133	1.08
59	8	--	--	--	102	0.83
20	1	--	--	--	36	0.29

10. ਕਿ
X. LAB

ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 31 ਮਾਰਚ, 1974

Punjab Govt. Employees as on 31st March,

ਨੰ: No. 10.4

(ਰੁਪਏ) (Rupees)	ਗਜ਼ਟਿਡ Gazetted			
	ਸ਼੍ਰੇਣੀ I Class I		ਸ਼੍ਰੇਣੀ II Class II	
	ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary	ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary
1	2	3	4	5
575 ਤੋਂ ਉਪਰ ਪਰ 647 ਤੋਂ ਘੱਟ 647 or above but below	—	3	1	5
647 " " " 750	—	3	—	6
750 " " " 900	—	6	2	11
900 " " " 1,000	—	3	3	5
1,000 " " " 1,200	—	3	3	4
1,200 " " " 1,500	—	6	—	—
1,500 " " " 2,000	—	2	—	—
2,000 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 2,000 and above	—	—	—	—
ਜੋੜ Total	—	33	11	101

ਰਤ

OUR

ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1974 in the District

ਨਾਨ-ਗਜ਼ਟਿਡ Non-gazetted				ਅਚਨਚੇਤੀ ਖਰਚਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮਲਾ	ਜੋੜ Total	ਕੁਲ ਕਰਮ- ਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ
ਸ਼੍ਰੇਣੀ III Class III		ਸ਼੍ਰੇਣੀ IV Class IV				
ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary	ਪੱਕੇ Perma- nent	ਕੱਚੇ Tempo- rary	Conti- gency paid and work- charged		Percent age to total emplo- yees
6	7	8	9	10	11	12
17	—	—	—	—	29	0.24
2	—	—	—	—	12	0.10
—	—	—	—	—	20	0.16
—	—	—	—	—	15	0.12
—	—	—	—	—	10	0.08
—	—	—	—	—	6	0.05
—	—	—	—	—	2	0.02
—	—	—	—	—	—	—
5,411	2,908	1,288	785	1,669	12,297	100.00

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦਫ਼ਤਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : District Statistical Officer, Bhatinda.

ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਭਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ (1) ਜ਼ਿਲਾ ਬੋਰਡ ਐਕਟ (2) ਛੋਟੇ ਨਗਰ ਐਕਟ (3) ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਐਕਟ ਅਤੇ (4) ਛਾਉਣੀ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 11.1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦਰ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਰ ਸਾਲ 1961 ਤੋਂ 1972 ਤੱਕ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 11.2 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1966 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 11.3 ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੈੱਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 11.4 ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1961 ਅਤੇ 1966 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ ਤਹਿਸੀਲ-ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੰਤਰਨ ਕਲੀਨਿਕ/ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 11.5 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਬਾਝਪਨ ਦੇ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਈ.ਯੂ.ਸੀ.ਡੀ. ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਸੋ-ਕਟਾਮੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਵੇਕਟਮੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 11.6 ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 11.7 ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ 1973 ਦੀ ਦਾਖਲ ਅਤੇ ਆਊਟਪੈਂਟ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

SECTION XI**Medical and Health**

This section consists of seven tables.

Registration of births and deaths in this district is compulsory and is governed by District Board Act, (2) Small Town Act, (3) Municipal Act, and (4) Cantonment Code. Rules and regulations have been framed under these Acts. Births and deaths are recorded in the district under those rules and regulations. In table 11.1 birth rate, death rate and infant mortality rate have been given separately for rural and urban areas of the district for the year 1961 to 1972.

Table 11.2 shows tehsilwise number of medical institutions for the years 1966 to 1973, Number of Hospitals, Primary Health Centres and Dispensaries have been given separately for rural and urban areas.

Table 11.3 depicts tehsilwise number of beds for the years 1966 to 1973 area-wise and sex-wise details have also been given for each type of medical institution.

Table 11.4 presents tehsil-wise number of Family Planning Clinics/Centres in Bhatinda district for the years 1961 and 1966 to 1973.

Table 11.5 gives the number of sterilisation operations performed in the district and I.U.C.D. insertions for the years 1965-66 to 1973-74. Separate details for Vasectomies and Tubectomies have also been given.

Table 11.6 shows tehsil-wise number of Ayurvedic Dispensaries in Bhatinda District.

In Table 11.7 tehsil-wise data are given of indoor and outdoor patients treated in Medical Institutions in Bhatinda District over the years 1966 to 1973.

11. ਜਨਮ ਮਰਨ
 XI. Vital
 ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦਰ ਅਤੇ
 Birth-Rate and Death-Rate

ਨੰ: No. 11.1

ਸਾਲ Year	ਜਨਮ ਦਰ Birth Rate		
	ਜ਼ੋਨ Total	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
1	2	3	4
1961	30.45	32.50	23.12
1962	28.10	20.95	21.33
1963	27.22	28.44	23.81
1964	21.05	20.62	22.60
1965	26.39	26.42	26.30
1966	26.87	28.27	21.96
1967	28.48	28.81	27.35
1968	25.56	26.19	23.39
1969	24.42	25.15	21.97
1970	24.70	25.31	22.27
1971	24.52	25.16	21.96
1972	24.84	23.87	23.71
1973	..	..	..

ਸੰਖੇਪੀ ਅੰਕੜੇ

Statistics

ਮਰਨ ਦਰ 1961 ਤੋਂ 1972 ਤੱਕ

in the District 1961 to 1972

ਮੌਤ ਦਰ Death Rate			ਸ਼ਿਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ Infant Mortality Rate		
ਜੇਭ Total	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਜੇਭ Total	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
5	6	7	8	9	10
9.18	10.61	4.09	81.43	91.58	29.75
8.14	9.31	3.84	49.62	54.65	23.80
8.03	9.29	3.57	54.73	61.71	41.39
7.24	8.22	3.75	52.87	62.88	20.29
7.88	8.89	4.32	58.93	70.40	18.36
8.97	10.50	3.62	63.21	73.93	15.01
7.23	8.23	3.77	55.89	67.26	14.48
6.92	7.93	3.43	50.93	60.32	14.94
7.55	8.63	3.86	56.79	64.81	25.61
7.79	8.70	4.15	52.56	61.52	11.96
6.96	7.76	3.74	50.39	58.45	13.30
7.41	8.29	3.29	49.05	57.58	9.22

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : Civil Surgeon, Bhatinda.

11. ਮੈਡੀਕਲ
XI. Medical and
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Tehsilwise Medical

ਨੰ: No. 11.2 ਚਲਦਾ contd.

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਾ Rural Area		
		ਹਸਪਤਾਲ Hospitals	ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ Primary Health Centres	ਡਿਸਪੈਂਸ- ਰੀਆਂ Dispensaries
1		2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1966	—	2	3
	1967	—	2	1
	1968	—	2	1
	1969	—	2	2
	1970	—	2	3
	1971	—	2	3
	1972	—	2	4
	1973	—	2	5
ਮਾਨਸਾ Mansa	1966	—	2	4
	1967	—	2	5

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
Health
ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Institutions

ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਾ Urban Area			ਕੁਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Total Institutions
ਹਸਪਤਾਲ Hospitals	ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ Primary Health Centres	ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Dispensaries	
5	6	7	8
3	2	6	16
3	2	6	14
3	2	6	14
3	2	6	15
3	2	5	15
4	2	4	15
5	2	3	16
5	2	3	17
2	1	1	10
2	1	1	11

11. ਮੈਡੀਕਲ
 XI. Medical
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
 Tehsilwise Medical

ਨੰ: No. 11.2 ਚਲਦਾ contd

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ		ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਾ		
Tehsil/Year		Rural Area		
		ਹਸਪਤਾਲ	ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ	ਡਿਸਪੈਂਸ- ਰੀਆਂ
		Hospitals	Primary Health Centres	Dispensaries
1		2	3	4
	1968	--	2	5
	1969	--	2	6
	1970	--	2	6
	1971	--	2	6
	1972	--	2	7
	1973	--	2	9
ਫੂਲ Phul	1966	--	2	2
	1967	--	2	2
	1968	--	2	2
	1969	--	2	2
	1970	--	2	4

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
and Health
ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Institutions

ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਾ Urban Area			ਕੁਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Total Institutions
ਹਸਪਤਾਲ Hospitals	ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ Primary Health Centres	ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Dispensaries	
5	6	7	8
2	1	1	11
2	1	1	12
2	1	1	12
2	1	1	12
2	1	1	13
2	1	1	15
2	—	—	6
2	—	—	6
2	—	—	6
2	—	—	6
2	—	—	8

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI Medical
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ
Tehsilwise Medical

ਨੰ: No. 11.2 ਸਮਾਪਤ conclud.

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ		ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਾ		
Tehsil Year		Rural Area		
		ਹਸਪਤਾਲ	ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ	ਡਿਸਪੈਂਸ- ਰੀਆਂ
		Hospitals	Primary Health Centres	Dispen- saries
1		2	3	4
ਜੇਤ Total	1971	—	2	2
	1972	—	2	3
	1973	—	2	4
	1966	—	6	9
	1967	—	6	8
	1968	—	6	8
	1969	—	6	10
	1970	—	6	13
	1971	—	6	11
	1972	—	6	14
	1973	—	6	18

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
and Health
ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Institutions

ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਾ Urban Area			ਕੁਲ ਸੰਸਥਾ Total Institutions
ਹਸਪਤਾਲ Hospitals	ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ Primary Health Centres	ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Dispensaries	
5	6	7	8
2	—	1	8
2	—	1	8
2	—	1	9
7	3	7	32
7	3	7	31
7	3	7	31
7	3	7	33
7	3	6	35
8	3	6	34
9	3	5	37
9	3	5	41

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਬਠਿੰਡਾ।
Source : Civil Surgeon, Bhatinda.

11. ਮੈਡੀਕਲ
XI. Medical
ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲੰਗ ਅਨੁਸਾਰ
Beds in Medical Institution

ਨੰ: No. 11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/years		ਹਸਪਤਾਲ Hospitals			
		ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
		ਮੁਰਜ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਮੁਰਜ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
1		2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1966	—	—	52	44
	1967	—	—	52	44
	1968	—	—	52	48
	1969	—	—	52	48
	1970	—	—	52	48
	1971	—	—	72	73
	1972	—	—	75	82
ਮਾਨਸਾ Mansa	1973	—	—	75	82
	1966	—	—	10	16
	1967	—	—	10	16
	1968	—	—	20	25
	1969	—	—	22	38
	1970	—	—	32	48
	1971	—	—	25	37
	1972	—	—	19	31
	1973	—	—	19	31

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
and Health
ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇੱਡ
according to Area and Sex
ਨੰ: No. 11.3

ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ
Primary Health Centres

ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female
6	7	8	9
6	4	5	5
8	6	5	5
8	■	6	■
8	8	6	6
■	8	6	6
8	8	6	6
3	8	■	6
8	8	6	6
3	4	6	8
4	3	■	8
6	■	7	■
6	6	7	6
6	6	4	6
8	8	6	4
8	8	6	4
8	8	6	4

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI MEDICAL
 ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ
Beds in Medical Institutions

ਨੰ: No. 11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਹਸਪਤਾਲ Hospitals			
		ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
		ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
1		10	11	12	13
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1966	8	4	18	4
	1967	8	4	18	4
	1968	8	4	12	10
	1969	8	4	12	10
	1970	8	4	24	14
	1971	4	4	5	3
	1972	2	2	5	3
	1973	2	2	5	3

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈੱਡ

according to Area and Sex

ਜੇਡ Total			
ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
14	15	16	17
14	8	75	53
16	10	75	53
16	12	70	64
16	12	70	64
16	12	82	68
12	12	83	82
10	10	86	91
10	10	86	91

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI MEDICAL
 ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ
Beds in Medical Institutions

ਨੰ: No. 11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year			ਹਸਪਤਾਲ Hospitals			
			ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
			ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
			10	11	12	13
ਮਾਨਸਾ	Mansa	1966	1	—	2	2
		1967	—	4	2	2
		1968	5	—	2	2
		1969	4	—	2	2
		1970	5	—	2	2
		1971	5	1	2	2
		1972	7	2	2	2
		1973	7	2	2	2

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ

according to Area and Sex

ਜੋੜ Total			
ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female
14	15	16	17
4	4	18	26
4	7	18	26
11	6	29	33
10	6	31	46
11	6	38	56
13	9	33	43
15	10	27	37
15	10	27	37

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ. ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Civil Surgeon, Bhatinda.

11. ਮਡੀਕਲ

XI. MEDICAL

ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ

Beds in Medical Institutions

ਨੰ: No. 11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਹਸਪਤਾਲ Hospitals				
	ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban		
	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	
1	2	3	4	5	
ਫੂਲ Phul	1966	—	—	3	9
	1967	—	—	3	9
	1968	—	—	4	10
	1969	—	—	4	10
	1970	—	—	4	10
	1971	—	—	4	10
	1972	—	—	4	10
	1973	—	—	4	10

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ

according to Area and Sex

ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ
Primary Health Centres

ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
6	7	8	9
6	4	—	—
6	4	—	—
6	8	—	—
6	8	—	—
8	6	—	—
6	6	—	—
8	6	—	—
8	6	—	—

11. ਮੈਡੀਕਲ

XI. MEDICAL

ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ

Beds in Medical Institutions

ਨੰ: No. 11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Dispensaries			
		ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
		ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
1		10	11	12	13
ਫੁਲ Phul	1966	4	3	—	—
	1967	4	3	—	—
	1968	5	4	—	—
	1969	4	2	—	—
	1970	3	3	—	—
	1971	1	1	4	2
	1972	5	5	4	2
	1973	5	5	4	2

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ

according to Area and Sex

ਜੇਡ Total			
ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
14	15	16	17
10	7	3	9
10	7	3	9
11	12	4	10
10	10	4	10
11	9	4	10
7	7	8	12
13	11	8	12
13	11	8	12

11. ਮਡੀਕਲ
XI. MEDICAL
 ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ
Beds in Medical Institutions

ਨੰ: No. 11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਹਸਪਤਾਲ Hospitals			
		ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
		ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female
		1	2	3	4
ਜੋੜ Total	1966	—	—	65	69
	1967	—	—	65	69
	1968	—	—	76	81
	1969	—	—	78	96
	1970	—	—	88	106
	1971	—	—	101	120
	1972	—	—	98	123
	1973	—	—	98	123

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
AND HEALTH
 ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ
 according to Area and Sex

ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ
Primary Health Centres

		ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤਰੀਆਂ Female
6	7	8	9
15	12	11	13
18	13	11	13
20	22	13	12
20	22	13	12
22	20	10	12
22	22	12	10
24	22	12	10
24	22	12	10

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Civil Surgeon, Bhatinda.

11 ਮੈਡੀਕਲ

XI MEDICAL

ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ

Beds in Medical Institutions

ਨੰ: No.11.3

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ Dispensaries			
		ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban		
		ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
1		10	11	12	13
ਕੁੱਲ Total	1966	13	7	20	6
	1967	12	11	20	6
	1968	18	8	14	12
	1969	16	6	14	12
	1970	16	7	26	16
	1971	10	6	11	7
	1972	14	9	11	7
	1973	14	9	11	7

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਡ

according to Area and Sex

ਜੋੜ Total			
ਦਿਹਾਤੀ Rural		ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	
ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female	ਪੁਰਸ਼ Male	ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ Female
14	15	16	17
28	19	96	88
30	24	96	88
38	30	103	120
36	28	105	120
38	27	124	134
32	28	124	137
38	31	121	140
38	31	121	140

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source Civil Surgeon, Bhatinda.

11. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

XI. MEDICAL AND HEALTH

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਕਲਿਨਿਕ /ਕੇਂਦਰ

Tehsilwise Family Planning Clinics/Centre

ਨੰ: No. 11.4

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਕਲਿਨਿਕ/ਕੇਂਦਰ Family Planning Clinics/Centres		
	ਜੋੜ Total	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
1	2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda			
1961*	2	1	1
1966	10	5	5
1967	10	5	5
1968	10	5	5
1969	5	4	1
1970	5	4	1
1971	5	4	1
1972	5	4	1
1973*	5	4	1
ਮਾਨਸਾ Mansa			
1961	—	—	—
1966	6	4	2
1967	6	4	2

11. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

XI. MEDICAL AND HEALTH

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਕਲਿਨੀਕ/ਕੇਂਦਰ

Tehsilwise Family Planning Clinics/Centres

ਨੰ: No. 11.4

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਕਲਿਨੀਕ/ਕੇਂਦਰ Family Planning Clinics/Centres		
	ਜੋੜ Total	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
1	2	3	4
1968	6	4	2
1969	3	3	—
1970	3	3	—
1971	3	3	—
1972	3	3	—
1973	3	3	—
ਫੂਲ Phul			
1961 *	1	—	1
1966	3	2	1
1967	3	2	1
1968	3	2	1
1969	2	2	—
1970	2	2	—

11. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ
XI. MEDICAL AND HEALTH
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਕਲਿਨਿਕ /ਕੇਂਦਰ
Tehsilwise Family Planning Clinics/Centres

ਨੰ: No. 11.4

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਕਲਿਨਿਕ /ਕੇਂਦਰ Family Planning Clinics/Centres		
	ਜੋੜ Total	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
1	2	3	4
1971	2	2	---
1972	2	2	---
1973	2	2	---
ਜੋੜ Total			
1961	3	1	2
1966	19	11	8
1967	19	11	8
1968	19	11	8
1969	10	9	1
1970	10	9	1
1971	10	9	1
1972	10	9	1
1973	10	9	1

*ਸੂਚਨਾ 31 ਮਾਰਚ, 1961 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ।

*The Information relates to 31 March, 1961.

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਨਿਯੋਜਨ ਅਫਸਰ ਬਠਿੰਡਾ।

Source : District Family Planning Officer, Bhatinda.

11 ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

XI MEDICAL AND HEALTH

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਾਂਝਪਨ ਦੇ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਈ.ਯੂ.ਸੀ.ਡੀ. ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ
 Sterilization Operations and I.U.C.D. Insertions in the
 District

ਨੰ: No. 11.5

ਸਾਲ Year	ਬਾਂਝਪਨ ਦੇ ਉਪਰੇਸ਼ਨ Sterilization Operations		ਆਈ.ਯੂ.ਸੀ.ਡੀ. I. U. C. D.
	ਵਸੈਕਟਮੀਜ਼ Vasectomies	ਟ੍ਰਬੈਕਟਮੀਜ਼ Tubectomies	
1	2	3	4
1965-66	3,094	—	7,497
1966-67	3,179	36	12,882
1967-68	2,919	124	7,273
1968-69	588	4,290	1,025
1969-70	213	5,647	373
1970-71	101	2,518	1,370
1971-72	119	2,227	3,661
1972-73	1,706	4,813	3,425
1973-74	68	1,558	1,492

ਸਾਧਨ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਅਫਸਰ, 'ਬਠਿੰਡਾ'
 Source: District Family Planning Officer,
 Bhatinda.

11 ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

XI MEDICAL AND HEALTH

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

Tehsil wise Ayurvedic and Unani Institutionsਨੰ: No. 11.6 ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Ayurvedic and Unani Institutions			ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼ Patients Treated
		ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ Ayurvedic	ਯੂਨਾਨੀ Unani	ਕੁੱਲ Total	
1		2	3	4	5
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1961	6	—	6	..
	1966	6	—	6	..
	1967	6	—	6	..
	1968	6	—	6	..
	1969	7	—	7	..
	1970	7	—	7	..
	1971	13	—	13	.
	1972	13	—	13	..
	1973	13	—	13	..

11 ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

XI MEDICAL AND HEALTH

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

Tehsil wise Ayurvedic and Unani Institutionsਨੰ:-No. 11.6 ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Ayurvedic and Unani Institutions			ਜੇਕਰ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼ Patients Treated
		ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ Ayurvedic	ਯੂਨਾਨੀ Unani	Total	
1		2	3	4	5
ਮਾਨਸਾ Mansa	1961	4	—	4	..
	1966	4	—	4	..
	1967	5	—	5	..
	1968	5	—	5	..
	1969	5	—	5	..
	1970	5	—	5	..
	1971	6	—	6	..
	1972	6	—	6	..
	1973	6	—	6	..
ਫੂਲ Phul	1961	4	—	4	..
	1966	4	—	4	..
	1967	3	—	3	..

11 ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ

XI MEDICAL AND HEALTH

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

Tehsil-wise Ayurvedic and Unani Institutionsਨੰ: No. 11.6 ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Years	ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Ayurvedic and Unani Institutions			
	ਆਯੁਰਵੇਦਿਕ Ayurvedic	ਯੂਨਾਨੀ Unani	ਜੋੜ Total	ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼ Patients Treated
1	2	3	4	5
1968	3	—	3	..
1969	4	—	4	..
1970	4	—	4	..
1971	7	—	7	..
1972	7	—	7	..
1973	8	—	8	..
ਜੋੜ Tot	14	—	14	..
1966	14	—	14	..
1967	14	—	14	..
1968	14	—	14	..
1969	16	—	16	..
1970	16	—	16	..
1971	26	—	26	..
1972	26	—	26	..
1973	26	1	27	..

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Civil Surgeon, Bhatinda.

XI. ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ
MEDICAL AND HEALTH

---

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI MEDICAL
 ਤਹਿਸੀਲ ਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Tehsil-wise patients treated in

ਨੰ: No. 11.7 ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਕੁਲ ਇਲਾਜ Total patients ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons
1		2
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1966	1,55,437
	1967	1,60,421
	1968	1,63,333
	1969	1,89,763
	1970	2,07,960
	1971	2,08,020
	1972	1,94,904
	1973	1,91,810

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
AND HEALTH
 ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
 treated

ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
3	4	5
64,954	49,288	41,195
57,106	59,139	44,176
63,076	57,397	42,860
73,596	72,449	43,718
88,472	75,642	43,846
81,491	86,800	39,729
79,435	69,580	45,889
81,119	66,925	43,766

11. ਮੈਡੀਕਲ

XI. MEDICAL

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਸਥਾਵਾਂ

Tehsil wise patients treated in

ਨੰ: No. 11.7 ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਕੁਲ ਇਲਾਜ Total patients ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons
1		2
ਮਾਨਸਾ Mansa	1966	68,807
	1967	74,832
	1968	88,355
	1969	95,185
	1970	1,03,062
	1971	1,18,092
	1972	1,20,881
	1973	1,19,653

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
AND HEALTH
 ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
 Treated

ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
3	4	5
24,101	21,880	22,826
28,215	26,411	20,206
32,448	32,731	23,176
36,162	35,975	23,048
37,712	37,922	27,428
43,531	47,164	27,397
41,033	47,015	32,833
41,030	48,174	30,449

11. ਮੈਡੀਕਲ

IX. MEDICAL

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

Tehsilwise Patients treated in

ਨੰ: No. 11.7—ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਦਾਖਲ ਮਰੀਜ਼ In-Patients			
		ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
			ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
1		6	7	8	9
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1966	4,388	1,808	2,025	555
	1967	5,126	1,433	2,904	789
	1968	6,493	1,950	3,099	1,444
	1969	7,710	2,886	3,687	1,137
	1970	6,550	2,482	3,289	779
	1971	5,908	1,856	3,375	677
	1972	6,118	1,979	3,202	937
	1973	7,654	3,030	3,742	882

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼

Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)

(Number)

ਆਊਟ-ਡੋਰ ਮਰੀਜ਼
Out-Patients

ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
	ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
10	11	12	13
1,51,049	63,146	47,263	40,640
1,55,295	55,673	56,235	43,387
1,56,840	61,126	54,298	41,416
1,82,053	70,710	68,762	42,581
2,01,410	85,990	72,353	43,067
2,02,112	79,635	83,425	39,052
1,88,786	77,456	66,378	44,952
1,84,156	78,089	63,183	42,884

11. ਮੈਡੀਕਲ

XI. MEDICAL

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

Tehsilwise Patients treated in

ਨੋ: No. 11.7—ਚਲਦਾ *contd*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਦਾਖਲ ਮਰੀਜ਼ In-patients			
		ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults	ਬੱਚੇ Children	
				ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females
1		6	7	8	9
ਮਾਨਸਾ Mansa	1966	1,698	795	724	180
	1967	1,755	844	764	147
	1968	2,502	985	1,194	319
	1969	2,659	1,126	1,301	232
	1970	3,203	1,165	1,607	431
	1971	3,676	1,400	1,840	436
	1972	3,669	1,184	1,922	563
	1973	3,359	1,251	1,703	405

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼

Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)ਆਉਟ-ਡੋਰ ਮਰੀਜ਼
Out-patients

ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
	ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
10	11	12	13
67,109	23,306	21,157	22,646
73,077	27,371	25,647	20,059
85,853	31,463	31,533	22,857
92,526	35,036	34,674	22,816
99,859	36,547	36,315	26,997
1,14,416	42,131	45,324	26,961
1,17,212	39,849	45,093	32,270
1,16,294	39,779	46,471	30,044

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI MEDICAL
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Tehsil-wise Patients treated

ਨੰ: No. 11.7 ਚਲਦਾ—*contd.*

1	ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਕੁਲ ਇਲਾਜ Total Patients
		ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons
ਫੂਲ Phul	1966	34,574
	1967	46,859
	1968	61,559
	1969	51,847
	1970	64,626
	1971	50,625
	1972	53,849
	1973	70,828

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
AND HEALTH
 ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
in Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)
 (Number)

ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
 treated

ਬਾਲਗ਼ Adults		
ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	ਬੱਚੇ Children
3	4	5
10,461	13,898	10,215
17,233	17,195	12,431
22,094	21,712	17,753
18,151	20,066	13,630
22,295	24,933	17,398
17,086	21,329	12,210
18,110	17,783	17,956
24, 629	30 , 741	15,4 58

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI MEDICAL
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Tehsil-wise Patients treated

ਨੰ: No. 11.7 ਚਲਦਾ—*contd.*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਕੁਲ ਇਲਾਜ Total Patients
		ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons
1		2
ਜੋੜ Total	1966	2,58,813
	1967	2,82,112
	1968	3,13,247
	1969	3,36,795
	1970	3,75,648
	1971	3,76,737
	1972	3,69,634
	1973	3,82,291

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
AND HEALTH
ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
in Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)
(Number)

ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼ treated		
ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
3	4	5
99,516	85,066	74,236
1,02,554	1,02,745	76,813
1,17,618	1,11,840	84,789
1,27,909	1,28,490	80,396
2,48,479	1,38,497	88,672
1,42,108	1,55,293	79,336
1,38,578	1,34,378	96,678
1,46,778	1,45,840	89,673

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI. MEDICAL
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Tehsilwise Patients treated

ਨੰ: No. 11-7 ਚਲਦਾ—*contd.*

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਸਾਲ Year	ਦਾਖਲ ਮਰੀਜ਼ In-patients			
		ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
			ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
	1	6	7	8	9
ਫੂਲ Phul	1966	702	230	395	77
	1967	1,115	534	442	139
	1968	983	364	515	104
	1969	1,038	458	478	102
	1970	889	335	458	96
	1971	933	266	562	105
	1972	1,152	252	839	61
	1973	1,357	354	902	101

ਅਤੇ ਸਿਹਤ

AND HEALTH

ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼

in Medical Institutions

(ਗਿਣਤੀ)

(Number)

ਆਉਟ-ਪੇਂਟ ਮਰੀਜ਼ Out-patients			
ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
	ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
10	11	12	13
33,872	10,231	13,503	10,138
45,744	16,699	16,753	12,292
60,576	21,730	21,197	17,649
50,809	17,693	19,588	13,528
63,737	21,960	24,475	17,302
49,692	16,820	20,767	12,105
52,697	17,858	16,944	17,895
69,471	24,275	29,839	15,357

11 ਮੈਡੀਕਲ
XI. MEDICAL
 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਜਥਾਂਵਾਂ
Tehsilwise Patients treated

ਨੰ : No. 11.7—ਸਮਾਪਤ *concl'd.*

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year		ਦਾਖਲ ਮਰੀਜ਼ In-patients			
		ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
			ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
1		6	7	8	9
ਜੋੜ Total	1966	6,788	2,833	3,143	812
	1967	7,996	2,811	4,110	1,075
	1968	9,978	3,299	4,812	1,867
	1969	11,407	4,470	5,466	1,371
	1970	10,642	3,982	5,354	1,306
	1971	10,517	3,522	5,777	1,218
	1972	10,939	3,415	5,963	1,561
	1973	12,370	4,635	6,347	1,388

ਅਤੇ ਸਿਹਤ
AND HEALTH
 ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਮਰੀਜ਼
 in Medical Institutions

ਗਿਣਤੀ
 (Number)

ਆਉਟ-ਡੋਰ ਮਰੀਜ਼ Out-patients			
ਕੁਲ ਵਿਅਕਤੀ Persons	ਬਾਲਗ਼ Adults		ਬੱਚੇ Children
	ਪੁਰਸ਼ Males	ਇਸਤਰੀਆਂ Females	
10	11	12	13
2,52,030	96,683	81,823	73,424
2,74,116	99,743	98,635	75,738
3,03,269	1,14,319	1,07,028	81,922
3,25,388	1,23,439	1,23,024	78,925
3,65,006	1,44,497	1,33,143	87,366
3,66,220	1,38,586	1,49,516	78,118
3,58,695	1,35,163	1,28,415	95,117
3,69,921	1,42,143	1,39,493	88,285

ਸਾਧਨ : ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : Civil Surgeon, Bhatinda.

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤਿੰਨ ਸਾਰਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ :—

ਸਾਰਣੀ 12.1 : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ 15 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 12.2 : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 15 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਮਰਦਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਅਸਿੱਖਿਅਿਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 12.3 : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ 15 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਵਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

SECTION XII**Education**

In this section data in respect of educational institutions have been given in three tables.

Table 12.1 classifies tehsilwise number of recognised educational institutions in Bhatinda district on 15-5-1974.

Table 12.2 gives the institution-wise number of male and female, trained and untrained teachers working as on 15.5.1974 in recognised schools in Bhatinda district.

Table 12.3 presents data regarding number of students on roll on 15-5-1974 in Bhatinda district. Separate details of students belonging to Scheduled Castes have also been given.

XII. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ EDUCATION

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
Tehsilwise Number of Recognised Institutions
(15 ਮਈ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)
(As on 15 May, 1974.)

ਨੰ: No. 12.1

	ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਕਿਸਮ Type of Institution	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil				
		ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੂਲ Phul	ਜੋੜ Total	
1		2	3	4	5	

1. ਆਰਟਸ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਕਾਲਜ
Arts and Science Colleges
2. ਕਾਮਰਸ ਕਾਲਜ
Commerce College
3. ਸਰੀਰਿਕ ਜ਼ਿਕਿਆ ਦਾ ਕਾਲਜ
College of Physical Education
4. ਅਧਿਆਪਕ ਜ਼ਿਕਿਆ ਕਾਲਜ
Teacher Training College
5. ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ
Higher Secondary Schools

6. ਹਾਈ/ਪੋਸਟ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ High/Post Basic Schools	45	28	23	96
7. ਮਿਡਲ/ਸੀਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ Middle/Senior Basic Schools	28	28	14	70
8. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ/ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ Primary/Junior Basic Schools	174	196	45	415
9. ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ Pre-Primary Schools	---	---	---	---
10. ਸਰੀਰਿਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਕੂਲ Schools for Physical Education	---	---	---	---
11. ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਸਕੂਲ J. B.T. Schools	---	---	---	---
12. ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. I. T. I.	1	1	---	2
13. ਅਸਮਰਥ ਅੰਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਕੂਲ Schools for Handicapped	---	---	---	---
ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ Total Institutions	257	258	83	598

ਸਾਧਨ : ਬਿਲਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : District Education Officer, Bhatinda

12 ਜਿਲਿਆਂ

XII. EDUCATION

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

Number of Teachers in Recognised Schools

(15 ਮਈ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

(As on 15 May, 1974)

ਨੰ: No. 12.2

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਮਰਦ Male		ਔਰਤਾਂ Female		ਜੋੜ Total	
	ਟਰੇਨਿਡ Train- ed	ਅਨ-ਟਰੇਡ Untrain- ed	ਟਰੇਡ Train- ed	ਅਨ-ਟਰੇਡ Untrain- ed	ਟਰੇਡ Train- ed	ਅਨ-ਟਰੇਡ Untrain- ed
1	2	3	4	5	6	7
ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ/ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ/ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ Pre-Primary/Primary/Junior Basic Schools	1,048	---	1,048	286	---	286
ਮਿਡਲ/ਸੀਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ Middle/Senior Basic Schools	575	---	575	282	---	282
ਹਾਈ/ਹਾਈਰ ਸੈਕੰਡਰੀ/ਪੋਸਟ-ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ High/Hr. Secondary/Post-Basic Schools	1,455	---	1,455	805	---	805
ਜੋੜ Total	3,078	---	3,078	1,373	---	1,373

ਸਰੋਤ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਿਲਿਆਂ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source:—District Education Officer, Bhatinda.

12 ਜਿਲਿਆਂ

XII. EDUCATION

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

Number of Students in Recognised Schools

(15 ਮਈ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)
(As on 15 May, 1974)

ਨੰ: No. 12.3

ਸੰਸਥਾ Institution	ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ		ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ	
	ਸੱਚੇ	ਮੁੰਡੇ	ਕੁੜੀਆਂ	ਜੱਚੇ
Number of all the Students belonging to Scheduled Castes				
Total Boys Girls Total Boys Girls				
1. ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ/ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ/ ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ Pre-Primary/Junior Basic School	59,447	34,981	24,466	15,494
2. ਮਿਡਲ/ਸੀਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ Middle/Senior Basic Schools	25,162	14,425	10,737	5,984
3. ਹਾਈ/ਹਾਈ ਸਕੂਲ/ਪੋਸਟ ਬੇਸਿਕ ਸਕੂਲ High/H. Secondary/Post-Basic Schools	73,214	46,092	27,122	10,851
4. ਕਾਲਜ Colleges	3,935	2,896	1,039	110
ਜੱਚੇ Total	1,61,758	98,394	63,364	32,439
				20,755
				11,684

ਸਰੋਤ: ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source:—District Education Officer, Bhatinda.

ਸੈਕਸ਼ਨ 13

ਸਹਿਕਾਰਤਾ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਰਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿ-ਕਾਰਤਾ ਲਹਿਰ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਨੀ 13.1 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪੁੱਜੀ ਆਦਿ ਸਾਲ 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਨੀ 13.2 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 1973-74 ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਨੀ 13.3 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸਾਲ 1973-74 ਲਈ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

SECTION XIII

Co-operation

This section contains three tables showing the working of the Co-operation movement in Punjab.

Table 13.1 depicts the number of societies, their membership and working capital for the years 1965-66 to 1973-74 in Bhatinda District.

Table 13.2 presents tehsilwise number of various types of societies in Bhatinda District as on 30.6.74.

Table No. 13.3 shows tehsilwise general progress of total Co-operative Societies in the year 1973-74.

13. ਸਹਿਕਾਰ
XIII. Co-ope
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ
Number of Cooperative Societies,

ਨੰ: No. 13-1

ਵੇਰਵਾ

1965-66 1966-67 1967-68

Particulars

	1	2	3	4
1. ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of societies	...	1,671	1,686	1,645
2. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Membership	...	132	144	150
3. ਹਿੱਸਾ ਪੰਜੀ (ਲੱਖ ਰੁਪਏ) Share Capital (Lakh Rs.)	...	81	86	253
4. ਮਲਕੀਅਤੀ ਫੰਡ (ਲੱਖ ਰੁਪਏ) Owned Funds (Lakh Rs)	...	123	124	259
5. ਕਾਰਜ ਪੰਜੀ (ਲੱਖ ਰੁਪਏ) Working Capital (Lakh Rs)	...	519	519	896
6. ਆਬਾਦੀ (ਲੱਖ) Population (lakh)*	...	11.77	12.01	12.26
7. ਇਕ ਲੱਖ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of Societies per lakh Population	...	142	140	134
8. ਇਕ ਸੌ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of Members per 100 Population	...	112	120	122
9. ਆਬਾਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਔਸਤ ਪੰਜੀ (ਰੁਪਏ) Per capita working capital (Rs)	...	44	43	73

ਨੋਟ.—1. ਸਾਲ 1965-66 ਤੋਂ 1971-72 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

Note. 1. Figures for the years 1965-66 to 1971-72 are inclusive of Faridkot Tehsil.

2. * ਅੱਧ ਸਾਲ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਬਾਦੀ 1961 ਤੋਂ 1971 ਦੀ ਜੰਨ-ਸੰਖਿਆ, ਜਨਮ ਦਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. Mid year population has been worked out on the basis of growth rate of population for 1961 to 1971.

3. ਸਾਲ 1970-71 ਤੱਕ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜੀ, ਮਲਕੀਅਤੀ ਫੰਡ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪੰਜੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹਨ।

3. Share capital Owned funds and Working capital up to 1970-71 are exclusive of Industrial Societies.

ਤਾ

ration

ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪੂੰਜੀ

their Membership, Working Capital in Bhatinda District

1968-69	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
5	6	7	8	9	10
1,670	1,693	1,812	1,827	1,257	1,297†
158	159	166	171	132	135†
240	205	254	383	292	223
278	312	350	407	296	329
1,428	1,443	1,629	2,246	1,369	1,440
12.51	12.77	13.03	13.29	10.64	10.87
133	133	139	137	118	119
126	125	127	129	124	124
114	113	125	169	129	132

ਸਾਧਨ : 1. ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਾ ।

2. ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : Assistant Registrar, Co-operative Societies Bhatinda, and Mansa.

2. Inspector, Industrial Co-operative Societies, Bhatinda.

†ਸੋਧੇ ਹੋਏ ।

†Revised

13. ਸਹਿਕਾਰਤਾ

XIII. Co-operatives

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ

Tehsilwise Number of Societies & Banks.

(30 ਜੂਨ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

ਨੰ: No. 13.2

(As on 30th June, 1974)

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੂਲ Phul	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
I. ਕਰਜਾ ਸਭਾਵਾਂ Credit Societies				
1. ਰਾਜ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਤੇ ਬੈਂਕ ਜੁਨੀਅਨ State and Central Bank & Bank Unions	1	—	—	1
2. ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਭੇਂ ਰਹਿਤ ਬੈਂਕ Central Land Mortgage Banks	—	—	—	—
3. ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਸਭਾਵਾਂ Agricultural Societies	315	234	94	643
4. ਗੈਰ-ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਕਰਜਾ ਸਭਾਵਾਂ Non-Agricultural Credit Societies	41	31	7	79
5. ਮੁਢਲੇ ਭੇਂ ਰਹਿਤ ਬੈਂਕ Primary Land Mortgage Banks	1	1	1	3
6. ਉਦਯੋਗਿਕ ਬੈਂਕ Industrial Banks	—	—	—	—
II ਗੈਰ ਕਰਜਾ ਸਭਾਵਾਂ Non-Credit Societies				
1. ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ Marketing	14	4	1	19
2. ਗੰਨੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਜਾ Sugarcane Supply	—	—	—	—

13. ਸਹਿਕਾਰਤਾ

XIII. Co-operation

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ

Tehsilwise Number of Societies & Banks

(30 ਜੂਨ, 1974 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

ਨੰ No. 13.2

(As on 30th June, 1974)

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੁਲ Phul	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
3. ਦੁਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਜ਼ਾ Milk and Dairy Supply	14	14	3	31
4. ਕਪੜਾ ਬੁਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ Weavers Societies	13	7	2	22
5. ਖਪਤਕਾਰ ਸਭਾਵਾਂ Consumer Stores	24	2	—	26
6. ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ Housing Societies	10	5	3	18
7. ਵਾਹੀ ਸਭਾਵਾਂ Farming Societies	20	10	13	43
8. ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ Labour and Construction Societies	25	20	4	49
9. ਹੋਰ Others	186	142	35	363
ਜੋੜ Total	664	470	163	1,297

ਸਾਧਨ : 1—ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮਾਨਸਾ।

Source : 1. Assistant Registrar, Co-operative Societies,
Bhatinda & Mansa.

2.—ਇਨਸਪੈਕਟਰ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਬਠਿੰਡਾ।

Inspector, Industrial Co-operative Societies,
Bhatinda.

13. ਸਹਿਕਾਰਤਾ

XIII. Co-operation

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਆਮ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸਾਲ 1973-74

Tehsilwise General Progress in 1973-74

ਨੰ: No. 13.3

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil			ਜੋੜ Total	
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੂਲ Phul		
1	2	3	4	5	
1. ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of Societies	...	664	470	163	1,397
2. ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ (00,000) Membership (00,000)	...	68	45	22	135
3. ਵਿਉਪਾਰਕ ਟਰਨ ਓਵਰ Business Turnover	...	..	..	..	..
4. ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤਤਾ Percentage of Villages Served					
(ੳ) ਜਨਰਲ ਲਾਈਨ ਸਭਾਵਾਂ General Line Societies	...	100.00	100.00	100.00	100.00
(ਅ) ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਭਾਵਾਂ Industrial Societies	...	31.53	15.90	10.53	21.24
5. ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤਤਾ Percentage of Population Served	...	70.67	52.02	62.22	61.97

ਸਾਧਨ : ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮਾਨਸਾ

(ii) ਇਨਸਪੈਕਟਰ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Assistant Registrar, Co-operative Societies, Bhatinda & Mansa.

(ii) Inspector, Industrial Co-operative Societies, Bhatinda.

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ

ਸਾਰਣੀ 14.1 ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ 1973 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਈਆਂ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ 1970 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 14.2 ਸਾਲ 1950-51, 1955-56, 1960-61 ਅਤੇ 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਦੇਖ ਭਾਲ ਅਧੀਨ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

SECTION XIV

Transport and Roads

Table 14.1 shows the number of different types of motor vehicles registered in Bhatinda District during the calendar years 1966 to 1973.

Figures for the years 1966 to 1970 are of the erstwhile Bhatinda District and are inclusive of Faridkot Tehsil.

Table 14.2. indicates the road length maintained by the Public Works Department during the years, 1950-51, 1955-56, 1960-61 and 1965-66 to 1973-74.

14. ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ

XIV. TRANSPORT

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ

Number of different Types of Motor

ਨੰ: No. 14.1

ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਜਿਸਟਰ Vehicles registered during				
ਸਾਲ Year	ਕਾਰਾਂ Cars	ਜੀਪਾਂ Jeeps	ਟਰੱਕ Trucks	ਟੈਕਸੀਆਂ Taxis
1	2	3	4	5
1966*	10	8	8	1
1967*	15	10	11	2
1968*	16	29	57	—
1969*	22	29	33	—
1970*	32	45	46	—
1971	56	31	73	—
1972	38	48	96	—
1973	52	38	74	—

* ਅੰਕੜੇ ਪੁਰਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ, ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮੇਤ ਹਨ।

*Figures are of the erstwhile Bhatinda District and inclusive of Faridkot Tehsil

ਸੜਕਾਂ

AND ROADS

ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀਆਂ

Vehicles Registered in the Districtਹੁੰਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ
the year

ਟ੍ਰੈਕਟਰ Tractors	ਬੱਸਾਂ Buses	ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ Motorcycles	ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ੇ Auto- rickshaws	ਫੁਟਕਲ Miscella- neous	ਜੋੜ Total
6	7	8	9	10	11
136	9	35	—	3	210
140	11	36	1	5	231
194	3	115	—	5	419
335	5	138	14	1	577
742	15	285	40	—	1,205
487	20	304	18	—	939
672	5	328	14	1	1,202
1,696	4	350	11	5	2,230

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : District Transport Officer, Bhatinda.

14. ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ

XIV TRANSPORT AND ROADS

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਦੇਖਭਾਲ ਅਧੀਨ
ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ

Road Length maintained by the Public Works
Department and Local Bodies in the District

(ਕਿਲੋਮੀਟਰ)

ਨ : No. 14.2

(Kilometres)

ਸਾਲ Year	ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ Road Length		ਜੋੜ Total		
	ਪੱਕੀਆਂ Metalled	ਕੱਚੀਆਂ Unmetalled	ਕਿਲੋਮੀਟਰ Kilometres	ਮੀਲ Miles	
	1	2	3	4	5
1950-51	...	177	45	222	138
1955-56	...	275	--	275	171
1960-61	...	562	122	684	424
1965-66	...	711	36	747	463
1966-67	...	732	17	749	464
1967-68	...	736	17	753	467
1968-69	...	849	--	849	526
1969-70	...	993	--	993	616
1970-71	...	1,176	--	1,176	729
1971-72	...	1,005	--	1,005	623
1972-73	...	1,419	--	1,419	880
1973-74	...	1,673	298	1,971	1,222

ਨੋਟ .--ਸਾਲ 1970-71 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ
ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੀ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਾਧਨ : ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ
ਵਿਭਾਗ (ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਸੜਕਾਂ), ਪੰਜਾਬ।

Note.--The figures up to
1970-71 are inclusive of
Faridkot Tehsil.

Source : Chief Engineer,
P. W. D. (B. and R.)
Punjab.

ਅਦਾਲਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 15.1 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸਾਲ, 1966 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਅਤੇ ਦਰਜਾਵਾਰ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 15.2 ਮਿਤੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪੋਸਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

SECTION XV
JUDICIAL AND ADMINISTRATIVE

This section contains two tables.

Table 15.1 shows category-wise number of crimes in Bhatinda district for the years 1966 to 1973.

Table 15.2 depicts tehsilwise number of police stations and Police Posts as on 31st December, 1973 in Bhatinda district.

15. ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ
XV JUDICIAL AND
 ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ
Incidence of Crimes in the

ਨੰ No: 15.1

ਸਾਲ Year		ਕਤਲ Murder	ਡਾਕਾ Daco- ity	ਸੰਨ Bur- glary	ਚੋਰੀ Theft	ਲੁੱਟਮਾਰ Robbery	
					ਸਾਧਾਰਣ Ordinary	ਪਸ਼ੂ ਆਦਿ Cattle	
1		2	3	4	5	6	7
1966	...	65	—	141	189	18	8
1976	...	77	—	153	183	13	7
1968	...	89	—	151	173	19	6
1969	...	76	—	114	157	13	4
1970	...	55	—	76	178	9	2
1971	...	91	1	82	167	—	3
1972	...	76	—	110	144	—	5
1973	...	81	—	115	146	—	2

ਨੋਟ :—ਸਾਲ 1971 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
Note:—Up to the year 1971 the figures are inclusive of Faridkot Tehsil.

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ
ADMINISTRATIVE
ਜ਼ਰਮ
District

ਅਗਵਾ Kid- napping	ਦੰਗਾ ਫਸਾਦ ਜਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ Rioting or unlawful Assembly	ਦੰਡ ਯੋਗ ਮਨੁੱਖ ਹੱਤਿਆ Culp- pable Homicide	ਸਿੱਕੇ ਬਣਾਉਣਾ Coining	ਫੁਟਕਲ Misc.	ਜੋੜ Total
8	9	10	11	12	13
21	---	12	---	651	1,105
18	2	21	---	556	1,030
25	2	15	---	605	1,085
23	---	23	---	528	938
22	2	28	---	518	890
26	2	17	---	552	944
23	1	3	---	462	824
20	1	19	---	531	915

ਸਾਧਨ : ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੁਲਿਸ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Senior Superintendent of Police,
Bhatinda.

15. ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ
XV Judicial and Administrative
 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀਆਂ
Tehsilwise Number of Police Stations and Police Posts
 in the District

ਨੰ : No. 15.2

31 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਦੀ ਸਥਿਤੀ As on 31st December, 1973			
ਤਹਿਸੀਲ Tehsil	ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ Police Stations	ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀਆਂ Police Posts	ਜੋੜ Total
1	2	3	4
1. ਬਠਿੰਡਾ ... Bhatinda	7	2	9
2. ਮਾਨਸਾ ... Mansa	7	—	7
3. ਫੂਲ ... Phul	3	1	4
ਜੋੜ Total ...	17	3	20

ਸਾਧਨ :—ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੁਲਿਸ, ਬਠਿੰਡਾ।
 Source : Senior Superintendent of Police, Bhatinda.

ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ/ਨਗਰ-ਪਾਲਕਾਵਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਵਸੋਂ, ਬਣਤਰ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 16.1 ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਤੱਕ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਡਾਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 16.2 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀਆਂ 11 ਨਗਰਪਾਲਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਸਾਲ, 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਲਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 16.3 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸਿਧ 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

SECTION XVI

LOCAL BODIES

This section contains three tables in which statistics are given regarding area, population, number of members, income and expenditure of Zila Parishad, Local Bodies in Bhatinda district. Number of local bodies in Bhatinda district, number of Panchayats and Panchayat Samitis and their membership has also been given in this Section.

Table 16.1 presents data for the years, 1975-66 to 1973-74 regarding Zila Parishad of Bhatinda district.

Table 16.2 shows the number of members, official and non-official, income and expenditure of eleven Municipal Committees of Bhatinda district for the years 1965-66 to 1973-74.

Table 16.3 depicts number of Panchayats and Panchayat Samitis and their membership in Bhatinda district for the years, 1965-66 to 1973-74.

16. ਸਥਾਨਿਕ
XVI Local

ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਵਸੋਂ, ਬਣਤਰ,
Area, Population, Constitution, Income and

ਨੰ: No. 16.1

ਵੇਰਵੇ Particulars	1965-66	1966-67	1967-68	1968-69
1	2	3	4	5
ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਅੰਦਰਲਾ ਖੇਤਰ (ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ)	6,843	6,843	6,843	6,843
Area within Zila Parishad limits (sq. kilometres)				
ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਵਸੋਂ ...	9,15,972	9,15,972	9,15,972	9,15,972
Population with- in Zila Parishad Limits*				
ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-- Number of Members of the Zila Parishad				
ਸਰਕਾਰੀ Official ...	1	1	1	1
ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ Non-Official ...	52	53	53	53
ਜੋੜ Total ...	53	54	54	54
ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ (ਰੁਪਏ) Total Income (Rs)	9,03,603	10,58,483	6,28,917	7,35,311
ਕੁੱਲ ਖਰਚ (ਰੁਪਏ) ... Total expenditure (Rs)	5,78,433	9,99,163	4,89,266	5,06,424

*ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 1961-71 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

*Population figures based on 1961-71 Census.

ਸੰਸਥਾਵਾਂ

Bodies

ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ

Expenditure of Zila Parishad in the District

1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
6	7	8	9	10
6,928	6,928	5,511	5,511	5,511
9,15,972	10,51,281	8,42,977	8,42,977	8,42,977
1	1	1	1	1
49	40	39	38	—
50	41	40	39	1
8,25,988	11,86,857	8,25,449	6,60,980	5,20,254
11,99,623	10,13,864	7,68,500	5,56,256	6,43,281

ਸਾਧਨ :—ਸਕੱਤਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਬਠਿੰਡਾ ।
 Source : Secretary, Zila Parishad, Bhatinda.

16 ਸਥਾਨਿਕ
XVI Local

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਆਬਾਦੀ,
Number, Population, Constitution, Income and
ਨੰ : No. 16.2

ਵਰਵੇ	Particulars	1965-66	1966-67	1967-68
1	2	3	4	
1.	ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ... Number of Municipal Committees	11	11	11
2.	*ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ ਵਸੋਂ ... *Population within Municipal Committee limits	1,47,551	1,47,551	1,47,551
3.	ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ— Number of Members—			
	ਸਰਕਾਰੀ Official ...	—	—	—
	ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ Non-official ...	107	95	129
	ਜੋੜ (I + II) Total	107	95	129
	ਆਮਦਨ (ਰੁਪਏ) Income (Rs)	31,48,746	28,36,732	41,43,162
	ਖਰਚ (ਰੁਪਏ) Expenditure (Rs)	31,36,784	28,30,313	35,69,719

*ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 1961-71 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਅੰਕੜਾ ਸਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

*Population figures are based on the population figures given in the State Statistical Abstracts and are on the basis of 1961-71 Census.

ਸੰਸਥਾਵਾਂ
Bodies
ਬੋਡੀਜ਼, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ
Expenditure and Municipal Committees in the District

1968-69	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
5	6	7	8	9	10
11	11	11	11	11	11
1,47,551	1,47,551	1,82,274	1,82,274	1,82,274	1,82,274
—	—	1	1	—	—
127	127	115	116	160	133
127	127	116	117	160	133
48,24,150	40,41,405	66,98,150	63,27,516	82,09,092	87,51,098
51,50,371	43,34,481	63,95,566	63,88,706	67,04,502	88,35,150

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ।

Source : Municipal Committees in the District.

16. ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

XVI. LOCAL BODIES

ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਣਤੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ

Number of Panchayats, Block Samitis and their
Membership in the District

ਨੰ : No. 16.3

ਸਾਲ Year	ਪੰਚਾਇਤਾਂ Panchayats		ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ Panchayat Samitis	
	ਨੰਬਰ Number	ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ Member-ship	ਨੰਬਰ Number	ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ Member-ship
1965-66	469	3,206	9	224
1966-67	469	3,206	9	224
1967-68	469	3,270	9	224
1968-69	469	3,055	9	224
1969-70	469	3,055	9	217
1970-71	469	3,055	9	217
1971-72	481	3,055	9	217
1972-73	510	3,380	9	219
1973-74	511	3,576	9	9

ਨੋਟ :—ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸਾਧਨ : ਖੰਡ ਵਿਕਾਸ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ।

ਸੰਮਤੀਆਂ ਭੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੀ. ਡੀ. ਓ. Source : Block Development
ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। and Panchayat
Officers.

Note.—Panchayat Samitis
were dissolved during 1973-
74 and B.D.O's were official
Members of Panchayat
Samitis.

ਸੇਕਸ਼ਨ--17

ਫੁਟਕਲ

ਇਸ ਸੇਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ 11 ਸਾਰਣੀਆਂ ਹਨ :—

ਸਾਰਣੀ 17.1 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਬੈਂਕ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਤੀ, 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.2 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ, 1948 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਗਰਾਹੇ ਕਰ ਸਾਲ 1966-67 ਤੋਂ 1973-74 ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 17.3 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਲਈ ਸਾਲ 1966-67 ਤੋਂ 1973-74 ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੰਗ ਦੀ ਖਪਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.4 ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਨਰੰਜਨ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਮਨਰੰਜਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਟੈਕਸ ਸਾਲ 1966-67 ਤੋਂ 1973-74 ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.5 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸਾਲ, 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.6 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਬੈਂਕ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਾਲ, 1960-61, 1965-66 ਤੋਂ 1973-74 ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 17.7 ਵਿੱਚ ਅਬੋਹਰ ਵਿਖੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਸਾਲ, 1968 ਤੋਂ 1973 ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 17.8 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਅਤੇ ਖੇਤਰਵਾਰ ਡਾਕਖਾਨਿਆਂ, ਤਾਰਘਰਾਂ, ਪਬਲਿਕ ਕਾਲ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਲੇਟਰ ਬਕਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ, 1973 ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਰੇਡੀਓ ਲਾਈਸੈਂਸ, ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਏਸੀ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਮਨੀਆਰਡਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.9 ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਛਾਪੇਖਾਨੇ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਿਸਟਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਥੇਡੀਓ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਕੋਲਡ ਸਟੋਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਲਈ ਸਾਲ, 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.10 ਮਿਤੀ, 31 ਮਾਰਚ, 1973 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਜਿਥੇ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 17.11 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ ਜਿਥੇ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਮਿਤੀ 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

SECTION—XVII

Miscellaneous

This section contains eleven tables :—

Table 17.1 depicts tehsilwise number of Bank offices in rural and urban areas in Bhatinda district as on 31st March, 1974.

Table 17.2 gives number of assesseees and Tax realised under Punjab General Sales Tax Act, 1948 and Central Sales Tax, Act, 1956 for the years 1966-67 to 1973-74.

Table 17.3 reveals the consumption of Liquor, opium and Bhang in Bhatinda district during the years 1966-67 to 1973-74.

Table 17.4 gives tehsilwise number of entertainment places and amount collected under entertainment Tax and show Tax for the year, 1973-74.

Table 17.5 shows the progress of Community Development Blocks of Bhatinda district during the year 1973-74.

Table 17.6 contains average wholesale prices per quintal of various commodities in Bhatinda district for the years, 1960-61 and 1965-66 to 1973-74.

Table 17.7 gives consumer Price Index Number of Working class at Abohar for the years 1968 to 1973.

Table 17.8 depicts tehsilwise and area-wise number of post offices, telegraph offices, public call offices and letter boxes during the year 1973. Number of radio licenses issued, value of valuable articles sent and number of In-land and foreign money orders issued has been given for the district as a whole.

Table 17.9 contains tehsilwise number of printing presses, radio sets installed under the Community Listening Scheme, Market Committees, Cold storage and Vidhan Sabha and Lok Sabha seats in Bhatinda district during the year 1973-74.

Table 17.10 shows the location of ware houses, their stock position and their storage capacity in Bhatinda district as on 31st March, 1973.

Table 17.11 shows the location of Rest Houses and Dak Banglows in Bhatinda District.

---

17. ਫੁਟਕਲ
XVII. MISCELLANEOUS

---

17. ਫੁੱਟ
XVII Miscel

31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਬੈਂਕ
Tehsilwise number of Bank Offices in District
ਨੰ : No. 17.1

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	
	ਰਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
1	2	3
1 ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ State Bank of India	4	5
2 ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ State Bank of Patiala	3	8
3 ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ Punjab National Bank	2	2
4 ਕੋ-ਓਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ Co-operative Bank	—	—
5 ਹੋਰ ਵਿਉਂਪਾਰਕ ਬੈਂਕ Other Commercial Banks	1	6
ਜੋੜ Total	10	27

ਕਲ

lenous

ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

Bhatinda as on 31st March, 1974

ਮਾਨਸਾ Mansa		ਫੁਲ Phul		ਜੋੜ Total	
ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਦਿਹਾਤੀ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
4	5	6	7	8	9
2	1	—	1	6	7
2	4	1	2	6	14
2	2	—	1	4	5
1	3	1	1	2	10
—	2	2	1	3	9
7	12	4	6	21	45

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਬੈਂਕ ।

Source :—All banks of the District.

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ
Number of Assesseees and Tax

ਨੰ: No. 17.2

ਵੇਰਵੇ Particulars	1966-67	1967-68
1	2	3
1. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਮ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ 1948 Punjab General Sales Tax Act 1948—		
I 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Assesseees as on 31st March	4,264	4,560
II ਇਕੱਤਰ ਹੋਇਆ ਕਰ (000) ਰੁਪਏ Tax Realised (000) Rs.	7,842	9,748
2. ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ 1956— Central Sales Tax Act 1956—		
I 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Assesseees as on 31st March	2,785	3,046
II ਇਕੱਤਰ ਹੋਇਆ ਕਰ (000) ਰੁਪਏ Tax Realised (000) Rs	3,770	2,622

ਨੋਟ.—ਸਾਲ 1971-72 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮੇਤ ਹਨ।

Note.—The figures for the years up to 1971-72 are inclusive of the figures of Faridkot Tehsil.

ਕਲ

lancous

ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਇਆ ਕਰ

Realised in the District

1968-69	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
4	5	6	7	8	9
3,573	3,829	4,081	4,438	3,438	3,700
12,214	14,610	16,775	19,241	21,164	23,839
3,296	2,378	2,684	2,975	2,308	2,554
4,887	5,396	7,439	8,546	8,548	12,499

ਸਾਧਨ : ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ ।

Source : Excise and Taxation Officer, Bhatinda.

17 ਵੱਟ
XVII Miscel-
ਜ਼ਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ,
Consumption of Liquor,

ਨੰ: No. 17,3

ਵੇਰਵੇ Particulars	1966-67	1967-68
1	2	3
1 ਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ (ਪ੍ਰੂਫ ਲਿਟਰ) Country Spirit (Proof Litres)	9,01,780	9,77,495
2 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ (ਪ੍ਰੂਫ ਲਿਟਰ) Foreign Spirit (Proof Litres)	7,362	16,343
3 ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਬੀਅਰ (ਬਲਕ ਲਿਟਰ) Wine and Bear (Bulk Litres)	29,282	30,684
4 ਅਫੀਮ (ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) Opium (Kilograms)	1,778	1,700
5 ਭੰਗ (ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) Bhang (Kilograms)	—	—

ਨੋਟ.—ਸਾਲ 1971-72 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮੇਤ ਹਨ।

Note.—The figures are inclusive of Faridkot Tehsil up to 1971-72.

ਕਲ

laneous

ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਭੰਗ ਦੀ ਖੱਪੜ

Opium and Bhang in the District

1968-69	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
4	5	6	7	8	9
13,25,635	12,47,750	12,00,457	11,98,774	9,61,700	9,66,700
20,482	18,906	1,21,378	1,27,391	1,08,943	95,387
59,970	46,742	60,400	59,136	1,44,203	1,27,993
3,000	3,125	0,773	3,000	—	4,000
—	—	—	—	—	—

ਸਾਧਨ : ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਫਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ।

Source : Excise and Taxation Officer, Bhatinda.

17 ਫੁੱਟਕਲ

XVIII Miscellaneous

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਨਰੋਜਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ

Tehsilwise Entertainment and Show Tax

ਨੰ: No. 17.4

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਪੱਕੇ ਮਨਰੋਜਨ ਸਥਾਨ (ਗਿਣਤੀ) Permanent Entertain- ment Places (Number)	ਮਨਰੋਜਨ ਟੈਕਸ (ਰੁਪਏ) Entertain- ment Tax (Rs.)	ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ (ਰੁਪਏ) Show Tax (Rs.)	
1	2	3	4	
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	1966-67	3	2,27,524	10,261
	1967-68	3	2,43,998	9,770
	1968-69	3	2,79,032	10,800
	1969-70	3	3,37,105	14,066
	1970-71	3	3,90,167	17,351
	1971-72	3	4,14,775	36,888
	1972-73	4	6,63,328	72,777
1973-74	7	8,16,357	1,22,863	
ਮਾਨਸਾ Mansa	1966-67	3	79,034	3,337
	1967-68	3	77,906	3,400
	1968-69	3	1,09,275	3,479

17 ਫਟਕਲ

XVII Miscellaneous

ਤਹਿਸੀਲਵਾਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ

Tehsilwise Entertainment and Show Tax

ਨੰ : No. 17.4

ਤਹਿਸੀਲ/ਸਾਲ Tehsil/Year	ਪੱਕੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਥਾਨ (ਗਿਣਤੀ) Permanent Entertain- ment Places (Number)	ਮਨੋਰੰਜਨ ਟੈਕਸ (ਰੁਪਏ) Entertain- ment Tax (Rs.)	ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ (ਰੁਪਏ) Show Tax (Rs.)	
1	2	3	4	
ਫੁਲ Phul	1969-70	3	1,29,716	2,936
	1970-71	3	1,50,255	5,539
	1971-72	3	1,53,511	13,082
	1972-73	3	1,70,328	19,304
	1973-74	3	2,18,507	19,916
	1966-67	1	32,552	1,402
	1967-68	1	42,954	1,468
	1968-69	1	49,179	864
	1969-70	1	48,453	1,247
	1970-71	1	69,436	1,361
	1971-72	1	67,842	4,987
	1972-73	1	66,536	5,483
	1973-74	1	85,837	5,272
	ਜੇਤ Total	1966-67	7	3,39,610
1967-68		7	3,64,858	14,638
1968-69		7	4,37,486	15,143
1969-70		7	5,15,274	18,249
1970-71		7	6,09,858	24,251
1971-72		7	6,36,128	54,957
1972-73		8	9,00,192	97,564
1973-74		11	11,20,701	1,48,051

ਸਾਧਨ:-ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਫਸਰ

Source : Excise and Taxation Officer.

17 ਵੱਟਕਲ

XVII Miscellaneous

ਸਾਲ 1973-74

Year 1973-74

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ

Progress of Community Development in the District
ਨ: No. 17-5

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਤਹਿਸੀਲਾਂ Tehsils			
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੂਲ Phul	ਜੋੜ Total
1. ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Blocks	4	3	2	9
2. ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ) Area covered in sq. kilometres	2,610	2,079	809	5,498
3. ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ Number of villages covered	203	239	76	518
4. ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ- ਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਸਾਲ 1971 Total population served 1971	3,46,999	3,50,722	1,45,276	8,42,997
5. ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ Percentage of rural population served	100	100	100	100
6. ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚ Public Expenditure on Community Deve- lopment Programme	..	..	..	..
7. ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਇਆ ਹਿੱਸਾ Peoples Contribution in the Community Deve- lopment Programme	..	..	..	..

ਨੋਟ.—ਪਿਉਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

Note.—Excludes data I. V. O. Peori Village.

ਸਾਧਨ:—ਖੰਡ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ।

Source:—Block Development and Panchayat, Officers.

दुटकल
MISCELLANEOUS

---

17. ਵੁਟ
XVII. Miscel
ਸਾਢਾਨਾ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ
Average Annual

ਨੰ: No. 17.6

ਵਸਤੁ Commodity	1960-61	1965-66	1966-67	1967-68
1	2	3	4	5
1. ਕਣਕ Wheat	... 41.00	80.00	85.00	80.00
2. ਛੋਲੇ Gram	... 36.56	76.00	80.00	84.00
3. ਜੌਂ Barley	... 29.80	50.00	55.00	53.00
4. ਚਾਵਲ (ਛੰਡੇ) Rice (husked)	... ..	..	.	122.00
5. ਮੱਕੀ Maize	... ..	45.00	48.00	55.00
6. ਬਾਜਰਾ Bajra	... 43.08	62.00	65.00	68.50
7. ਜਵਾਰ Jowar	... 54.50	65.00	70.00	73.00
8. ਤੋਰੀਆਂ Toria	... ..	..	..	..
9. ਸਰਸੌਂ (Sarson)	... ..	..	..	125.00
10. ਮੁੰਗਫਲੀ Ground Nut	... ..	70.00	77.00	85.00
11. ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ Cotton Desi	... 94.80	115.00	125.00	130.00
12. ਨਰਮਾ Cotton American	... 115.10	140.00	150.00	160.00
13. ਮਾਂਹ Mash	... ..	100.00	105.00	106.25
14. ਮੂੰਗ Moong	... ..	125.00	132.00	138.00
15. ਮਸਰ Massar	... ..	100.00	100.00	101.00
16. ਆਲੂ Potatoes	... ..	58.00	60.00	55.00

ਕਲ

laneous

ਕਵਿਟਲ ਬੋਕ ਕੀਮਤਾਂ

Whole sale Prices per Quintal

(ਰੁਪਏ)
(Rupees)

1968-69	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
6	7	8	9	10	11
87.20	79.97	80.88	78.87	80.82	93.74
88.00	108.45	85.53	95.14	130.44	192.24
48.95	56.86	47.44	58.49	80.72	109.68
136.00	152.57	152.00	106.10	134.71	164.41
58.65	62.00	55.71	68.24	63.58	96.00
65.80	69.90	48.97	60.36	104.68	106.62
78.60	80.50	83.88	89.60	118.48	129.34
..	144.25	149.00	..	122.46	257.80
146.62	162.75	165.60	168.75	194.72	283.90
93.30	110.00	118.23	65.00	122.04	186.55
137.20	150.60	170.95	132.89	133.99	225.51
168.10	203.45	259.75	178.75	178.25	252.58
112.46	96.45	119.58	128.66	198.92	175.89
137.50	129.50	141.16	129.82	233.88	223.19
113.06	95.93	97.63	119.05	159.30	157.31
41.35	51.55	58.90	48.13	53.34	68.78

ਸਾਧਨ:-ਜਿਲ੍ਹਾ ਅੰਕੜਾ ਦਫਤਰ, ਬਠਿੰਡਾ

Source : District Statistical Office, Bhatinda.

17. ਵੱਟਕਲ

XVII. Miscellaneous

ਅਬੋਹਰ ਵਿਖੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ

Consumer Price Index Number of Working Class
at Abohar

ਆਧਾਰ Base 1966-100

ਨੰ: No. 17.7

ਸਾਲ Year	ਖੁਰਾਕ Food	ਜਨਰਲ General
1	2	3
1968	131	124
1969	127	123
1970	130	127
1971	133	131
1972	149	141
1973	174	166

ਨੋਟ:-1968 ਦੀ ਔਸਤ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ, 1968 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

*Note: Average for the year, 1968 relates to the period
October to December, 1968.*

ਸਾਧਨ:-ਅਰਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਸੰਗਠਨ, ਪੰਜਾਬ

*Source: Economic and Statistical Organisation,
Punjab*

---

17. ਵਟਕਲ
XVII. MISCELLANEOUS

---

17. ਟੂਟ
XVII MISCEL
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ
Post Offices in

ਨੰ: No. 17.8

ਵੇਰਵੇ Particulars		ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	
		ਪੇਂਡੂ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
1	2	3	4
*1.	ਡਾਕਖਾਨੇ Post Offices	2	10
2.	ਤਾਰਾਖਰ Telegraph Offices	2	7
3.	ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਅਕਸਚੇਂਜ Telephone Exchange	1	6
4.	ਪਬਲਿਕ ਕਾਲ ਦਫਤਰ Public Call Offices	2	10
5.	ਲੈਟਰ ਬਕਸ Letter Box	24	171
6.	ਵੰਡੇ ਪੱਤਰਾਂ, ਪੋਸਟ ਕਾਰਡਾਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ, ਪਾਰਸਲਾਂ ਅਤੇ ਪੈਕਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Letters Post Cards News Paper Parcels and Packets delivered	..	..
7.	ਜ਼ਾਰੀ ਕੀਤੇ ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸੀ ਮਨੀਆਡਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of Inland and Foreign Money Orders issued	..	..
8.	ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Value of Valuable Articles sent	..	..
9.	ਜ਼ਾਰੀ ਕੀਤੇ ਰੇਡੀਓ ਲਾਈਸੈਂਸਿਜ਼ Radio Licenses Issued	..	..

ਕਲ
LANEOUS
ਡਾਕਖਾਨੇ
the District

ਸਾਲ 1973
Year

ਤਹਿਸੀਲ Tehsil					
ਮਾਨਸਾ Mansa		ਰੂਰਲ Rural		ਜੋੜ Total	
ਪੇਂਡੂ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਪੇਂਡੂ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban	ਪੇਂਡੂ Rural	ਸ਼ਹਿਰੀ Urban
4	5	6	7	8	9
5	4	5	2	12	16
2	3	1	2	5	12
1	3	—	1	2	10
1	3	—	1	3	14
44	83	22	23	90	277
..	..	..	..	..	*67,05,720
..	..	..	..	..	*84,168
..	..	..	..	..	*5,232
..	..	..	..	..	*55,877

ਸਾਧਨ:—ਪੋਸਟ ਮਾਸਟਰ, ਮੁਖ ਡਾਕਖਾਨਾ, ਬਠਿੰਡਾ

Source:—Post Master, Head Post, Office, Bhatinda.

*ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

*It also includes Rural Figures.

17. ਵੁੱਟਕਲ

XVII. MISCELLANEOUS

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਛਾਪਖਾਨੇ 1973-74

Printing Presses in the District 1973-74

(ਗਿਣਤੀ

ਨੰ: No. 17.9

(Number)

ਵੇਰਵੇ Particulars	ਤਹਿਸੀਲ Tehsil			
	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਮਾਨਸਾ Mansa	ਫੂਲ Phul	ਜੋੜ Total
1	2	3	4	5
ਛਾਪੇਖਾਨੇ Printing Presses	16	—	5	30
ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਿਸਟਨਿੰਗ ਸਕੀਮ-ਅਧੀਨ ਰੇਡੀਓ Radio sets installed under community listening scheme	158	169	65	392
ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ Market committees	6	3	1	10
ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ Cold storage	1	—	—	1
ਚੋਣਕਾਰ Electors 1971	2,59,397	2,04,233	64,741	5,28,371
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ Vidhan Sabha Seats	4	3	1	8
ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ Lok Sabha Seats	1	—	—	1

ਸਾਧਨ:—ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀ
Source :—Heads of concerned Officecs.

17-ਫੱਟਕਲ

XVII-Miscellaneous
ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ
Warehouses in the District

ਸਥਿਤੀ 31-3-73

ਨੰ: No. 17.10

As on

ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਗੁਦਾਮ ਵਾਕਿਆ ਹੈ Place where the godown is situated	ਗੁਦਾਮ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਤਰਾ (ਮੀ. ਟਨ) Present stock in the go- downs (M. tons)	ਗੁਦਾਮ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ Storage Capacity of the godowns (M. tons)
2	3	4
ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	3,782	7,824
ਭੁਚੇ Bhucho	1,912	2,933
ਮੋੜ Maur	490	658
ਰਾਮਾ Raman	687	1,399
ਗੋਨਿਆਣਾ Goniana	715	1,410
ਬੁਢਲਾਡਾ Budhlada	822	1,499
ਮਾਨਸਾ Mansa	7,710	10,510
ਬਰੇਟਾ Bareta	9	335
ਰਾਮਪੁਰਾਫੂਲ Rampura Phul ...	1,924	1,724

ਸਾਧਨ : ਜ਼ਿਲਾ ਮੈਨੇਜਰ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬਠਿੰਡਾ।
Source : District Manager, Warehousing Corporation,
Bhatinda.

17. ਫੁੱਟ

XVII. Miscel

ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ

Rest House and Dak

ਨੰ: No. 17.11

ਕ੍ਰਮ ਅੰਕ:	ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਰੈਸਟਹਾਊਸ/ ਡਾਕ ਬੰਗਲਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ	ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ/ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਮਰਿਹਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
Serial No.	Place where Rest House/Dak Bungalow is located	Name of Dak Bungalow/Rest House	Number of Suites
1	2	3	4
1	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਸਿਵਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Civil Rest House	4
2	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ P. W. D. Rest House	4
3	ਮੌੜ Maur	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
4	ਵਿਰਕ Virk	ਵਿਰਕ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Virk Rest House	2
5	ਗੋਨਿਆਣਾ Goniana	ਗੋਨਿਆਣਾ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Goniana Rest House	2
6	ਚੱਕ ਰਾਮ Chak Ram Singh	ਚੱਕ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Chack Ram Singh Rest House	2
7	ਕੋਟ ਸ਼ਮੀਰ Kot Shamir	ਕੋਟ ਸ਼ਮੀਰ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Kot Shamir Rest House	2
8	ਨਿਉਰ Neor	ਨਿਉਰ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Neor Rest House	2
9	ਫੁਲੁਕੇ Phuloke	ਫੁਲੁਕੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Phuloke Rest House	2

ਕਲ

laneous

ਅਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ

Bungalows in the District

(31-3-74 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

(As on 31st March, 1974)

ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ Reservation Authority	ਬਸ ਟੈਂਡ/ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ) Distance from Bus Stand Railway Station (Kilometre)	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ Remark
5	6	7
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ Deputy Commissioner Bhatinda	0.25	2
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਬੀ. ਐੱਫ. ਆਰ X.E.N. P.W.D. B & R	0.12	2
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	—	2
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਬਠਿੰਡਾ ਮੰਡਲ ਸਰਹੰਦ ਕਨਾਲ Bhatinda X.E.N. Sirhind Canal	13	13
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2	2
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	4	4
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	0	8.0
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	10	22
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	0.75	3

17. ਵ. ੮
XVII-Miscel-
ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ
Rest Houses and Dak

ਨੰ: No. 17.11 ਚਲਦਾ contd.

ਸ਼੍ਰੇਣੀ	ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ/ਡਾਕ ਬੰਗਲਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ	ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ/ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤ
Serial No.	Place where rest House/Dak Bungalow is located	Name of Dak Bungalow/Rest House	Number of suites
1	2	3	4
10	ਬੀਬੀਵਾਲਾ Bibiwala	ਬੀਬੀਵਾਲ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Bibiwal Rest House	2
11	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਬਠਿੰਡਾ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Bhatinda Rest House	1
12	ਰਾਏ ਕੇ Raiké	ਰਾਏ ਕੇ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Raiké Rest House	2
13	ਕਾਲ ਝਰਾਨੀ Kaljharani	ਕਾਲ ਝਰਾਨੀ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Kaljharani Rest House	2
14	ਪੂਹਲਾ Poohla	ਪੂਹਲਾ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Poohla Rest House	2
15	ਤਿਉਣਾ Teona	ਤਿਉਣਾ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Teona Rest House	2
16	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਰੇਲਵੇ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Railway Rest House	2
17	ਬੁੱਚੇ ਮੰਡੀ Bauchó Mandi	ਮਿਉਂਸਪਲ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ M.C. Rest House	2
18	ਰਾਮੂਵਾਲਾ Ramuwala	ਕੇਨਾਲ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Canal Rest House	2
19	ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ Talwandi Sabo	ਸਿੰਚਾਈ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Irrigation Rest House	2
20	ਬੇਹਮਨ Behman	ਸਿੰਚਾਈ ਰੇਸਟ ਹਾਊਸ Irrigation Rest House	2

ਕਲ

laneous

ਅਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ

Bungalows in the District

(31-3-74 ਈ. ਸਥਿਤੀ)

(As on 31st March, 1974)

ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ Reservation Authority	ਬਸ ਸਟੈਂਡ / ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ) Distance from Bus Stand Railway Station (Kilometre)		ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ Remarks
	ਬਸ ਸਟੈਂਡ Bus Stand	ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ Railway Station	
5	6	7	8
ਉਪਰੋਕਤ	12	12	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	2		
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	13	13	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	15	18	
Ditto			
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਰਹੰਦ ਕੋਨਾਲ ਬਠਿੰਡਾ	10	13	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ		14	
Ditto			
ਡਿਵੀਜਨਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਉਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਇਲਾਕੇ	3.0	0.3	
Divisional Superintendent			
N. R. Railway Delhi			
ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਭੁਚੋ	—	—	
President M.C. Buncho			
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਿੰਝਾਈ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	3	—	
X.E.N. Irrigation Ferozepur			
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਿੰਝਾਈ ਸੰਗਰੂਰ	2.4	—	
X.E.N. Irrigation Sangrur			
ਉਪਰੋਕਤ	12	—	
Ditto			

17. ਫੁੱਟ
XVII. Mis
ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ
Rest Houses and Dak

ਨੰ: No. 17 11 ਚਲਦਾ *contd.*

ਕ੍ਰਮ ਨੰ: Sr. No.	ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ/ ਡਾਕ ਬੰਗਲਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ Place where Rest House/Dak Bungalow is located	ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ/ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਨਾਂ Name of Dak Bungalow/Rest House	ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ Number of suites
---------------------------	--	---	--

1	2	3	4
21	ਰਾਮਾ Raman	ਸਿੰਚਾਈ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Irrigation Rest House	2
22	ਜੈਸੀ ਬਾਗਵਾਲੀ Jassi Bagwali	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
23	ਕੋਟ ਬਖਤ Kot Bakhtu	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
24	ਰਾਮ ਨਗਰ Ram Nagar	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
25	ਜੋਧਪੁਰ Jodhpur	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
26	ਬਠਿੰਡਾ Bhatinda	ਪੁਲਿਸ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Police Rest House	4 ਅਤੇ 1 ਹਾਲ ਰੂਮ
27	ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ Rampura Phul	ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ P.W.D. Rest House	2
28	ਫੂਲ Phul	ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ P W.D. Rest House	2
29	ਰਾਮਪੁਰਾ Rampura	ਰਾਮਪੁਰਾ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Ram pura Rest House	2

ਕਲ

cellaneous

ਅਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ

Bungalows in the District

(31-3-74 ਦੀ ਸਥਿਤ)

(As on 31st March, 1974)

ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ

Reservation Authority

ਬਸ ਸਟੈਂਡ/ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ) ਕਥਨDistance from
Bus Stand, Railway
Station (Kilometre)

ਬਸ ਸਟੈਂਡ Bus Stand	ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ Railway Station
-----------------------	---------------------------------

Remarks

5	6	7	8
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਿੰਜਾਈ ਸੰਗਰੂਰ X.E.N. Irrigation Sangrur	0.8	0.8	
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	..	13	
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	..	5	
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	3	5	
ਉਪਰੋਕਤ Ditto	..	..	
ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡਟ ਪੁਲਸ ਬਠਿੰਡਾ S.S.P. Bhatinda	1½	4	
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਬੀ ਐਂਡ ਆਰ ਬਠਿੰਡਾ X.E.N. B and R Bhatinda	—	0.4	
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰ ਬੀ. ਐਂਡ ਆਰ. ਬਠਿੰਡਾ X.E.N. B and R Bhatinda	—	5	
ਉਪਰੋਕਤ	0.8	0.8	

17. ਫੱਟੋ-

XVII. Mis

ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ

Rest Houses and Dak

ਨੰ: No. 17.11 ਚਲਦਾ contd.

ਕ੍ਰਮ ਨੰ: S. No.	ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ/ ਡਾਕ ਬੰਗਲਾ ਵਸਿਆ ਹੈ Place where Rest House/Dak Bunga low is located	ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ/ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਨਾਂ Name of Rest House/Dak Bungalow	ਗਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of suits
--------------------------	--	---	---------------------------------------

1	2	3	4
30	ਦਿਆਲਪੁਰਾ Dialpura	ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Dialpura Rest House	2
31	ਜਲਾਲ Jalal	ਜਲਾਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Jalal Rest House	2
32	ਬੁਢਲਾਡਾ Budhlada	ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ P.W D. Rest House	2
33	ਨਾਹਰਾ Nahra	ਕਨਾਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Canal Rest House	2
34	ਜੌਰਕੀਆਂ Jorkian	ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ Irrigation Rest House	2
35	ਚਾਹਲਾਵਾਲਾ Chahlan Wala	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
36	ਭੈਣੀ Bhaini	ਉਪਰੋਕਤ Ditt	2
37	ਬਾਜੇਵਾਲ Bajewala	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
38	ਜਵਾਹਰਕੇ Jawahar Ke	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2

ਕੁਲ

cellaneous

ਅਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ

Bungalows in the District

(31-3-74 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)

(As on 31st March, 1974)

ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ Reservation Authority	ਬਸ ਸਟੈਂਡ / ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ) Distance from Bus Stand Railway Station (Kilometre)	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ	Remarks
5	ਬਸ ਸਟੈਂਡ Bus stand	ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ Railway Station	
5	6	7	8
ਉਪਰੋਕਤ	2	24.0	
Ditto			
ਕਾਰਜਸ਼ਾਹੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਤਰੰਦ ਕਨਾਲ ਬਠਿੰਡਾ X.E.N. Sirhind Canal Bhatinda	0.3	27.2	
ਕਾਰਜਸ਼ਾਹੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬੀ. ਐਂਡ ਆਰ., ਬਠਿੰਡਾ X.E.N. P.W.D. B and R, Bhatinda	—	2	
ਕਾਰਜਸ਼ਾਹੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸੰਗਰੂਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਸੰਗਰੂਰ X.E.N. Sangrur Division, Sangrur	—	11	
ਉਪਰੋਕਤ	—	11	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	—	11	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	0.8	—	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	14	—	
Ditto			
ਉਪਰੋਕਤ	3	3	
Ditto			

17. ਫੁੱਟ
XVII. Mis
ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ
Rest Houses and Dak

ਨੰ: No. 17.11-ਸਮਾਪਤ *concl'd*

ਕ੍ਰਮ ਨੰ.	ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਡਾਕ ਬੰਗਲ ਵਾਕਿਆ ਹੈ S. Place where Rest No. House/Dak Bungalow is located	ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ/ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦਾ ਨਾਂ Name of Rest House/Dak Bungalow	ਗਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ No. of suits
1	2	3	4
39	ਸੱਦਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ Sada Singh Wala	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
40	ਖਾਰਾ Khara	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
41	ਜੋਗਾ Joga	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2
42	ਭਿੱਖੀ Bhikhi	ਉਪਰੋਕਤ Ditto	2

ਕਲ
cellaneous
ਉੱਤੇ ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ
Bunglows in the District

(31-3-74 ਦੀ ਸਥਿਤੀ)
(As 31 March, 1974)

ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਲਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ Reservation Authority	ਬਸ ਸਟੈਂਡ/ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੂਰੀ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ) Distance from Bus Stand Railway Station (Kilo metre)	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ Remarks		
	ਬਸ ਸਟੈਂਡ Bus Stand	ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ Railway Station		
	5	6	7	8
ਉਪਰੋਕਤ		3	0	
Ditto				
ਉਪਰੋਕਤ		12	12	
Ditto				
ਉਪਰੋਕਤ		0.5	22	
Ditto				
ਉਪਰੋਕਤ		0	18	
Ditto				

ਸਾਧਨ:—ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ।

Source:—Reservation Authorities.

20182/Plg.—Govt. Press, Chd.

ERRATA

Page	Table No.	Col./line	For	Read
1	2	3	4	5
18	1. 5	4/3	68,830	60830
19	1. 5	10/3	90,085	92085
26	1. 0	2/4	30,113,011	313,011
27	1. 0	2/1	315,554	315,544
42	1. 12	पूरा Total 1	1,52,247	1,62,274
47	1. 14	6/6	13,44,936	10,44,936
49	2. 1	पूरा Total 2	4,465	44,65
60	3. 2	9/9	3,16,616	316,616
61	3. 2	13/8	310,725	310,752
69	3. 3	पूरा Total 7/12	20,049	20,094
71	3. 3	पूरा Total 6/4	7,257	7,527
81	3. 3	पूरा Total 22/12	57,622	57,625
82	3. 3	20/4	15,010	16,010
83	3. 3	पूरा Total 4/12	13,766	13,756
89	3. 3	पूरा Total 1/4	98,926	48,926
93	3. 3	16/4	130,867	130,887
107	3. 3	पूरा Total 12/8	44,09	4,406
140	3. 3	पूरा Total 21/4	21,296	71,226
147	3. 3	पूरा Total 2/3	107,011	707,011
148	3. 4	4/10	13,833	13,830
151	3. 5	पूरा Total 5/4	33,177	33,173
155	3. 5	पूरा Total 8/8	70,516	20,516
155	3. 5	पूरा Total 10/	107,018	102,010
156	3. 5	3/1	53,761	53,762
156	3. 5	3/4	88,637	88,630
156	3. 5	पूरा Total 3/	9,555	9,555
156	3. 5	पूरा Total 4/	6,945	6,843
156	3. 5	पूरा Total 5/	4,974	4,975
157	3. 5	10/2	167,417	167,317
159	3. 5	पूरा Total 9/	1537	1637
161	3. 5	पूरा Total 10	280	2808
202	7. 1	पूरा Total 2/	265,537	266,537
209	7. 2	12/6	21,307	211,307
246	10. 1	5/2	181	13
265	10. 1	9/5	2987	4087
265	10. 1	9/8	6702	6762
265	10. 1	11/1	6203	2203
265	10. 1	11/7	2503	2506
266	10. 2	3/7	8,95	8,38
266	10. 2	3/10	-	7,50
267	10. 2	5/7	9,10	8,81
267	10. 2	7/7	9,75	8,05
267	10. 2	9. 7	8,00	9,10
270	10. 2	11/7	4,35	-
271	10. 2	13/7	6,95	8,29
271	10. 2	15/7	13,05	12,54
281	10. 2	17/7	13,05	12,46
289	11. 2	0/1	0	7
292	11. 3	10/7	2	4
292	11. 3	11/8	2	4
292	11. 3	11/7	2	4
292	11. 3	11/8	2	4
293	11. 3	14/7	10	12
293	11. 3	14/6	10	12
293	11. 3	15/7	10	12
293	11. 3	15/8	10	12
294	11. 3	10/7	7	5
294	11. 3	10/6	7	5
294	11. 3	10/7	2	-
294	11. 3	11/8	2	-

11.3	14/7	15	13
11.3	14/8	15	13
11.3	15/7	10	8
11.3	15/8	10	8
11.3	17/3	120	107
11.7	2/1	258;813	258;
11.7	3/5	248,479	148,
11.7	5/3	84,789	83,7
11.7	9/4	1371	1471
11.7	12/1	81823	8192
13.3	5/1	1397	1297
16.1	8/2	842;977	842;
16.1	9/2	842,977	842;
16.1	9/7	556;256	557,
16.1	1 / 2	842,977	842,
17.3	7/3	59,136	127,
17.8	3/1	2	73
17.8	4/1	10	12
17.8	6/1	5	76
17.8	8/1	5	26
17.8	8/1	12	175
17.8	9/1	16	18
17.10	3/9	1924	1294

सत्यमेव जयते